

Programmabegroting 2014-2017

Programmabegroting 2014-2017

Koersvast

INHOUD

1	LEESWIJZER	5
	DEEL 1: BELEIDSBEGROTING	6
2	HET PROGRAMMAPLAN	7
2.1	Krachtige kernen in prachtig gebied	8
2.2	Samenleven en zorgzaam zijn.....	14
2.3	Oude industrie verbonden met cultuur en kunst.....	21
2.4	Energiek ondernemen.....	26
2.5	Kwaliteit in dienstverlening en bestuur.....	34
	DEEL 2: FINANCIËLE BEGROTING	45
3	OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	47
4	FINANCIËLE UITEENZETTING	48
4.1	Financieel meerjaren perspectief.....	49
4.2	Financiële positie	52
4.3	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	55
5	PARAGRAFEN	58
5.1	Paragraaf Financiering.....	59
5.2	Paragraaf Verbonden partijen.....	65
5.3	Paragraaf Lokale heffingen.....	76
5.4	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	80
5.5	Paragraaf Bedrijfsvoering	90
5.6	Paragraaf Grondbeleid.....	94
5.7	Paragraaf Weerstandsvermogen	98
6	BIJLAGEN	107
	Bijlage A: Staat van personele lasten	108
	Bijlage B: Staat van investeringen	110
	Bijlage C: Staat van activa	115
	Bijlage D: Staat van reserves en voorzieningen.....	116
	Bijlage E: Subsidieoverzicht.....	122
	Bijlage F: Emu Saldo	123

1 Leeswijzer

De begroting die voor u ligt bestaat uit 2 delen: de beleidsbegroting en een financiële begroting.

Beleidsbegroting

In de beleidsbegroting vindt u een beschrijving van de 5 programma's. In deze programma's vindt u allereerst een beschrijving van de programma-inhoud en de hoofddoelstelling van het programma. Daarnaast beschrijven we de activiteiten die we in 2014 ondernemen om de doelstellingen te bereiken. Deze activiteiten zijn zo smart mogelijk geformuleerd. Ieder programma sluit af met een financieel overzicht van dat programma, zowel de exploitatie als de investeringen. Daarnaast is er nog een historische vergelijking opgenomen met de cijfers uit de jaarrekening 2012 en de begroting 2013.

Financiële begroting

In het financiële deel van de begroting vindt u het overzicht van baten en lasten. Hierin vindt u de lasten en baten gerangschikt naar programma met apart opgenomen de resultaatbestemmingen (wijzigingen in de reserves). Vervolgens vindt u een overzicht van het financiële meerjarenperspectief, ingedeeld naar de categorieën correcties, intensiveringen, nieuw beleid en autonoom beleid. Dan volgt er een waarin de link met de voorjaarsnota 2013 wordt gelegd. Dit is namelijk de uitgangssituatie voor de begroting die nu voorligt.

We hebben een overzicht toegevoegd met daarin de incidentele lasten en baten. De begroting wordt namelijk door de provincie beoordeeld op het structurele karakter.

De technische en beleidsmatige uitgangspunten vindt u in § 4.2.

Tot slot vindt u in § 4.3 een toelichting op onze algemene dekkingsmiddelen.

Paragrafen

Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. Deze informatie komt in de begroting veelal versnipperd voor en is daardoor minder inzichtelijk voor u.

Bijlagen

Achter in het boekwerk vindt u nog een 6-tal bijlagen.

DEEL 1: Beleidsbegroting

2 Het programmaplan

Toelichting op de begrotingsopzet

- Een *begrotingsprogramma* is een samenhangende verzameling van voornemens en budgetten. De verschillen met de vroegere hoofdfuncties zijn de samenhang tussen beleidsvelden en een gerichte indeling voor de eigen gemeente.
- Een *programmaliijn* is een logisch onderdeel binnen een programma.
- *Producten* blijven ongesplitst onder één programma hangen, om ingewikkelde en met andere jaren onvergelijkbare opdeling te voorkomen. Daarmee nemen we voor lief dat in een product soms ook middelen zitten die bijdragen aan een ander programma.
- Bij de (*sub*)*doelstellingen* vermelden we *de activiteiten* die we in dit begrotingsjaar gaan verrichten om de doelstellingen te bereiken.
- De saldi van de producten presenteren we in het programmaplan zonder dubbeltellingen voor kostentoerekeningen. Sinds de begroting 2011 is de indirecte *kostentoerekening* gebaseerd op de werkelijke urenverdeling. Dit leidt tot een betere kostentoerekening in de productenraming.
- In "*Wat mag het kosten*" staan de cijfers, hoe ze uiteindelijk invloed hebben op het saldo. Negatieve lasten hebben een nadelig invloed op het saldo, en zijn dus extra lasten. Negatieve baten zijn minder baten in het programma. Positieve cijfers hebben een positief invloed op het saldo.
- In "*Wat mag het kosten*" staan in de kolom Begroting 2013, de cijfers van de Begroting na wijziging 2013. Deze kunnen dus enigszins afwijken van de programmabegroting 2013-2016.

2.1 Krachtige kernen in prachtig gebied

2.1.1 Programma-inhoud

Dit programma gaat over de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling van de hele gemeente. Basis voor dit programma zijn de gemeentelijke Structuurvisie en Woonvisie, maar ook het WMO beleidsplan, dat ten aanzien van de kwaliteit van de leefomgeving in de kernen en het voorzieningenniveau een belangrijke onderlegger is.

2.1.2 Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling programma (missie)

De gemeente biedt de inwoners een unieke combinatie van landelijk wonen met stedelijke voorzieningen, in een leefbaar buitengebied en met landschappelijke en ecologische kwaliteit.

De gewenste maatschappelijk effecten zijn:

- Het is prettig wonen en werken in de kernen. Er zijn voldoende en kwalitatief goede woningen en er is veel aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Daarbij wordt er ingespeeld op de 'eigenheid' van de verschillende kernen in de gemeente Oude IJsselstreek.
- De landschappelijke, ecologische en economische kwaliteit van het buitengebied is optimaal.

Dit willen we bereiken door de volgende doelstellingen te realiseren:

1. De leefomgeving in de kernen is op orde.
2. Bestemmingsplannen zijn up-to-date en zorgen voor rechtszekerheid.
3. Er is een passend aanbod aan accommodaties.
4. De landschappelijke en ecologische kwaliteit in het buitengebied wordt behouden en waar mogelijk versterkt.

Waar nuttig en mogelijk wordt dit in regionaal verband en samenwerking gerealiseerd.

2.1.3 Nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van begroting 2013

- Afhankelijk van nationale en Europese ontwikkelingen wordt er in 2014 samen met ondernemers en maatschappelijk middenveld een visie geformuleerd over toekomstbestendige landbouw in onze gemeente. Met name de ontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) is hierbij van belang. Mogelijk krijgt de landbouw een vergoeding voor de instandhouding van landschapselementen, waterberging etc. Provinciaal wacht men af: de groenblauwe diensten zijn ingetrokken in afwachting van een nieuwe regeling, die op het GLB zal inspelen.

2.1.4 Prettig wonen en werken in de kernen

Doelstelling 1:

De leefomgeving in de kernen is op orde

De uitvoering van de centrumplannen wordt zo veel mogelijk verder ter hand genomen. Hierbij werken wij samen met de markt en de partners. Waar mogelijk werken wij mee met plannen uit de samenleving.

Activiteiten 2014:

- Wij voeren regie over de verdere woningbouw aan 't Gietelink te Ulft. Hierbij zijn wij voor de uitvoering afhankelijk van de medewerking van Wonion en marktpartijen.
- In Ulft wordt verder gewerkt aan het Centrumplan. In 2014 zijn de realisatie van de supermarkt aan de Veldstraat (incl. openbare ruimte) en de invulling van de kop van Deken Nijkampstraat aan de orde. De planvorming voor de Blenk wordt opgepakt.
- Wij voeren regie over de woningbouw in Hutten-Zuid fase II, conform het raadsbesluit van september 2013.

- Wij voeren regie over het centrumplan Terborg. Het realiseren van de laatste opgave in Terborg (Deurvorst/Trinity) is sterk afhankelijk van de kansen die zich voordoen. Waar mogelijk wordt meegewerkt.
- Lokale partijen in Gendringen worden gestimuleerd met een gezamenlijk plan voor het centrum te komen.
- In Varsseveld spreken we met de betrokkenen over de visie over vrijkomende locaties in en rond het centrum, zoals de voormalige zuivelfabriek.
- Het groenbeleid wordt samen met inwoners, maatschappelijk middenveld en ondernemers geactualiseerd, bijvoorbeeld ten aanzien van het wijkgericht werken en de (tijdelijke) invulling van (voormalige) woningbouwlocaties.
- Het openbare verlichtingsplan wordt (verder) uitgevoerd. In 2014 wordt de verlichting in het buitengebied aangepast.
- Het rioleringsplan (VGRP) wordt (verder) uitgevoerd, zoveel mogelijk in samenloop met wegonderhoud. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de techniek van relining.
- Wij bieden de samenleving de ruimte om actief naar andere invullingen van vrijkomende bedrijfs- en woningbouwlocaties te zoeken.
- Wij dragen bij aan de regionale Werkplaats 'Vitale leefomgeving'.
- Het gemeentelijke verkeer- en vervoerplan (GVVP) wordt (verder) uitgevoerd. Hieronder staan de belangrijkste actiepunten opgenomen:
 - Uitrol 60 km/uur-zones in het buitengebied.
 - Het verkeerscirculatieplan Ulft wordt geïmplementeerd door het uitvoeren van werkzaamheden aan een deel van de Veldstraat, de Diergaarde, een deel van het Heggenseveld, de verbindingsweg tussen Middelgraaf en Debbeshoek en de weg over de keurkamer/ATAG-terrein.
 - De kruisingen van de N818 (Terborg-Varsseveld) met de Munstermanstraat, Rabelingstraat en Spoorstraat worden gereconstrueerd om ze veiliger te maken.;
 - In de N317 (Slingerparallel) worden 2 rotondes aangepast. Daarnaast wordt er een nieuwe rotonde aangelegd bij Bontebrug. Deze maatregelen vergroten de doorstroming en verkeersveiligheid;
 - Naast een reductie van het aantal spoorwegovergangen binnen onze gemeente wordt de laatste onbewaakte spoorwegovergang voor gemotoriseerd verkeer (Masselinklaan) veiliger gemaakt.

**Doelstelling 2:
Bestemmingsplannen zijn up-to-date en zorgen voor rechtszekerheid.**

De ruimtelijke rechtszekerheid is op orde als onze bestemmingsplannen actueel zijn. Wij zijn bezig met een inhaalslag. Hieraan wordt in 2014 een laatste hand gelegd.

Activiteiten 2014:

- In 2014 wordt het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld.
- In 2014 wordt de laatste hand gelegd aan de actualisering van de bestemmingsplannen.
- De Nota grondbeleid wordt geactualiseerd.
- In 2014 wordt een nieuw regionaal (kwalitatief) woningbouwprogramma aan de Raad aangeboden.

**Doelstelling 3:
Er is een passend aanbod aan accommodaties**

In 2013 is begonnen aan actualisering van het accommodatiebeleid. In 2014 zal dit worden uitgewerkt en aan de raad worden voorgelegd, ook in relatie tot de evaluatie en mogelijke herijking van het subsidiebeleid (programma 2). Voor zowel de gemeentelijke accommodaties als het gemeentelijk grondbezit is in 2013 een inventarisatie opgesteld, evenals criteria voor het afstoten van overtollig bezit. Afstoting is een proces van meerdere jaren, waarbij jaarlijks opbrengsten worden gegenereerd.

Activiteiten 2014:

- Het voorbereiden en vaststellen van het nieuwe accommodatiebeleid.

- Het voorbereiden en vaststellen van de visie op sportvelden. In 2014 gaan we verder met het afstoten van sportvelden.
- Als verbinder zoeken wij actief naar een andere invulling van vrijkomende accommodaties.
- Wij gaan door met het afstoten van 'overtollig' vastgoed.
- In 2014 wordt gestart met de realisatie van de nieuwe sporthal/sportpark IJsselweide in Uift/Gendringen (2014-2020). Deze locatie wordt duurzaam ontwikkeld.
- De besluitvorming rond de zwembaden wordt geïmplementeerd.

2.1.5 Kwaliteit van het buitengebied

Doelstelling 4:

De kwaliteiten van het buitengebied (landschappelijk, ecologisch, economisch) worden behouden en waar mogelijk versterkt.

De komende jaren is de ontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (van de Europese Unie) van belang. Mogelijk krijgt de landbouw een vergoeding voor de instandhouding van landschapselementen, waterberging etc. Provinciaal wacht men af: de groenblauwe diensten zijn ingetrokken in afwachting van een nieuwe regeling, die op het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid zal inspelen.

Activiteiten 2014:

- Samen met de agrarische ondernemers en maatschappelijk middenveld ontwikkelen we een visie op een toekomstbestendige landbouw, gebaseerd op nationale en Europese ontwikkelingen.
- De landbouwkundige en de landschappelijke/ecologische structuur wordt in overleg met de betrokkenen verbeterd door het actief inzetten van het gemeentelijk grondbezit in het buitengebied.
- In 2014 worden delen van schetsplan Paasberg, IJsselweide en van 't Venne/Zwarte Veen uitgevoerd. Dit geldt ook voor delen van de infrastructuur in Engbergen, die volgend zijn op het kavelruilproces dat in 2013 is afgerond.
- Het Landschapsplan (in samenwerking met Montferland en Doetinchem) wordt verder uitgevoerd.
- Waar mogelijk zullen beleidsdoelstellingen c.q. budgetten voor landschap en plattelandontwikkeling worden geïntegreerd.

2.1.6 Belangrijke afwijkingen t.o.v. vorige meerjarenbegroting

Afwijkingen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2016

- In de begroting van 2013 – 2016 speelden de regionale afspraken rond de Woonvisie een grote rol. In 2013 heeft de Raad hierover besluiten genomen. Met de meeste ontwikkelaars zijn inmiddels nieuwe afspraken gemaakt.

2.1.7 Wat mag het kosten?

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
Bestaand beleid	53.801.040	27.602.734	26.155.000	25.319.378	25.338.354	25.338.354
Correcties *			204.320	43.469-	22.579	143.251
Intensivering * *			178.650	22.498	156.210-	157.582-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal Lasten	53.801.040	27.602.734	25.772.030	25.340.349	25.471.985	25.352.685

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten						
Bestaand beleid	43.738.051	18.165.584	17.144.591	16.858.412	16.972.079	16.972.079
Correcties *			-	-	-	2.245-
Intensivering * *			461.889-	186.626-	54.017-	81.407-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal baten	43.738.051	18.165.584	16.682.702	16.671.786	16.918.062	16.888.427

Totaal programma	10.062.989-	9.437.150-	9.089.328-	8.668.563-	8.553.923-	8.464.258-
-------------------------	--------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Specificatie lasten	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Uren	6.052.543	6.625.149	6.397.948	6.397.948	6.397.948	6.397.948
Kapitaallasten	4.974.939	5.474.870	5.359.267	5.363.032	5.156.405	5.035.733

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	49.595	171.250	169.006	166.761	164.518	162.273
Sporthal de Paasberg	49.595	47.350	45.106	42.861	40.618	38.373
Innovatiecentrum ICER		123.900	123.900	123.900	123.900	123.900
Totaal Toevoeging	430.895	24.182	35.759	40.586	37.141	37.141
Cultureel erfgoed		24.182	35.759	40.586	37.141	37.141
Gemeentelijke objecten	430.895					

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Sporthal de Paasberg:

Deze reserve is in het leven geroepen om een deel van de kapitaallasten van de ter zake uitgevoerde investering langjarig te kunnen dekken. Jaarlijks wordt de rente conform rentetoerekening kapitaallasten op de reserve bijgeschreven.

Innovatiecentrum ICER

Van 2012 tot en met 2013 wordt het Innovatiecentrum ICER gerestaureerd en getransformeerd tot een innovatie-centrum. Hiervoor zijn Provinciale gelden en gemeentelijke investeringskredieten beschikbaar. Deze reserve is in het leven geroepen om de kapitaallasten van de ter zake uitgevoerde investering langjarig te kunnen dekken. Jaarlijks wordt de rente conform rentetoerekening kapitaallasten op de reserve bijgeschreven.

Cultureel erfgoed

Eventuele overschotten op het exploitatieresultaat van de DRU panden in de reserve Cultureel erfgoed te storten.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Correcties				
Lasten	204.320	43.469-	22.579	143.251
Baten	-	-	-	2.245-

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten, gecorrigeerde reservewijzigingen of budgettaire neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
Landschapsbeleid	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Volkshuisvestingsplannen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Riolering	235.942	55.862	-122.846	-124.218
Zwembaden	35.183	35.183	35.183	35.183
Accommodaties	31.714	31.774	31.774	31.774
Innovatiecentrum ICER	-90.246	-90.246	-90.246	-90.246
Aan en verkopen algemeen	-23.868	-	-	-
Plattelandshuis	9.100	9.100	9.100	9.100
Verzekeringen	825	825	825	825
	<u>178.650</u>	<u>22.498</u>	<u>-156.210</u>	<u>-157.582</u>
Baten				
Riolering	-620.150	-334.201	-190.791	-218.181
Zwembaden	-26.544	-37.030	-47.831	-47.831
Huuropbrengsten accommodaties	-131.099	-131.299	-131.299	-131.299
Aan en verkopen algemeen	250.000	250.000	250.000	250.000
Innovatiecentrum ICER	90.246	90.246	90.246	90.246
Bestemmingsplannen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Pachten en recognities	27.178	27.178	27.178	27.178
Kleine bedragen	-1.520	-1.520	-1.520	-1.520
	<u>-461.889</u>	<u>-186.626</u>	<u>-54.017</u>	<u>-81.407</u>

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Intensiveringen

Landschapsbeleid

Werkbudget om landschapsinitiatieven te ontwikkelen.

Volkshuisvestingsplannen

Budget om woningmarktonderzoeken uit te voeren en voor de inzet van de regiocoördinator Wonen.

Riolering

Bedragen conform aangepast GRP en lopen via het Bufferfonds Riolering om kostendekkendheid te realiseren. Afwijking in de kapitaallasten betreffende riolering opgenomen bij de correcties.

Zwembaden

Het definitieve besluit over de zwembaden wordt geïmplementeerd. De exploitatiekosten van de zwembaden zijn bijgesteld, hier tegenover staat een negatieve raming van de opbrengst badgelden.

Aan en verkopen algemeen

Incidenteel extra budget voor actieve verkoop van gemeentelijke eigendommen. Daartegenover staat de structurele extra inkomsten van verkoop gemeentelijke eigendommen.

Accommodaties

Minder klein onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties. Huidige huuropbrengsten van gemeentelijke accommodaties zijn geanalyseerd, deze opbrengsten zijn bijgesteld naar actuele cijfers in de begroting 2014-2017. Dit is inclusief de gedeerde huuropbrengsten Fidessa, er heeft zich hier een gewijzigde invulling van het "welzijnswerk breed" plaatsgevonden.

Innovatie centrum ICER

Onderhoudskosten zijn in de begroting 2014-2017 opgenomen, daartegenover staan de huuropbrengsten voor het innovatiecentrum ICER. Deze wijzigingen zijn budgettair neutraal.

Plattelandshuis

De bijdrage aan het Plattelandshuis kan per 2014 vervallen, doordat het Plattelandshuis ophoudt te bestaan.

Bestemmingsplannen

Raming opbrengsten bestemmingsplannen ooit voor € 75.000 opgenomen in de begroting, uiteindelijk bleek slechts € 25.000 realiseerbaar te zijn. In de begroting 2014-2017 zijn de inkomsten hierop aangepast.

Pachten en recognities

Opbrengsten aan pachten en recognities uit agrarische percelen bijgesteld naar de actuele cijfers.

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING PROGRAMMA 1 (x 1.000 euro)						
Product	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5 Sportfacilitering	2.978	840	3.178	798	3.094	794
23 Bossen en natuurterreinen	80	62	66	27	89	27
24 Groenvoorzieningen	3.367	60	3.364	4	3.462	4
27 Riolering	7.217	7.219	7.508	7.511	7.151	7.154
30 Verkeer	1.622	5	1.695	5	1.749	5
31 Bestemmingsplannen	1.273	235	864	93	965	43
32 Ecologie	275	3	658	3	349	3
33 Plattelandsontwikkeling	90	-	101	-	83	-
34 Stads- en dorpsontwikkeling	640	290	390	-	554	-
35 Volkshuisvesting	867	742	175	-	173	-
38 Bouwgrondexploitatie	33.560	31.207	8.566	8.566	7.273	7.273
40 Gronden terreinen	1.833	3.076	1.038	1.159	830	1.381
Totaal programma	53.801	43.738	27.603	18.166	25.772	16.683

Omschrijving investering	Investerings- bedrag	Toelichting
Verkeerscirculatieplan Ulft fase 2b	500.000	
Verkeerscirculatieplan Ulft fase 3a	504.000	
Speeltoestellen vervanging	75.000	
Realisatie nieuwbouw sporthal de IJsselweide	1.250.000	
centrumplan Ulft openbare ruimte	1.400.000	Reeds besloten jaarrekening 2012
Voorraad gronden uit bouwgrondexploitatie	2.396.086	Reeds besloten jaarrekening 2012
ondergrondse parkeergarages	330.000	Reeds besloten jaarrekening 2012
Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord rioleringsdeel 14	528.681	
Reconstructies wegen nav wegininspecties/rioolvervanging	675.000	
Riolering vervanging binnen de kom	2.523.319	

2.2 Samenleven en zorgzaam zijn

2.2.1 Programma-inhoud

Dit programma gaat over zorg en welzijn in brede zin binnen de Oude IJsselstreek. Belangrijk hierin zijn de omvorming (transformatie) en overdracht (transities) binnen de Jeugdzorg, AWBZ, passend onderwijs en de Participatiewet. Dit vraagt om een goede invulling van de nieuwe rol die gemeenten krijgen en hebben ten aanzien van zorg en welzijn. Er is een algemeen, preventief basisniveau voor alle inwoners en aanvullende ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Hierbij zijn het benutten en vergroten van de sociale cohesie, het zelforganiserend vermogen en het goed inbedden van wijkgericht werken belangrijke onderwerpen. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), het Wmo-beleidsplan en de aanpalende beleidsplannen op het gebied van zorg en welzijn vormen de basis voor dit programma.

2.2.2 Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling programma (missie)

Wij streven naar een samenleving waarin de inwoners verantwoordelijkheid (kunnen) nemen voor hun eigen leven en hun sociale omgeving. Er is een algemeen, preventief basisniveau voor alle inwoners en aanvullende ondersteuning voor mensen (en hun verbanden) die dat nodig hebben.

Eén van de grootste uitdagingen voor de komende jaren is de overdracht binnen en omvorming van het sociaal domein. De gemeente is volop aan de slag om zich hierop voor te bereiden. Hierbij ligt de nadruk op het stimuleren en benutten van de eigen kracht, samenwerken met het netwerk om huishoudens heen, inzetten van vrijwillige inzet en een integrale aanpak op alle leefgebieden. De ondersteuning wordt zo dicht mogelijk bij de inwoners en op wijkniveau georganiseerd, waarbij zij zelf regie houden. Er wordt meer dan voorheen een beroep gedaan op zelfredzaamheid. Waar nodig springt de gemeente bij en biedt zij ondersteuning. Er is samenhang binnen en tussen de vier domeinen (jeugd, onderwijs, werk en inkomen en AWBZ) en het Wmobeleid, welzijn en leefbaarheid. De nieuw te ontwikkelen wijze van contracteren, sturen en financieren sluit aan bij de benodigde transformatie en de contouren van de transities over de zelfredzame samenleving.

Ook de concepttekst van de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning geeft aan dat we toe gaan naar algemene en maatwerkvoorzieningen. De compensatieplicht wordt vervangen door een ruimer geformuleerde resultaatverplichting. Dit benadrukt dat gemeente en inwoner de ruimte hebben om, door het gesprek aan te gaan, te komen tot oplossingen die zijn toegesneden op de inwoner zelf en zijn eigen omgeving.

De maatschappelijke effecten:

- Het welzijn van inwoners met een zorgvraag is optimaal.
- De leefbaarheid in de wijk is versterkt.
- Er is voldoende ruimte voor persoonlijke ontwikkeling van inwoners.

Dit willen we bereiken door de volgende doelstellingen te realiseren:

1. Inwoners met belemmeringen kunnen deelnemen aan de maatschappij.
2. Jeugdigen kunnen zich ontwikkelen tot zelfstandige en participerende burgers.
3. De toegang tot het sociale domein is toekomstbestendig.
4. De gemeente is voorbereid op het uitvoeren van de transities in het sociale domein.
5. De inzet/het potentieel van de inwoners om iets voor een ander te doen, wordt sterker benut.
6. De sociale cohesie en het organiserend vermogen in een wijk/dorp is sterk.
7. Een gezonde levensstijl voor jong en oud.

2.2.3 Voortgang ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2016

- De overgang van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de wetten op het sociaal domein zou eerst (gedeeltelijk) per 1 januari 2014 ingaan. Dit is nu uitgesteld tot 1 januari 2015. De wijzigingen vanuit het Rijk bevestigen de in gang gezette koers, maar leveren wel

vertraging op voor de verdere invulling. De voorbereiding vraagt om een zorgvuldige aanpak, waarbij we willen voorkomen dat de inwoners nadeel ondervinden door het ontbreken van zekerheid op dit moment. De besluitvorming voor het nieuw inrichten van een aantal van onze zorgtaken, via het wijkgericht werken, krijgt hierdoor wat meer tijd.

2.2.4 Welzijn van inwoners

Eén van de belangrijkste elementen in de voorbereiding op de transitie is de omvorming (transformatie). De rol van welzijn is hierbij essentieel. Voor de meeste inwoners is het algemeen, preventief basisniveau voldoende om te kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor inwoners die wél aanvullende ondersteuning nodig hebben, bieden we een vangnet.

Dit vergt een andere rol en andere manier van werken bij zowel de overheid, de maatschappelijke partners als de inwoners zelf. Daarmee wordt de ondersteuning meer integraal, efficiënter en dicht bij huis zodat wij maatwerk kunnen leveren dat aansluit bij de kracht van onze wijken en onze inwoners zelf. Uitgangspunten hierbij zijn:

- De zelfredzaamheid en de eigen kracht van de inwoners (en hun omgeving) is de basis;
- De inwoners zijn en blijven eigenaar van eigen vraag én oplossing = aanspreken op eigen verantwoordelijkheid;
- Ondersteuning op mogelijkheden (in plaats van beperkingen)

Hierbij werken we toe naar een integrale aanpak vanuit alle domeinen, waarbij de inwoner en zijn verbanden centraal staan. Zo zijn we vanuit het welzijn vanaf 0 intensief bezig met de herijking van onze opdrachten en het toewerken naar één maatschappelijk contract. We maken keuzes over de nieuwe mogelijkheden in opdrachtverlening, financiering en sturing. Daarnaast gaan we aan de slag met een aantal leertuinen om ervaring op te doen.

Doelstelling 1:

Inwoners met belemmeringen kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Op het moment dat het nodig is, bieden we de noodzakelijke ondersteuning, die uitgaat van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Het brede gesprek en dialoog met de inwoner is hierin de basis. Wanneer de inwoners er zelf – of met ondersteuning van het eigen netwerk- niet uitkomen, is er (vrijwillige) ondersteuning en/of zorg vanuit het principe:

- Meelopen
- Bijspringen
- Bijhalen
- Overnemen

Ketenpartners voeren alleen die werkzaamheden uit die -vanuit dit principe- aanvullend en versterkend aan elkaar zijn en een bijdrage leveren aan het realiseren van de maatschappelijke effecten.

Activiteiten in 2014:

- We kopen voor het overgangsjaar 2014, vanuit een vereenvoudigde aanbesteding, hulpmiddelen en huishoudelijke hulp in.
- We bereiden ons voor op de nieuwe Wet Maatschappelijke Ontwikkeling (WMO).
- We sluiten het zorgloket (backoffice publieksbalie) aan op de toegang tot het sociale domein (zie ook programma 5).
- We werken toe naar het sluiten van een maatschappelijk contract met de uitvoerders over de gezamenlijke visie en wijze van sturing op resultaat en maatschappelijke effecten.
- We herijken onze opdrachten ten aanzien van preventieve zorg op basis van de in 2013 vastgestelde kaders op het gebied van welzijn vanaf 0.
- We onderzoeken de mogelijkheden om maatwerkoplossingen te bieden.

**Doelstelling 2:
Onze jeugd ontwikkelt zich tot zelfstandige en participerende inwoners.**

Jeugd, ouders en hun omgeving spelen de hoofdrol in het creëren van een positief opgroeiklimaat. De gemeente ondersteunt daarbij op gebieds/wijkniveau. Is er meer nodig, dan hanteren wij een 'erbij haal model' waarbij een generalist samen met het gezin/jongere en eventueel betrokken professionals bepaalt welke ondersteuning of hulp benodigd is en hoe die georganiseerd kan worden. Dit sluit aan bij de hiervoor aangegeven uitgangspunten en de transitie in de jeugdzorg. Door preventieve opvoeden en opgroeihulp te versterken en de zorg dichtbij het gezin te organiseren, kunnen we snel inspelen op vraagstukken en grotere problematiek voorkomen. Dit moet ertoe leiden dat de toestroom tot de jeugdhulpverlening en de jeugdzorg zoveel mogelijk wordt beperkt.

Activiteiten in 2014:

- We versterken de verbindingen tussen onderwijs, CJG¹ en maatschappelijke partners.
- We sluiten het CJG aan op de toegang tot het sociale domein en het wijkgericht werken.
- We zetten sterker in op gebieds- en behoeftegerichte preventie en maken gebruik van wat er al is, waarbij we met name aandacht besteden aan opvoed- en opgroeiondersteuning. Hierbij kijken we ook naar de mogelijke steun van sociale netwerken.
- We gaan via een aantal leertuinen experimenteren met mogelijke nieuwe werkwijzen (onder andere vereenvoudiging van toeleiding, aansluiting op het wijkgericht werken).
- Op basis van de regionale analyse op de jeugdzorg en mogelijke uitvoeringsrichtingen worden in 2014 keuzes gemaakt en gestart met de uitvoering.
- We ondersteunen deskundigheidsbevordering en persoonlijke ontwikkeling via het CJG.

**Doelstelling 3:
De toegang tot het sociale domein is toekomstbestendig**

De overdracht van taken en middelen op het gebied van jeugdzorg, AWBZ en werk en inkomen biedt volop mogelijkheden voor een samenhangende aanpak. Juist die inwoners met problemen op meerdere leefgebieden zijn daarmee geholpen. Hierbij is het uitgangspunt: van vangnet naar springplank en dicht bij huis.

Activiteiten in 2014²:

- We organiseren de toegang tot ondersteuning en zorg in samenhang met het wijkgericht werken.
- We maken keuzes ten aanzien van de nieuwe mogelijkheden van contracteren, financieren en inkopen; gericht op een integraal en samenhangend systeem van bekostiging van de ondersteuning.
- We gaan aan de slag met leertuinen/pilots om ervaring op te doen in de uitvoering van het nieuwe sociale domein (zoals de mogelijke rollen en inzet van generalisten met het mandaat om zelf te handelen en de eigen regie en keuzevrijheid van de inwoner).

**Doelstelling 4:
De gemeente is voorbereid op het uitvoeren van de transitie in het sociale domein.**

Regionale samenwerking is het uitgangspunt bij het ontwikkelen van nieuw beleid en (waar mogelijk) ook het uitvoeren ervan. Door gezamenlijke vraagstukken op te pakken bundelen we expertise, zijn we krachtiger en kunnen we meer bereiken.

Activiteiten 2014:

- We pakken de transitie regionaal op en maken de lokale vertaling voor de inbedding..
- We maken keuzes en implementeren de transitie in samenhang met het wijkgericht werken en de toegang tot het sociaal domein.
- We ondersteunen de werkplaatsen van de Regio Achterhoek (o.a. uitvoering Sociale Atlas).
- We pakken andere beleidsvraagstukken, zoals gezondheidsbeleid, regionaal op en maken de lokale vertaling.

¹ CJG: Centrum voor jeugd en gezin.

² Voor alle activiteiten geldt dat deze waar mogelijk in regionale samenwerking worden uitgevoerd.

2.2.5 Leefbaarheid

Leefbaarheid is één van de belangrijkste thema's voor een dorp of kern. Leefbaarheid is de waardering, of het gebrek aan waardering, van het individu of van groepen inwoners, voor de eigen fysieke en sociale leefomgeving. De leefbaarheid wordt bepaald door de lokale leefomgeving, de sociale verbanden en kan per kern of dorp verschillen. De identiteit van elke kern of dorp is ook 'eigen', heeft lokale vraagstukken en vraagt om lokale oplossingen. Om als gemeente hierbij aan te sluiten, vormen we bestaande budgetten op het gebied van leefbaarheid om tot één budget leefbaarheidsinitiatieven. Hiermee zetten we plannen en ideeën niet als gemeente op voorhand vast, maar ondersteunen en faciliteren we deze op basis van de behoefte en initiatieven vanuit de samenleving.

Doelstelling 5:

De inzet/het potentieel van de inwoners om iets voor een ander te doen, wordt sterker benut

Er is voldoende potentieel aan vrijwilligers en mantelzorgers aanwezig in onze gemeente. Door dit potentieel te benutten, te activeren en te ondersteunen kunnen we het potentieel ook daadwerkelijk inzetten.

Activiteiten in 2014:

- We stimuleren de inzet van jongeren in vrijwilligerswerk.
- We stimuleren de participatie van 55-plussers (bijvoorbeeld door het project 'Zilveren Kracht').
- We organiseren het mantelzorgcompliment, de vrijwilligers- en mantelzorgprijs.

Doelstelling 6:

De sociale cohesie en het organiserend vermogen in een wijk is sterk.

Benutten en activeren van het potentieel aan energie in dorp, buurt of wijk is een van de opgaven om de beoogde veranderingen te kunnen realiseren. Zo krijgen we de omslag van het betrekken van inwoners bij overheidsplannen naar het betrekken van de overheid bij ideeën van de dorpen. Sociale cohesie en organiserend vermogen zijn hierbij essentieel.

Activiteiten in 2014:

- De ontwikkeling van 'dorpskracht' wordt gestimuleerd. Inwoners, belangenverenigingen en het verenigingsleven kunnen initiatieven ontwikkelen die gericht zijn op het voorkomen van duurdere zorg (preventieve activiteiten). De kernen geven zelf de prioriteiten aan ten aanzien van het verbeteren van de leefbaarheid.
- Het wijkgericht werken wordt uitgevoerd. De gebiedsmakelaar vervult hierin een spilfunctie. Vraagstukken en initiatieven vanuit de wijk worden ondersteund vanuit het wijkgericht werken.
- We vormen één budget leefbaarheidsinitiatieven, bedoeld voor initiatieven zoals die momenteel spelen in Heelweg, Silvolde en Westendorp.
- De subsidieregeling welzijn, cultuur en sport wordt geëvalueerd en herzien op basis van de maatschappelijke effecten (zie voor cultuur programma 3).

2.2.6 Persoonlijke ontwikkeling

Met de meeste inwoners gaat het prima. Maar soms hebben zij vragen, of net een steuntje in de rug nodig om het zelf te kunnen. Welzijn en gezondheid zijn hierbij onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het bevorderen van gezondheid komt zowel sociaal, fysiek als mentaal het welbevinden van een ieder ten goede. In lijn met wijkgericht werken geven we verdere invulling aan wijkgerichte gezondheidsbevordering.

Doelstelling 7:

Een gezonde levensstijl voor jong en oud.

Door inwoners te stimuleren en te ondersteunen tot een meer (of blijvende) gezonde leefstijl, worden duurdere zorgkosten voorkomen. Gezondheid in het kader van preventie wordt één van de speerpunten in het terugdringen van gespecialiseerde zorg. Vooral de preventie richting ouderen is hierin van belang.

Activiteiten 2014:

- We voeren preventieprojecten uit, waarbij we ons met name richten op bewegen, voeding, veiligheid en inzet van eigen kracht. Bestaande effectieve projecten worden verder opgepakt (GKGK³), voor nieuwe ideeën creëren we ruimte.
- We ontwikkelen nieuw gezondheidsbeleid toegespitst op wijkgericht werken en in samenhang met de andere doelstellingen van dit programma.
- We voeren de in 2013 vaststelde nota Ouderenbeleid uit, waarin nadrukkelijk aandacht is voor het bevorderen van het zolang mogelijk zelfstandig wonen, het project Zilveren Kracht, scheiden van wonen⁴ en zorg en eenzaamheid.

2.2.7 Belangrijke afwijkingen t.o.v. vorige meerjarenbegroting

Belangrijke afwijkingen van dit programma ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2017

- De vorming van één budget leefbaarheidsinitiatieven in plaats van het vooraf oormerken van middelen op het gebied van leefbaarheid.
- Daarnaast wordt de ingezette koers, zoals in de meerjarenbegroting 2013 – 2016 aangeven, verder vormgegeven. Op een aantal onderdelen vergt dit wat meer tijd, vanwege de rijksontwikkelingen.

³ GKGK: gesunde kinder in gesunde kommune

⁴ Voor mensen in een instelling wordt de zorg gescheiden gefinancierd van het wonen

2.2.8 Wat mag het kosten?

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
Bestaand beleid	13.253.415	11.934.337	11.297.300	10.796.618	10.805.492	10.805.492
Correcties *			287.975-	288.102-	287.897-	287.788-
Intensivering * *			205.956	226.814	234.932	233.932
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal Lasten	13.253.415	11.934.337	11.379.319	10.857.906	10.858.457	10.859.348

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten						
Bestaand beleid	2.425.876	1.252.250	1.252.250	1.252.250	1.252.250	1.252.250
Correcties *			-	-	-	50.000-
Intensivering * *			213.000-	213.000-	213.000-	213.000-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal baten	2.425.876	1.252.250	1.039.250	1.039.250	1.039.250	989.250

Totaal programma	10.827.539-	10.682.087-	10.340.069-	9.818.656-	9.819.207-	9.870.098-
-------------------------	-------------	-------------	-------------	------------	------------	------------

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Specificatie lasten						
Uren	1.627.074	1.429.537	1.725.974	1.725.974	1.725.974	1.725.974
Kapitaallasten	1.952	17.565	8.859	8.742	8.293	8.184

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	-
Stimulering Leefbaarheid	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	
Totaal Toevoeging			-	50.000	50.000	50.000
Algemene reserve			-	50.000	50.000	50.000

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Stimulering leefbaarheid:

De reserve dient ter stimulering van de leefbaarheid binnen de gemeente Oude IJsselstreek in de ruimste zin des woord. Met de reserve stimulering leefbaarheid kunnen initiatieven die bijdragen aan het creëren en/of in stand houden van een leef-, woon- en werkomgeving die past bij een vitale plattelandsgemeente, uitgevoerd worden. Er spelen er initiatieven rond wijkgericht werken en wijkbudgetten, waar deze reserve voor ingezet kan worden. Vanaf 2012 worden gedurende 5 jaren € 50.000 vanuit deze reserve onttrokken worden voor dit doel, laatste onttrekking vindt plaats in 2016.

Algemene reserve

Bij de begroting 2013 is besloten € 250.000 uit de algemene reserve te onttrekken voor de "Sociaal Veranderagenda", en de algemene reserve vanaf 2015 voor 5 jaar te voeden vanuit de zorgbudgetten.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Correcties				
Lasten	287.975-	288.102-	287.897-	287.788-
Baten	-	-	-	50.000-

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten, gecorrigeerde reservewijzigingen of budgettair neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
Hulp bij huishouden	282.754	282.754	282.754	282.754
Regiotaxi	-60.485	-60.485	-60.485	-60.485
Leefvoorzieningen	-89.934	-89.934	-89.934	-89.934
Woonvoorzieningen	89.934	89.934	89.934	89.934
Ongediertebestrijding	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Kleine bedragen	-12.313	8.545	16.663	15.663
	205.956	226.814	234.932	233.932
Baten				
Hulp bij huishouden	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Regiotaxi	-113.000	-113.000	-113.000	-113.000
	-213.000	-213.000	-213.000	-213.000

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Intensiveringen

Hulp bij huishouden

Het voordeel aan de uitgavenkant ontstaat doordat we minder uren huishoudelijke hulp verstrekken dan geraamd en door een verschuiving van klanten ZIN (= zorg in natura) naar PGB. Het uurtarief per zorguur is voor PGB aanmerkelijk lager dan voor ZIN.

Door deze verschuiving zijn er echter ook minder inkomsten voor de eigen bijdrage.

Regiotaxi

Betreft voor € 173.485 een nadeel op de Regiotaxi (memo Raad juni 2013).

Leefvoorzieningen

Wijzigingen binnen de leefvoorzieningen zijn met de budgetten woonvoorzieningen budgettair neutraal verwerkt.

Woonvoorzieningen

Wijzigingen binnen de woonvoorzieningen zijn met de budgetten van leefvoorzieningen budgettair neutraal verwerkt.

Ongediertebestrijding

Werkbudget voor uitvoering van de wettelijke taak binnen de ongediertebestrijding.

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING PROGRAMMA 2 (x 1.000 euro)						
Product	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
51 Sport	529	2	465	-	478	-
52 Internationale contacten	64	11	48	-	70	-
53 Volksgezondheid	663	0	650	-	673	-
54 Maatschappelijk werk	821	135	830	70	578	70
57 WMO	11.002	2.272	9.836	1.175	9.395	962
65 Vervoersvoorziening gehandicapten	174	6	105	7	186	7
Totaal programma	13.253	2.426	11.934	1.252	11.379	1.039

2.3 Oude industrie verbonden met cultuur en kunst

2.3.1 Programma-inhoud

Dit programma gaat over de ontwikkeling van cultuur en kunst in de Oude IJsselstreek. Belangrijk hierin is de ontwikkeling van het DRU Industriepark. Maar ook het vergroten van de culturele samenwerking binnen de Achterhoek, het doen van een goed cultureel aanbod aan de eigen bevolking en het borgen van de cultuurhistorie zijn van groot belang.

2.3.2 Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling programma (missie)

De culturele kwaliteit van Oude IJsselstreek versterkt het vestigingsklimaat in en de aantrekkingskracht van de Achterhoek.

Gewenste maatschappelijke effecten:

- Grotere aantrekkingskracht van de Achterhoek;
- Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed.

Dit willen we bereiken door de volgende doelstellingen te realiseren:

1. Regionale, nationale en internationale uitstraling van het DRU Industriepark;
2. Goede culturele samenwerking binnen de Achterhoek;
3. Een uitdagend cultureel aanbod voor inwoners en bezoekers;
4. Instandhouding van cultuurhistorisch erfgoed.

2.3.3 Nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van begroting 2013

- Hoewel de werkingsduur van de nota 'Met Vuur voor Cultuur' formeel voorbij is, is met de begroting 2013-2016 besloten dit beleid voort te zetten. Zo is de percentageregeling uit de nota 'Met Vuur voor Cultuur' in 2013 ingevuld. Deze regeling houdt in dat 2% van gemeentelijke nieuwe werken en inrichting openbare ruimte wordt gereserveerd voor kunst.
- Naast bezuinigingen op cultuur heeft de provincie Gelderland laten weten een andere rol in te nemen en meer als partner met de gemeenten in gesprek te gaan. Concreet betekent dit dat zij minder ondersteuningsgelden beschikbaar stelt en meer overlaat aan de regio's zelf.

2.3.4 Aantrekkingskracht van de Achterhoek

De betekenis van het DRU Industriepark staat hierbij centraal. Het Industriepark en de activiteiten daarbinnen zijn niet alleen relevant voor onze gemeente maar vormen ook voor de Achterhoek een belangrijke vestigingsfactor. We willen daarnaast ook meer inzetten op de culturele samenwerking binnen de Achterhoek zelf. Het bestaande Cultuurpact moet meer samenwerking teweeg brengen.

Doelstelling 1:

Regionale, nationale en internationale uitstraling van het DRU Industriepark.

Met de ingebruikname van de Afbramerij door ICER (progr. 4) hebben de meeste gebouwen op het DRU Industriepark een nieuwe invulling gekregen. Alleen voor het Ketelhuis zoekt eigenaar BOEi – samen met ons – nog naar een definitieve invulling. In 2013 is gestart met parkmanagement. Wij willen dit in 2014 verder uitbreiden en in een formele vorm gieten. Op experimentele basis is in 2013 een groot deel van de exploitatie van de SSP Hal overgedragen aan een stichting. Dit moet in 2014 bestendig worden. Hoewel het een complexe opgave is, is het de inzet van de gemeente om ook de gebouwen van het DRU Industriepark zoveel mogelijk op afstand te zetten.

Verder is nog zaak om de openbare ruimte zoveel mogelijk af te maken. Dit met uitzondering van de directe omgeving van de plekken waar nog gebouwd gaat worden (DRU Laan, nabij ISWI en het landmark aan de Oude IJssel).

Aan de overzijde van de IJssel gaat de aanleg van de 380 kV hoogspanningsleiding van Tennet zijn schaduw vooruitwerpen. Daarnaast speelt de reconstructie van de Slingerparallel, waarbij de rotonde

wordt aangepast. Deze zaken bieden mogelijkheden waarbij er een goede ontsluiting voor een parkeerterrein kan worden gerealiseerd door de onderhoudswegen van Tennet te gebruiken. Al deze zaken worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd, waarbij tevens wordt gewerkt aan verbetering van de landbouwkundige structuur.

Activiteiten 2014:

- Samen met de partners (BOEi) werken wij aan een passende definitieve invulling van het Ketelhuis.
- Samen met de partners zetten wij ons in voor het gefaseerd ontwikkelen van het DRUpark met landbouw, parkeer- en evenemententerrein.
- Wij stimuleren het verder optimaliseren, formaliseren en verzelfstandigen van het parkmanagement.
- Wij zetten ons in voor het meerjarig en volledig neerleggen van de exploitatie van de SSPhal bij een stichting.
- In 2014 zullen de laatste pleinen van het DRU Industriepark worden ingericht
- De partners maken, met hulp van de gemeente, het marketingconcept van het DRU Industriepark in 2014 af.

**Doelstelling 2:
Goede culturele samenwerking binnen de Achterhoek.**

Binnen het Cultuurpact Achterhoek werken de 8 Achterhoekse gemeenten en Lochem samen met de provincie Gelderland aan de versterking van het culturele klimaat in de regio. Cultuurpact richt zich op regioversterkende, kwalitatieve en bovenlokale projecten. Het regionaal cultuurprogramma 2013-2016 sluit nauw aan op het beleidsplan van de Provincie Gelderland. De provincie Gelderland heeft het beleidsvoornemen om met ingang van 2014 cultuur- en erfgoed als één thema te benaderen. Het jaar 2013 is gebruikt voor het vormgeven van het nieuwe Cultuur- en Erfgoedpact per 2014.

Om cultuur in de Achterhoek meer bestuurlijke daadkracht te geven is door onze gemeente gepleit voor een regionale inbedding van cultuur binnen de overlegstructuren van de regio. Cultuur heeft nu een plek binnen het POHO Vrijtijdseconomie van de regio Achterhoek.

Activiteiten 2014:

- Samen met de Achterhoekse ondernemers, zetten we in op extra focus op cultuurhistorie, erfgoed en identiteit van de Achterhoek en de beleving van deze thema's.
- Wij zetten in op het versterken van de plaats van kunst en cultuur op de Achterhoek 2020 Agenda.
- Wij voeren uit en/of stimuleren de uitvoering van Cultuurpact Achterhoek-projecten op gemeentelijk niveau.
- We benutten de mogelijkheden tot grensoverschrijdende samenwerking tussen Cultuurpact Achterhoek en de Euregio.

**Doelstelling 3:
Een uitdagend aanbod van kunst en cultuur voor inwoners en bezoekers.**

De werkingsduur van de nota 'Met Vuur voor Cultuur' is formeel voorbij. Niettemin is de boodschap nog steeds relevant en vooral gericht op de eigen inwoners en bezoekers. Cultureel aanbod, activering, evenementen en de identiteit van kernen blijven van belang.

De bijdragen aan DRU Cultuurfabriek en culturele evenementen blijven in 2014 gehandhaafd. In de jaren 2014 zal het subsidiebeleid geëvalueerd en mogelijk anders ingericht worden.

Activiteiten 2014:

- Wij ondersteunen actieve kunstbeoefening, culturele verenigingen en evenementen.
- Wij ondersteunen bibliotheek, muziekonderwijs, filmhuis, poppodium en activiteiten in het openluchttheater Engbergen.
- Wij breiden het bezit aan gemeentelijke kunstwerken uit en bevorderen de toegankelijkheid van deze kunstwerken.
- De subsidieregeling welzijn, cultuur en sport wordt geëvalueerd en herijkt op basis van de maatschappelijke effecten (zie ook programma 2).

2.3.5 Cultuurhistorisch erfgoed

Doelstelling 4: Instandhouding van het cultuurhistorisch erfgoed.

De gemeentelijke monumentenlijst is vrijwel up-to-date. Incidentele toevoegingen aan de gemeentelijke monumentenlijst blijven mogelijk. Tot nu toe kunnen eigenaren van gemeentelijke monumenten aanspraak doen op een combinatie van gemeentelijke en provinciale subsidies. De provincie is van plan om deze laatste over te dragen aan gemeenten.

De bijdragen aan het ECAL (Erfgoed Centrum Achterhoek en Liemers) evenals de (lijst)subsidies aan culturele verenigingen, blijven in 2014 gehandhaafd. In de jaren 2014 zal het subsidiebeleid geëvalueerd en mogelijk anders ingericht worden.

Activiteiten 2014:

- Wij faciliteren het organiseren van de Open Monumentendag 2014.
- Wij subsidiëren het ECAL en oudheidkundige verenigingen.
- De subsidieregeling welzijn, cultuur en sport wordt geëvalueerd en herijkt op basis van de maatschappelijke effecten (zie ook bij andere actiepunten bij programma 2 en 3).
- Eigenaren van gemeentelijke monumenten krijgen ondersteuning van de gemeente in het onderhoud van deze monumenten.
- De Commissie Cultuurhistorisch Erfgoed adviseert onder andere over de instandhouding van het erfgoed.

2.3.6 Belangrijke afwijkingen t.o.v. vorige meerjarenbegroting

Belangrijke afwijkingen van dit programma ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2016:

Geen

2.3.7 Wat mag het kosten?

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
Bestaand beleid	4.228.823	3.469.464	3.428.167	3.427.376	3.422.128	3.422.128
Correcties *			32.840-	7.920-	8.488-	3.809-
Intensiveringen *			3.500	3.500	3.500	3.500
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal Lasten	4.228.823	3.469.464	3.457.507	3.431.796	3.427.116	3.422.437
Baten						
Bestaand beleid	884.495	303.696	303.696	303.696	303.696	303.696
Correcties *			11.570-	11.570-	11.570-	11.570-
Intensiveringen *			-	-	-	-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal baten	884.495	303.696	292.126	292.126	292.126	292.126
Totaal programma	3.344.328-	3.165.768-	3.165.381-	3.139.670-	3.134.990-	3.130.311-
Specificatie lasten						
Uren	265.283	254.127	281.409	281.409	281.409	281.409
Kapitaallasten	265.261	234.195	234.955	229.244	224.564	219.885

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	825.000	286.570	275.000	275.000	275.000	275.000
Cultuurcluster	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000	275.000
Waterspeelplaats		11.750				
Archeologie	500.000					
Beeldende kunst	50.000					

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Cultuurcluster

In 2007 is er een extra dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten geweest. De reserve is gevormd uit deze extra dividenduitkering 2007 (€ 1.449.911). In de raadsvergadering van 21 december 2006 is besloten, dit bedrag te bestemmen voor een mogelijk toekomstig exploitatietekort bij de DRU-Cultuurfabriek. Dit geldt voor een periode van 10 jaar á € 275.000 per jaar. Vanuit het Centrumplan Ulft wordt deze reserve vanaf 2011 in een aantal jaren gevoed met een totaalbedrag van € 1.250.000.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Correcties				
Lasten	32.840-	7.920-	8.488-	3.809-
Baten	11.570-	11.570-	11.570-	11.570-

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten, gecorrigeerde reservewijzigingen of budgettair neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
Kleine bedragen	3.500	3.500	3.500	3.500
	3.500	3.500	3.500	3.500

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING PROGRAMMA 3 (x 1.000 euro)						
<i>Product</i>	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>
36 Cultuurhistorisch erfgoed	705	501	170	-	183	-
49 Bibliotheek	1.129	14	1.074	14	1.089	14
50 Cultuur en kunst	2.395	369	2.225	290	2.186	278
Totaal programma	4.229	884	3.469	304	3.458	292

2.4 **Energiek ondernemen**

2.4.1 **Programma-inhoud**

In dit programma zijn de doelstellingen opgenomen die bijdragen aan het versterken van de economische ontwikkeling en het ondernemerschap, het afstemmen van het onderwijs op de arbeidsmarkt ten behoeve van een betere werkgelegenheid en ondersteuning van kwetsbare groepen daarbij.

2.4.2 **Wat willen we bereiken?**

Hoofddoelstelling programma (missie)

De gemeente bevordert in samenwerking met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties (de 3 O's) de economische ontwikkeling en het ondernemerschap met behulp van innovatie, passend onderwijs, duurzaamheid, bereikbaarheid en maakindustrie. De gemeente Oude IJsselstreek wil op deze terreinen een kwaliteitsslag maken. Het is hierbij belangrijk dat de arbeidsmarkt en het onderwijs goed aansluiten bij de huidige en toekomstige werkgelegenheid.

De gewenste maatschappelijke effecten zijn:

- Een sterke economie
- Toename toerisme en recreatie
- Goede bereikbaarheid
- Realisatie van de CO₂-doelstelling
- Kwaliteit in onderwijs
- Passende arbeidsmarkt

Dit willen we bereiken door de volgende doelstellingen te realiseren:

1. Groter innovatief vermogen van ondernemingen.
2. Goede faciliteiten voor ondernemers
3. Een samenhangend netwerk van toeristische en recreatieve voorzieningen.
4. Burgers en bedrijven kunnen hun bestemming goed bereiken.
5. Onderhoud van de wegeninfrastructuur.
6. Reductie CO₂-emissie met 50% (Akkoord van Groenlo doelstelling 2020).
7. Het onderwijs is kwalitatief op niveau.
8. De arbeidsmarkt, onderwijs en werkgelegenheid zijn optimaal op elkaar afgestemd.
9. Een inwoner is economisch zo veel mogelijk zelfstandig.

2.4.3 **Nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van begroting 2013**

- Aandacht voor de effecten van het veranderende koopgedrag van consumenten op de lokale detailhandel en de gevolgen op de ruimtelijke ontwikkelingen die dit gaat hebben.
- In 2013 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden tot samenhang in vervoersvoorzieningen, waaronder leerlingenvervoer, maar ook regiotaxi en buurtbussen, en met ideeën te komen om dit anders te organiseren. In 2014 zal dit verder geconcretiseerd worden.
- Uitvoering van de nieuwe visie ten aanzien van het beleid en de organisatie van voorschoolse educatie en de effecten daarvan op speciale doelgroepen.
- We bereiden ons voor op onderwijsontwikkelingen, zoals de wet Passend Onderwijs die per 1 augustus 2014 ingaat. Gezamenlijk met de onderwijsbesturen willen we adequaat inspelen op de effecten die dit zal hebben.

2.4.4 **Sterke economie**

Doelstelling 1:

Een groter innovatief vermogen van ondernemingen.

Wij hebben aandacht voor de effecten die de economische ontwikkeling op veel bedrijven heeft. Waar mogelijk stimuleren wij de (lokale) economie. In samenwerking met de 3 O's (Ondernemers,

Onderwijs en Overheid) wordt geanticipeerd op de veranderingen in de samenleving. Vanuit de uitvoeringsagenda van Achterhoek 2020 participeren wij in projecten om het ondernemerschap te versterken en te bevorderen. Wij vinden innovatie belangrijk. Dit moet vooral inhoud krijgen via het innovatiecentrum de Afbramerij op het DRU Industriepark.

De programmering van de Afbramerij wordt verzorgd door de Stichting ICER, die bestaat uit ondernemers, onderwijsinstellingen, verenigingen van kunst en cultuur en het IJzermuseum. ICER verzorgt de exploitatie en programmering van de Afbramerij. Het innovatiecentrum heeft ondermeer als doel productinnovaties van bedrijven te ondersteunen en zichtbaar te maken.

Activiteiten in 2014:

- We verbeteren de positie van startende ondernemers door mee te werken aan projecten zoals IkStartSmart.
- We stimuleren het ontstaan en voortbestaan van netwerken, verbinden deze en onderhouden contacten met ondernemers en andere partners, zoals bv. rond de Afbramerij
- We stimuleren innovatietrajecten en grensoverschrijdende samenwerking tussen onderwijs, kunst, het museum en bedrijfsleven onderling, zoals bv. in en rond het innovatiecentrum de Afbramerij.

**Doelstelling 2:
Goede faciliteiten voor ondernemers.**

Wij bieden goede locaties en plekken voor ontwikkeling en uitbreiding van bedrijven. De kwaliteit en kwantiteit van bedrijfsterreinen, de voorzieningen ter plaatse en de bereikbaarheid zijn daarbij van groot belang.

Activiteiten in 2014:

- In samenwerking met de industriële kringen IBOIJ, IG&D en de recent opgerichte Parkmanagementorganisatie, gaan wij verder met de herontwikkeling van bedrijventerrein Akkermansweide in Terborg. Uitvoering wordt gegeven aan het door de raad geaccordeerde projectplan.
- Wij faciliteren de aanleg van glasvezel in onze verschillende kernen, het buitengebied (via de werkplaats Duurzame Economie) en op onze bedrijventerreinen. Er lopen diverse initiatieven. De uitvoering laten we aan de markt over.
- In samenwerking met ondernemers en andere partners werken wij aan de veiligheid in winkelgebieden en op bedrijventerreinen.
- Wij dragen, samen met 3 buurgemeenten, zorg voor de ontwikkeling van het A18-bedrijvenpark in Doetinchem/Wehl en het Euregionaal bedrijvenpark in 's-Heerenberg.

2.4.5 Toerisme en recreatie

**Doelstelling 3:
Een samenhangend netwerk van toeristische en recreatieve voorzieningen.**

In regioverband wordt publiciteit gezocht en gegenereerd voor onze toeristische en recreatieve voorzieningen. Hiervoor is een nieuwe stichting, genaamd StAT, opgericht. Eigen gebiedsmarketing richt zich vooral op lokale activiteiten.

Activiteiten 2014:

- We voeren samen met de partners het lokaal toeristisch recreatief ontwikkelingsplan (TROP) uit. IJzer is het hoofdthema binnen ons TROP. De DRU wordt opgenomen in de route Spannende Gelderse Geschiedenis en zal het begin en eindpunt worden voor de hele Achterhoek. Daarnaast ziet het ernaar uit, dat de DRU ERIH-ankerpunt wordt. Op dit moment is een grensoverschrijdend onderzoek in voorbereiding naar het ontwikkelen van een industrieel-historische route. Binnen het Gebiedsproces Baaksebeek-Veengoot bespreken we de mogelijkheden om toeristische ontwikkeling van 't Venne in een groter geheel op te pakken.
- Wij versterken de recreatieve infrastructuur, door voorzieningen als fiets-, wandel- en ruiterspaden aan te leggen. Wij streven naar doorgaande netwerken. Hierbij hebben we

- specifiek aandacht voor het (verder) realiseren van het fietspad Doesburg – Bocholt. Verschillende stukken zijn in voorbereiding (omgeving Capettilaan Ulft en Engbergen).
- Begin 2014 vind de Wasserkonferenz plaats, waarin o.a. aandacht zal zijn voor het doortrekken van de bevaarbaarheid van de Oude IJssel naar Duitsland.
 - We stimuleren een zelfstandige exploitatie van de molens in onze gemeente door deze over te dragen aan stichtingen.
 - We ontwikkelen en participeren in het creëren van nieuwe toeristische trekkers en concepten zoals de zgn. ‘parels’ als onderdeel van het rivierenconcept in de Achterhoek.
 - We stimuleren het verbinden van meerdere toeristische aanbieders tot samenhangende arrangementen; wij denken hierbij bv. aan arrangementen waarin de (succesvolle) IJsselganger een rol speelt.
 - We stimuleren en ondersteunen lokale toeristische en recreatieve organisaties op weg naar financiële zelfstandigheid, waarmee de exploitatiesubsidie kan afnemen.
 - We streven naar toeristische verwijfsborden die verwijzen naar grotere toeristische objecten binnen onze gemeente langs de ons omringende snelwegen, ook over de grens.

2.4.6 Goede bereikbaarheid

Doelstelling 4:

Burgers en bedrijven kunnen hun bestemming goed bereiken.

In samenwerking met onze buurgemeenten en relevante partners ondersteunen wij initiatieven ter verbetering van de bereikbaarheid van onze gemeente en de regio. We stimuleren de uitbreiding van nieuwe openbaar vervoer initiatieven. Dit heeft betrekking op uitbreiding van het buurtbussennetwerk met nieuwe verbindingen, maar ook eigen dorpsauto-initiatieven. Het buurtbussennetwerk functioneert boven verwachting en we zien mogelijkheden om dit verder uit te breiden. We participeren met onze Duitse partner in onderzoek naar grensoverschrijdende openbaar vervoeraansluitingen. In samenwerking met de regio is er onderzoek naar samenhangende mobiliteitsvoorzieningen uitgevoerd, waarvan de resultaten gebruikt worden in de heroriëntatie op de samenhang in de verschillende vervoersvoorzieningen (leerlingenvervoer, regiotaxi e.d.). Een concreet doel daarbij is het verzelfstandigen van de burger en het stimuleren, en waar mogelijk, ondersteunen van dorpsinitiatieven die hier betrekking op hebben.

Activiteiten 2014:

- We stimuleren het gebruik van het openbaar vervoer en voorzien daarvoor in de benodigde voorzieningen, zoals een uitbreiding van het buurtbussennetwerk.
- Wij werken mee aan de uitvoering van de verbetering van de N18/A18.
- Wij werken mee aan een zo gunstig mogelijke ligging van de nieuwe afrit bij de A3 bij Netterden.
- Wij zetten ons in voor een verdubbeling van de spoorlijn Arnhem-Winterswijk.

Doelstelling 5:

Onderhoud van de wegeninfrastructuur.

We kennen een tweetal kwaliteitsniveaus; ‘goed’ voor de centra van de kernen, de ontsluitingswegen en doorgaande verbindingen en ‘voldoende’ voor de overige wegen. Van de wegeninfrastructuur moet vooral veilig gebruik kunnen worden gemaakt. Het onderhoudsniveau moet minimaal van een zodanige kwaliteit zijn dat het kwaliteitsniveau van een weg zelf niet tot ongelukken leidt. Dit doel geldt eveneens voor de aanverwante voorzieningen in de openbare ruimte.

Activiteiten 2014:

- Het wegenbeheersprogramma wordt sober doch doelmatig uitgevoerd.

2.4.7 Realisatie CO2-doelstelling

Doelstelling 6:

Vermindering CO2-emissie met 50% (Akkoord van Groenlo doelstelling voor het jaar 2020).

Het beleidsprogramma 'Tijd voor nieuwe energie' wordt uitgevoerd. We participeren actief binnen diverse projecten en activiteiten op het gebied van duurzaamheid. Dit zijn eigen gemeentelijke maar ook regionale projecten. In regionaal verband is de Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM) opgericht en hier worden de eerste activiteiten ontwikkeld. Daarnaast lopen projecten die voortvloeien uit het akkoord van Groenlo. Ten behoeve van het verduurzamen van de bestaande bouw is in regioverband (3O's) de stichting ADV (Achterhoek Duurzaam Verbouwen) opgericht.

Activiteiten 2014:

- Het voortzetten van de regionale actie 'de Achterhoek bespaart'. Deze actie stimuleert het isoleren van de bestaande woningvoorraad.
- In samenwerking met ADV stimuleren wij duurzame nieuwbouw en vooral duurzame verbouw van bestaande woningen.
- Daar waar zich kansen voordoen verduurzamen wij bestaande gemeentelijke gebouwen die in eigendom blijven. De ambitie voor nieuwe gemeentelijke gebouwen is dat ze minimaal energieneutraal worden uitgevoerd.
- Waar mogelijk werken wij mee aan duurzame initiatieven in de markt.

2.4.8 Kwaliteit in onderwijs

Doelstelling 7:

Het onderwijs is kwalitatief op niveau.

De keuze is gemaakt voor inhoudelijke kwaliteit in het onderwijs (incl. voorschoolse educatie). Ontwikkelingen rondom scholen worden gestimuleerd, hiervoor is een visie op passend onderwijs en zorg voor de jeugd ontwikkeld. Bereikbaarheid van de onderwijsinstellingen blijft, in samenhang met ontwikkelingen op het gebied van leefbaarheid en accommodatiebeleid, een belangrijk aandachtspunt. In overleg met de schoolbesturen wordt een verdere visieontwikkeling verwacht in relatie tot de krimp, die we in 2014 verder concretiseren. Dit wordt vervolgens vertaald naar de consequenties voor het integraal huisvestingsplan (IHP) van de scholen, waarvoor de gemeente thans verantwoordelijk is. De consequenties van de toekomstige ontwikkeling waarbij het groot onderhoud van de gemeente naar de scholen verschuift worden daarin meegenomen.

Activiteiten 2014:

- Gemeente en schoolbesturen zijn gezamenlijk betrokken bij de inrichting van ondersteuningsplannen ten behoeve van het uitvoeren van de Wet Passend Onderwijs. Voor 1 mei 2014 is er een op overeenstemming gericht overleg met de gemeenten in het samenwerkingsverband. De effecten hiervan op de huisvesting en het leerlingenvervoer worden dan ook zichtbaar.
- Op basis van inzicht in de toekomstige ontwikkelingen over de bevolkingssamenstelling en de effecten daarvan op het basisonderwijs en de onderwijshuisvesting worden, in overleg met het Lokaal Educatief Beraad, afspraken gemaakt over het voorzieningsniveau. Deze worden in 2014 uitgewerkt in het IHP van de scholen.
- Visie wordt ontwikkeld en uitgevoerd t.b.v. de samenhang en mogelijke integratie van peuterspeelzalen en kinderopvang, waarbij het doel is zoveel mogelijk kinderen uit de doelgroep te bereiken.
- We starten met de bouw van een nieuwe school ter vervanging van de huidige Dobbelsteen/Antoniusschool (incl. gymzaal) in de bomenbuurt in Ulft-Noord.

2.4.9 Passende arbeidsmarkt

Doelstelling 8:

Arbeidsmarkt, onderwijs en werkgelegenheid zijn optimaal op elkaar afgestemd.

De afstemming tussen bedrijfsleven en onderwijs wordt gestimuleerd, waarmee er voor wordt zorg gedragen dat arbeidsmarkt en werkgelegenheid optimaal op elkaar aansluiten.

Activiteiten in 2014:

- Wij voeren lokale projecten van de Achterhoek Agenda 2020 uit, zoals 'een leven lang leren' en 'toekomstbestendig opleiden en werven'.
- Wij continueren, met de 3 O's, de 'eigen Achterhoek Academie' voor kennis- en netwerkontwikkeling.
- We ondersteunen projecten om de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt te stimuleren. We zetten ons in voor een duurzame arbeidsmarkt rekening houdend met ontwikkelingen zoals de flexibilisering van de arbeid.
- We maken techniek aantrekkelijk voor jongeren en zorgen dat ze ermee in aanraking komen. Hierin heeft de Afbramerij een belangrijke taak.
- Wij brengen werkzoekende jeugd en ouderen (55+) via verschillende projecten in contact met bedrijven.
- We stimuleren de bereikbaarheid van hoger onderwijs en de samenwerking daarbinnen in Nederland en de grensstreek.

**Doelstelling 9:
Een inwoner is economisch zoveel mogelijk zelfstandig.**

Het ISWI voert de Wet werk en bijstand (en aanverwante uitkeringen) uit voor de gemeente met als insteek het Workfirstprincipe als uitgangspunt ("werk voor uitkering") waarbij zoveel mogelijk wordt toegerust op en toegeleid naar regulier werk. Wedeo voert de Wet Sociale Werkvoorziening uit, waarbij de afgelopen jaren met succes sterk is geïnvesteerd in de ontwikkeling van de mensen van binnen naar buiten. De ontwikkelingen ten aanzien van de Participatiewet worden nauwlettend gevolgd. In het kader van deze nieuwe wet, of andere regelgeving, wordt in de regio onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de organisaties die met werk en inkomen te maken hebben anders in te richten. Het minimabeleid in haar huidige vorm wordt heringericht.

Activiteiten 2014:

- We stimuleren de participatie van niet-werkenden op de arbeidsmarkt en we bieden werkervaring aan mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt.
- De pilot voorportaal schulddienstverlening wordt in 2014 geëvalueerd, waarna besloten zal worden over de toekomst van de organisatie van deze dienstverlening.
- In 2014 vindt de besluitvorming plaats over de toekomstige uitvoeringsorganisatie van werk en inkomen, zoals thans ondergebracht in Wedeo, ISWI en Sociale Zaken.

2.4.10 Belangrijke afwijkingen t.o.v. vorige meerjarenbegroting

Belangrijke afwijkingen van dit programma t.o.v. de meerjarenbegroting 2013-2016:

- De transities, waaronder de Participatiewet, zullen met een forse korting op het rijksbudget voor de re-integratie van verschillende doelgroepen, zullen intensief moeten worden begeleid en opgevangen;
- Door een toename van het aantal uitkeringen, stijgen de lasten bij het ISWI;
- Na herinrichting van het minimabeleid zijn de gemiddelde kosten voor het minimabeleid gedaald. Verwacht werd dat deze daling meerjarig kon worden voortgezet. Doordat het beroep op de regelingen in het minimabeleid veel hoger is geworden (de economische ontwikkelingen zullen daar mede debet aan zijn), zullen de totale kosten voor het minimabeleid toch weer stijgen. We verwachten dat deze op het oorspronkelijke niveau uitkomen.

2.4.11 Wat mag het kosten?

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
Bestaand beleid	25.928.309	25.592.820	25.138.558	24.947.078	24.729.245	24.729.245
Correcties *			95.784-	389.809-	382.461-	209.453-
Intensivering * *			89.492-	160.092-	160.092-	160.092-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			23.948	17.876	13.773	13.773
Totaal Lasten	25.928.309	25.592.820	25.299.886	25.479.103	25.258.025	25.085.017

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten						
Bestaand beleid	14.690.482	13.810.134	13.606.803	13.605.237	13.601.421	13.601.421
Correcties *			6.543	5.543	6.543	3.228
Intensivering * *			-	-	-	-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			-	-	-	-
Totaal baten	14.690.482	13.810.134	13.613.346	13.610.780	13.607.964	13.604.649

Totaal programma	11.237.827-	11.782.686-	11.686.540-	11.868.323-	11.650.061-	11.480.368-
-------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Specificatie lasten						
Uren	2.447.676	2.596.365	2.588.297	2.588.297	2.588.297	2.588.297
Kapitaallasten	3.240.257	2.923.515	2.867.880	3.023.403	2.862.825	2.689.817

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	201.179	174.750	171.435	168.119	164.803	161.488
Isala	90.392	88.755	87.118	85.481	83.844	82.208
Bluemers	87.684	85.995	84.317	82.638	80.959	79.280
Economische recessie	23.103					

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Isala en Bleumers

Deze reserve is in het leven geroepen om de kapitaallasten van de ter zake uitgevoerde investering meerjarig te kunnen dekken. Jaarlijks wordt de rente conform rentetoerekening kapitaallasten op de reserve bijgeschreven.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Correcties				
Lasten	95.784-	389.809-	382.461-	209.453-
Baten	6.543	5.543	6.543	3.228

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten, gecorrigeerde reservewijzigingen of budgettair neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
ISWI	-179.588	-179.588	-179.588	-179.588
Wedeo	71.390	-	-	-
Onderwijs schadeuitkeringen en verzekeringen	15.486	15.486	15.486	15.486
Kleine bedragen	3.220	4.010	4.010	4.010
	-89.492	-160.092	-160.092	-160.092

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

ISWI

Bijdrage gemeenschappelijke regeling conform begroting ISWI.

Wedeo

Bijdrage gemeenschappelijke regeling conform begroting Wedeo

Onderwijs schade-uitkeringen en verzekeringen

Verzekeringen conform verzekeringstaat en schade-uitkeringen zijn bijgesteld naar de actuele ervaringscijfers.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Autonome ontwikkelingen				
Lasten				
Omgevingsdienst Achterhoek	23.948	17.876	13.773	13.773
	23.948	17.876	13.773	13.773

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Omgevingsdienst Achterhoek

Bijdrage gemeenschappelijke regeling ODA, dekking voor de omgevingsdienst vindt plaats binnen programma 4 en 5. De personele overdracht vindt budgettair gezien plaats binnen programma 5. Per saldo levert de Omgevingsdienst Achterhoek voor 2014 een nadeel op van € 83.654.

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING PROGRAMMA 4 (x 1.000 euro)						
Product	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
29 Wegen	3.789	349	4.346	220	3.789	20
37 Ambulante handel	81	23	73	25	105	26
39 Economische zaken	640	279	444	-	378	-
41 Recreatie en toerisme	543	6	488	-	496	-
42 Openbaar vervoer	7	-	9	-	9	-
48 Milieuzorg algemeen	610	170	337	3	392	3
56 Werk en inkomen	14.380	13.041	14.777	12.898	14.903	12.898
58 Huisvesting onderwijs	1.662	318	1.269	175	1.203	178
59 Overige onderwijsvoorzieningen	2.373	354	1.981	355	2.175	355
60 Kinderopvang	465	0	465	-	411	-
66 Inkomensondersteuning	1.379	149	1.403	133	1.439	133
Totaal programma	25.928	14.690	25.593	13.810	25.300	13.613

Omschrijving investering	Investerings- bedrag	Toelichting
Reconstructie wegen 2014	2.500.000	
Fietspad Megchelen-Gendringen fase 1	30.000	
Uitv. plattelandsontw. / recr&toerisme / cultuurhist. / natuur&ecologie 2014	120.000	
Afronding recreatieve padenstructuur Engbergen	149.000	
Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord 2014	545.951	
Akkermansweide 2014	500.000	Reeds besloten 28 juni 2012

2.5 Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

2.5.1 Programma-inhoud

In dit programma zijn de doelstellingen opgenomen die bijdragen aan het versterken van de kwaliteit van het bestuur en het inrichten van de dienstverleningsorganisatie.

2.5.2 Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling programma (missie)

Kwaliteit in dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening voldoet aan de behoefte en de logica van de inwoner. De gemeente is ondernemend en creatief als het gaat om de manier waarop ze haar dienstverlening inricht, daarbij houdt de gemeente oog op de toekomst en is kostenefficiënt.

Kwaliteit in bestuur

De gemeentelijke organisatie voert haar taken doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uit en probeert het vertrouwen te winnen bij de inwoners, bedrijven en instellingen. De gemeente is er voor haar inwoners en niet andersom.

De gewenste maatschappelijke effecten zijn:

- De inwoner is initiator of aangever van maatschappelijke vraagstukken en is de spil bij het oplossen ervan.
- De gemeentelijke dienstverlening is voor de inwoner toegankelijk, begrijpelijk en rechtmatig.
- Oude IJsselstreek wordt als veilig en schoon ervaren door de inwoner.

Dit willen we bereiken door de volgende doelstellingen te realiseren:

1. De maatschappelijke vraagstukken die leven bij inwoners, verenigingen en bedrijven zijn bekend. De gemeente is als verbinder, aanjager en soms inspirator aanwezig om partijen waar nodig met elkaar in contact te brengen. De gemeente loop niet de weg bij het oplossen van die vraagstukken.
2. Het college en de raad beschikken tijdig over de informatie die voor hun samenspel nodig is.
3. Een goede dienstverlening bieden aan inwoners en bedrijven; hieronder wordt verstaan tijdig, betrouwbaar, transparant, efficiënt en klantgericht.
4. De wettelijke taken worden doelmatig en doelgericht uitgevoerd.
5. De inwoners, ondernemers en lokale partners zorgen voor de veiligheid van Oude IJsselstreek. De gemeente verbindt en jaagt aan om dit te bewerkstelligen.
6. Een schone en veilige Oude IJsselstreek is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de inwoners, ondernemers, lokale partners en de gemeentelijke organisatie.

2.5.3 Nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2016

- De Basisregistratie Topografie Groot (BTG) wordt in samenwerking met de gemeenten Doetinchem, Doesburg en Aalten voorbereid.
- Nieuwe applicaties voor het Beheer van de openbare ruimte (BOR) worden in Open Source ontwikkeld.
- Het zaakstelsel wordt in 2014, na vertraging, ingevoerd.

2.5.4 Samenwerking en overheidsparticipatie

De gemeente wil ruimte bieden aan de samenleving om maatschappelijke vraagstukken samen op te oplossen en de oplossingen in te zetten. Als overheid lopen we niet meer in de weg en verbinden we partijen, stimuleren we oplossingen waardoor de kracht in de samenleving wordt aangewakkerd. Hiermee wordt de beweging doorgezet van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie.

Als gemeente willen we ons in alle activiteiten laten leiden door de behoefte van de samenleving. Dit zal voor ieder vraagstuk een andere aanpak vragen. In de ambtelijke organisatie wordt intensief ingezet op een cultuurverandering om deze andere manier van werken waar te kunnen maken.

Doelstelling 1:

De behoeften en wensen vanuit de inwoners, verenigingen en bedrijven zijn bekend. Waar mogelijk ondersteunt en faciliteert de gemeente deze behoeften en wensen.

De gemeente ontwikkelt zich tot een netwerkorganisatie die onderdeel uitmaakt van de netwerksamenleving en goed weet wat er speelt op wijk- en kernniveau. Door het in de samenleving oplossen van vraagstukken en het slim organiseren van noodzakelijke taken passen we onze dienstverlening aan, aan de behoefte van onze inwoners.

Activiteiten in 2014:

- Een lerende organisatie vormgeven, waarbij het steeds zoeken naar de optimale bijdrage van de samenleving en de gemeente aan een maatschappelijk effect centraal staat. Een belangrijk element van deze verandering is het doorontwikkelen van wijkgericht werken en gebiedsmakelaars.
- Starten met de uitvoering van het plan Social Media. In 2014 worden social media ingezet als communicatiemiddel om contact te leggen met inwoners. We willen leren als gemeente om niet alleen maar boodschappen te zenden aan onze inwoners, maar hoe we meer kunnen deelnemen aan maatschappelijke discussies als één van de betrokken partijen.
- Het verder uitbouwen van Het Nieuwe Werken binnen de organisatie.

Voor de inhoudelijke ondersteuning en facilitering wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en de andere programma's.

Doelstelling 2:

Het college en de raad beschikken tijdig over de informatie die voor hun samenspel nodig is.

2014 is het jaar van het bestendigen van werkwijzen en rapportages.

Activiteiten in 2014

- (Financiële) rapportages: maandelijks aan college en per kwartaal de raadsscorekaart aan de raad. Daarnaast ontvangt de raad per bestuursperiode van 4 maanden een bestuursrapportage.

2.5.5 De dienstverlening aan onze inwoners

Dienstverlening is onze 'core business'. Alles wat we doen is gericht op de inwoner, ofwel als individu of als collectief. Voor het optimaal bedienen van onze inwoners willen we gemakkelijk benaderbaar zijn. Daarom blijven we werken aan het neerzetten van een dienstverleningsorganisatie die servicegericht is en gebruik maakt van alle moderne beschikbare technologie.

Doelstelling 3:

Goede dienstverlening aan de inwoners en de bedrijven; hieronder wordt verstaan tijdig, betrouwbaar, transparant, efficiënt en klantgericht.

Voor 2014 betekent dit het leggen van de basis voor de digitale dienstverlening door de gemeente aan haar inwoners. Het nieuwe team frontoffice publieksbalie wordt opgeleid tot een team van dienstverlenende generalisten dat in staat is 80% van de vragen aan de voorkant af te handelen.

Activiteiten in 2014:

- Het implementeren van het zaakstelsel.
- Het (verder) implementeren van een informatiesysteem zodat nog meer informatie verstrekt kan worden door de publieksbalie over producten, taken, wet en regelgeving, bestemmingsplannen enzovoort.
- Het inrichten van het team publieksbalie tot een multifunctioneel team met breed inzetbare medewerkers. Dit team bevat Burgerzaken, TIC, Bouwen, Belastingen en Zorgloket. Hier ligt dan ook de noodzakelijke verbinding met het sociale domein en de ODA (omgevingsdienst Achterhoek).
- Het team publieksbalie wordt ingericht met een front- en backoffice. De backoffice met de specialisten kunnen zo nodig in de frontoffice ingezet worden

Doelstelling 4:

Wettelijke taken worden doelmatig, doelgericht en efficiënt uitgevoerd (minimaal huidige niveau).

Het spreekt voor zich dat de basistaken op het gebied van burgerzaken, zorg, bouwen, milieu en afval e.d. worden uitgevoerd. In 2014 worden de volgende accenten geplaatst:

Activiteiten in 2014:

- Het wegwerken van de achterstanden in de Basisregistraties adressen en gebouwen (BAG).
- Het verbeteren van de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevens in de en Gemeentelijke Basisadministratie (GBA).
- Het voorbereiden om de komst van de Basisregistratie Topografie Groot (BTG).
- Het verlenen en handhaven van omgevingsvergunningen (o.a. door de Omgevingsdienst Achterhoek).

2.5.6 Oude IJsselstreek wordt door haar inwoners als veilig en schoon ervaren

Dit hoofdstuk omvat een aantal onderwerpen dat te maken heeft met veiligheid en afvalverwerking. De gemeente draagt bij aan de brandweer in de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) en zorgt voor het benodigde materieel en brandweerkazernes. De inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld dragen een grote verantwoordelijkheid ten aanzien van de openbare orde en veiligheid. De gemeente stimuleert deze verantwoordelijkheid.

Doelstelling 5:

Oude IJsselstreek is veilig.

Activiteiten in 2014:

- Het uitvoeren van het uitvoeringsplan op het gebied van preventie, preparatie en repressie (door VNOG).
- Het optimaliseren van het rampenbestrijdingsplan door de samenwerking in de regio verder vorm te geven.
- Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld gemeenschappelijke doelen en activiteiten verwoorden t.a.v. het vergroten van het gevoel van veiligheid.
- In 2014 door hangjongeren en omwonenden een plan ontwikkelen om overlast weg te nemen of te beperken.
- Samen met de horeca de ontwikkeling voor de vergroting van veiligheid bespreken en afspraken hierover uitvoeren.

Doelstelling 6:

Een schone gemeente door een doelmatige afvalinzameling.

Activiteiten in 2014:

- Het realiseren van een milieustraat.
- Het plaatsen ondergrondse afvalcontainers (verzamelcontainers).
- De implementatie van het nieuwe afvalstoffenbeleidsplan.
- Er wordt samen met de samenleving actie ondernomen tegen horizonvervuiling (excessen).

2.5.7 Belangrijke afwijkingen t.o.v. vorige meerjarenbegroting

Belangrijke afwijkingen van dit programma ten opzichte van de meerjarenbegroting 2013-2016:

- De gezamenlijke aanbesteding voor het zaakstelsel, samen met gemeente Doetinchem, heeft niet geleid tot een gedragen eindresultaat. Dit betekent voor 2014 dat de een nieuwe aanbesteding voor het zaakstelsel wordt afgerond en gestart wordt met de implementatie. In verband met een vlotte voortgang, doen we deze aanbesteding zelfstandig.

2.5.8 Wat mag het kosten?

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
<i>Bestaand beleid</i>	20.059.296	15.528.117	16.028.502	15.900.109	15.504.202	15.504.202
<i>Correcties *</i>			599.277	624.075	40.503-	475.136-
<i>Intensiveringen *</i>			12.875	79.330	80.637	85.609
<i>Nieuw beleid *</i>			-	-	-	-
<i>Autonome ontw. *</i>			549.602-	506.102-	463.102-	421.602-
Totaal Lasten	20.059.296	15.528.117	15.965.952	15.702.806	15.927.170	16.315.331
Baten						
<i>Bestaand beleid</i>	11.510.959	6.368.037	6.327.104	6.302.792	6.158.826	6.158.826
<i>Correcties *</i>			132.127-	45.609	147.143-	160.157-
<i>Intensiveringen *</i>			524.257-	526.202-	527.942-	529.504-
<i>Nieuw beleid *</i>			-	-	-	-
<i>Autonome ontw. *</i>			-	-	-	-
Totaal baten	11.510.959	6.368.037	5.670.720	5.822.199	5.483.741	5.469.165
Totaal programma	8.548.337-	9.160.080-	10.295.232-	9.880.607-	10.443.429-	10.846.166-
Specificatie lasten						
<i>Uren</i>	7.646.278	6.770.228	6.661.475	6.057.104	5.711.672	5.575.797
<i>Kapitaallasten</i>	844.028	855.611	780.302	725.842	693.731	664.830

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	2.146.533	275.980	241.567	430.331	106.453	106.279
Gemeentewerf	51.876	51.876	51.876	51.876	51.876	51.876
Begraafrechten		33.508	29.560	29.162	19.577	19.403
Langenberg OZB	125.131	125.131	125.131	125.131		
Langenberg Veiligheid	28.129	65.465	35.000	155.000	35.000	35.000
Revitalisering bedrijventerrein				69.162		
Lening Vitens	1.844.280					
Economische recessie	37.000					
Raadsbesluiten	60.117					
Totaal toevoeging	1.966.581	-	-	-	-	-
Lening Vitens	1.844.280					
PMO en risicoinventarisatie	105.498					
Begraafrechten	11.803					
Raadsbesluiten	5.000					

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Reserve gemeentewerf

Deze reserve is in het leven geroepen om een deel van de kapitaallasten van de ter zake uitgevoerde investering langjarig te kunnen dekken. Jaarlijks wordt de rente conform rentetoerekening kapitaallasten op de reserve bijgeschreven.

Begraafrechten

De reserve is gevormd toen er afkoop van het onderhoudsrecht plaatsvond voor een periode. Hier werd toen een bedrag door de gemeente ontvangen waar meerdere jaren het onderhoud uit betaald zou worden. Jaarlijks wordt er uit de reserve onttrokken om dagelijks onderhoud te dekken. Hiertoe is de gemeente verplicht bij afkoop van het onderhoudsrecht.

Langenberg OZB

De Regio Achterhoek heeft in 2010 de calamiteitenreserve, groot € 1.177.569 aan ons uitbetaald. Tijdens de raadsvergadering van 4 november 2010 is besloten deze gelden in te zetten om de minderopbrengsten OZB over de periode 2011 tot en met 2015 af te dekken.

Langenberg Veiligheid

Tevens dient deze ter dekking van de kapitaallasten van de kleine investeringen voor veiligheid (investeringslijst 2011). Deze blijken lager door gunstige inkoopcondities waardoor de hoogte van de reserve dient te worden bijgesteld.

Revitalisering Bedrijventerreinen

Doordat Akkermansweide in 2015 wordt afgerond is de verwachting dat het restant van de reserve dan vrij kan vallen.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Correcties				
Lasten	599.277	624.075	40.503-	475.136-
Baten	132.127-	45.609	147.143-	160.157-

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten, gecorrigeerde reservewijzigingen of budgettaire neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
Afvalbegroting	148.409	148.409	148.409	148.409
Voorziening wachtgeldverplichting wethouders	45.000	45.000	45.000	45.000
Accountantkosten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Burgerzaken producten	-35.140	-33.685	-32.378	-31.206
Proceskosten gemeentelijke belastingen	-65.000	-	-	-
VNOG-BAW	-65.415	-65.415	-65.415	-65.415
Kleine bedragen	-4.979	-4.979	-4.979	-1.179
	12.875	79.330	80.637	85.609
Baten				
Afvalbegroting	-192.630	-192.630	-192.630	-192.630
Bouwleges	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Burgerzaken producten	29.273	27.328	25.588	24.026
Duurzame goederen	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000
Kleine bedragen	-900	-900	-900	-900
	-524.257	-526.202	-527.942	-529.504

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Intensiveringen

Afvalbegroting

De afvalbegroting is kostendekkend opgesteld, onze exploitatielasten worden door middel van de afvalstoffenheffing in rekening gebracht bij de inwoner.

Voorziening wachtgeldverplichting wethouders

Bij de jaarrekening 2012 is deze voorziening op peil gebracht, middels actuariële berekeningen wordt deze voorziening op peil gehouden.

Accountantkosten

Extra kosten voor de controle van de jaarrekening.

Bouwvergunningen

De leges voor bouwvergunningen nemen fors af door het sterk teruglopen van het aantal aanvragen omgevingsvergunning bouwen. In de begroting 2014-2017 zijn de inkomsten uit bouwleges geraamd op € 180.000.

Burgerzaken producten

Als er meer leges voor reisdocumenten, naturalisaties en verklaring goed gedrag ontvangen worden, zullen we ook meer leges af moeten dragen aan het rijk. Daarnaast is het budget voor het inzetten van de lijkschouwer bijgeraamd.

Proceskosten gemeentelijke belastingen

Er worden meer bezwaarschriften ingediend, waardoor de proceskosten zullen toenemen. Dit komt door “no cure – no pay” bureau’s. Onze inschatting is dat het een incidenteel karakter heeft.

Veiligheidsregio en Brandweer Achterhoek West

Per 1-1-2014 vindt er de overdracht van vrijwilligers en het materieel plaats naar de Veiligheidsregio. Naast de reguliere gemeenschappelijke bijdrage, gaan de budgetten voor vrijwilligers en materieel over na de VNOG. Ondanks de compensatie vanuit de Brede doeluitkering voor Rampenbestrijding levert dit een tekort op van € 65.415. Hiermee zijn wel de investeringen voor de komende 15 jaar gewaarborgd.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Autonome ontwikkelingen				
Lasten				
Verkiezingen	-42.000	1.500	44.500	86.000
Omgevingsdienst Achterhoek	-507.602	-507.602	-507.602	-507.602
	-549.602	-506.102	-463.102	-421.602

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Autonome ontwikkelingen

Verkiezingen

In 2014 worden er naast de gemeenteraadsverkiezingen ook de verkiezingen voor het Europees parlement gehouden. Hiervoor was ten onrechte niets voor in de begroting opgenomen.

Omgevingsdienst Achterhoek

Bijdrage gemeenschappelijke regeling ODA, dekking voor de omgevingsdienst vindt plaats binnen programma 4 en 5. De personele overdracht vindt budgettair gezien plaats binnen programma 5. Per saldo levert de Omgevingsdienst Achterhoek voor 2014 een nadeel op van € 83.654.

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING PROGRAMMA 5 (x 1.000 euro)						
<i>Product</i>	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>
1 College	2.044	21	1.318	20	1.102	20
2 Directie	1.059	66	767	45	931	23
3 Ondersteuning bestuur en directie	221	-	116	-	233	-
4 Strategie en kwaliteit	31	-	127	-	33	-
6 Documentaire informatievoorziening	172	-	29	-	179	-
7 Huisvesting gemeentekantoren	-	-	-	-	-	-
8 Huishoudelijke ondersteuning en repro	-	-	-	-	-	-
9 Inkoop	30	-	152	-	32	-
10 Organisatie	180	-	113	-	156	-
11 Personeelsbeheer	113	105	78	-	78	-
12 Automatiseringsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
13 Informatisering en applicaties	-	-	-	-	-	-
14 Externe voorlichting en promotie	430	-	731	-	479	-
15 Interne voorlichting	9	-	3	-	9	-
16 Juridische en alg bestuursondersteuning	-	-	-	-	-	-
17 Rechtsbescherming	28	-	53	-	27	-
18 Klachtenbehandeling	12	-	14	-	12	-
20 Planning en control	96	-	270	-	78	-
21 Algemene baten en lasten	3.613	5.032	1.173	691	1.175	601
22 Financieel beheer	2.502	431	164	480	435	397
25 Reiniging en afvalverwijdering	2.662	4.110	3.071	3.561	2.908	3.368
26 Materiaal en opslag	-	52	-	52	-	52
28 Vastgoedinformatie	67	10	66	-	58	-
43 Bouw en reclamevergunningen	697	474	763	457	730	183
44 Ruimtelijke ordeningvergunningen	11	13	6	13	12	13
45 Sloopvergunningen	17	6	13	-	19	-
46 Handhaving	647	2	715	-	685	-
47 Milieuvergunningen	318	-	318	-	865	-
61 Identiteitsgebonden producten	969	590	898	517	1.027	546
62 Burgerlijke stand	161	38	160	36	176	36
63 Verkiezingen	96	-	48	-	157	-
64 Lijkbezorging	165	146	155	145	156	141
67 Receptie Tic	-	-	-	-	2	-
68 Wet WOZ	411	-	442	-	505	-
69 Belastingen	144	189	129	175	148	175
70 Brand en ongevallenbestrijding	1.880	140	1.983	157	2.039	96
71 Openbare orde en veiligheid	268	25	430	21	267	21
72 Rampenbestrijding	38	-	34	-	27	-
73 Algemeen bestuur	967	60	1.189	-	1.228	-
Totaal programma	20.059	11.510	15.528	6.368	15.966	5.671

Omschrijving investering	Investerings- bedrag	Toelichting
Vervanging voertuigen buitendienst 2014	137.500	
Vervanging software	57.000	
Implementatie Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	85.000	

2.5.9 Algemene Dekkingsmiddelen

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten						
Bestaand beleid	614.805	1.067.307	837.611	1.141.391	1.072.016	14.125
Correcties *			1.594-	1.594-	1.594-	1.594-
Intensivering * *			-	1.127.266	1.057.891	-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			144.000-	144.000-	144.000-	144.000-
Totaal Lasten	614.805	1.067.307	983.205	159.719	159.719	159.719

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten						
Bestaand beleid	44.737.437	45.295.078	44.961.635	44.103.723	42.891.825	42.891.825
Correcties *			8.897-	8.897-	8.897-	16.597-
Intensivering * *			4.688	7.688	7.688	79.812-
Nieuw beleid *			-	-	-	-
Autonome ontw. *			800.640	530.425-	863.398-	1.264.878-
Totaal baten	44.737.437	45.295.078	45.758.066	43.572.089	42.027.218	41.530.538

Totaal programma	44.122.631	44.227.771	44.774.861	43.412.370	41.867.499	41.370.819
-------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Specificatie lasten						
Uren	9.038	7.689	9.587	9.587	9.587	9.587
Kapitaallasten	8.740	6.436	6.132	6.132	6.132	6.132

Reserves	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Totaal Onttrekking	2.109.878	1.851.200	1.500.100	1.399.000	47.900	46.800
Algemene reserve	2.057.578	1.800.000	1.450.000	1.350.000		
Dividend BNG	52.300	51.200	50.100	49.000	47.900	46.800
Totaal Toevoeging	828.009	1.053.182	823.486	-	-	-
Algemene reserve	828.009	1.053.182	823.486	-	-	-

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Toelichting reserves

Algemene reserve

Bij de begrotingsbehandeling 2012 is afgesproken deze in te zetten om de begroting structureel sluitend te maken voor de jaren 2012 tot en met 2015. Tevens is besloten het positieve rekeningsaldo in 2014 weer aan de algemene reserve toe te voegen.

Reserve dividend BNG 2006

In het jaar 2006 is er van de Bank Nederlandse Gemeenten een extra dividend ontvangen van € 1.449.910. De raad heeft dit bedrag bestemd ter financiering van de majeure projecten van de gemeente Oude IJsselstreek.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Correcties				
Lasten	1.594-	1.594-	1.594-	1.594-
Baten	8.897-	8.897-	8.897-	16.597-

Correcties

Betreffen afwijkingen in de kostenplaatsen, kapitaallasten of budgettair neutrale wijzigingen tussen diverse programma's.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Intensiveringen				
Lasten				
Niet toevoegen jaarrekeningresultaat aan AR	-	1.127.266	1.057.891	-
	-	1.127.266	1.057.891	-
Baten				
Dividend	-165.000	-165.000	-165.000	-252.500
OZB	168.588	168.588	168.588	168.588
Toeristenbelasting en hondenbelasting	1.100	4.100	4.100	4.100
	4.688	7.688	7.688	-79.812

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Intensiveringen

Niet toevoegen jaarrekeningresultaat aan AR

Bij de begroting 2012-2016 is besloten om 4 jaar te onttrekken aan de algemene reserve in verband met derving NUON dividend, daarbij zal het toenmalig jaarrekeningresultaat toegevoegd worden aan de algemene reserve. In de begroting 2014-2017 wordt voorgesteld om dit voor de jaren 2015 en 2016 niet meer te doen. Voor 2017 was hiervan al geen sprake.

Dividend nutsbedrijven

De dividendopbrengsten van zowel de BNG als de Alliander zijn op basis van de werkelijke opbrengsten in de laatste jaren naar beneden bijgesteld. Voorlopig worden door beide bedrijven nog geen grotere winsten voorzien. Daarnaast wordt halverwege 2015 de laatste tranche van de NUON-aandelen verkocht. Dit maakt dat de uitkering van de NUON-dividenden daarmee vanaf 2017 volledig vervallen is.

OZB

De voorgenomen stijging OZB volgens coalitie-akkoord, 3% OZB woningen € 137.588 en 3% OZB niet-woningen € 31.000.

Toeristen en hondenbelasting

Toeristenbelasting stijgt met 3% conform de beleidspunten en hondenbelasting is aangepast aan de actuele opbrengsten. Vanaf 2015 geen opbrengsten meer voor hondenbelasting in de begroting in verband met afloop gefaseerde afbouw hondenbelasting.

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Autonome ontwikkelingen				
Lasten				
Algemene uitkering	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000
	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000
Baten				
Algemene uitkering	800.640	-530.425	-863.398	-1.264.878
	800.640	-530.425	-863.398	-1.264.878

* Lasten + = minder lasten / Lasten - = meer lasten / Baten + = meer baten / Baten - = minder baten

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering:

Ontwikkelingen van de algemene uitkering volgens de Juni-circulaire. De lasten € 144.000 is het gelabelde bedrag voor Brede Impuls combinatiefuncties.

HISTORISCHE Financiële VERGELIJKING Algemene Dekkingsmiddelen (x 1.000 euro)						
<i>Product</i>	Rekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>
99 Algemene dekkingsmiddelen	615	44.737	1.067	43.495	983	44.308
Totaal programma	615	44.737	1.067	43.495	983	44.308

2.5.10 Wijzigingen in de bedrijfsvoering

Deze wijzigingen zijn in de exploitatiebegroting terechtgekomen in de doorverdeling van de uren:

Toelichting	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Indexering loonkosten	-137.000	-137.000	-137.000	-137.000
Overige personeelskosten	-198.509	-73.423	-748.595	-734.469
Automatisering	-120.000	-185.000	-185.000	-185.000
Software onderhoudscontracten	53.830	-2.454	-6.984	-24.514
Tractiemiddelen	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Personeel ODA	400.000	400.000	400.000	400.000
	-61.679	-57.877	-737.579	-740.983

Indexering loonkosten

Verhoging van 1% indexering op loonkosten.

Overige personeelskosten

Structurele verhoging van de personeelslasten voor extern juridisch advies, Arbo en ambtsjubilea personeel. Incidenteel voor 2014 zijn er re-integratiekosten van € 110.000 opgenomen in de begroting. Vervallen stelpost 2016 en 2017 in de begroting verwerkt.

Automatisering

In 2010 hebben we als organisatie een visie op dienstverlening ontwikkeld. Wij ontwikkelen ons naar een excellente, digitale dienstverlener waarbij de verlangens van de inwoner centraal staan. In de afgelopen periode is in kaart gebracht welke huidige systemen bijdragen aan dit eindresultaat. Daarnaast zijn de steeds aangepaste eisen die vanuit de landelijke overheid worden gesteld, geïnventariseerd. Een andere ontwikkeling die belangrijke eisen stelt aan onze systemen is de ambtelijke organisatie die zich ontwikkelt tot een netwerkorganisatie. Een netwerkorganisatie die zich in en rondom de samenleving beweegt, waar het tijd- en plaats onafhankelijk werken een belangrijke component vormt.

In 2013 ontwikkelen we een plan om vanuit de wens van de samenleving, de eisen van de landelijke overheid en onze huidige systemen, in 2016 excellente digitale dienstverlener te zijn. Daarbij zijn ook financiële consequenties in kaart gebracht. De geplande bezuinigingen op ICT zijn niet realistisch gebleken. Daarom zijn deze budgetten structureel verhoogd. 2014 staat daarmee in het teken om op ICT gebied de basis te leggen voor Oude IJsselstreek als digitale en dienstverlenende gemeente.

Software onderhoudscontracten

Software onderhoudscontracten zijn geïnventariseerd en de budgetten zijn hierop aangepast. Nadelen lopen in de toekomst op door contractuele indexeringen.

Tractiemiddelen

Dit budget is aangepast op basis van de actuele brandstofprijzen en tarieven motorrijtuigenbelasting.

Personeel Omgevingsdienst Achterhoek

Bijdrage gemeenschappelijke regeling ODA, dekking voor de omgevingsdienst vindt plaats binnen programma 4 en 5. De personele overdracht vindt budgettair gezien plaats binnen programma 5. Per saldo levert de Omgevingsdienst Achterhoek voor 2014 een nadeel op van € 83.654.

Deel 2: Financiële begroting

3 Overzicht van baten en lasten

Onderstaand het overzicht van baten en lasten conform artikel 17 van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Lasten:	2014	2015	2016	2017
1 Krachtige kernen in prachtig gebied	25.772.030	25.340.349	25.471.985	25.352.685
2 Samenleven en zorgzaam zijn	11.379.319	10.857.906	10.858.457	10.859.348
3 Oude industrie verbonden met cultuur en kunst	3.457.507	3.431.796	3.427.116	3.422.437
4 Energiek ondernemen	25.299.886	25.479.103	25.258.025	25.085.017
5 Kwaliteit in dienstverlening en bestuur	15.965.952	15.702.806	15.927.170	16.315.331
Algemene dekkingsmiddelen	983.205	159.719	159.719	159.719
Onvoorziene uitgaven	98.695	98.112	97.526	96.935
Totaal	82.857.899	80.971.679	81.102.472	81.194.537
Baten:				
1 Krachtige kernen in prachtig gebied	16.513.696	16.505.025	16.753.544	16.726.154
2 Samenleven en zorgzaam zijn	989.250	989.250	989.250	989.250
3 Oude industrie verbonden met cultuur en kunst	17.126	17.126	17.126	17.126
4 Energiek ondernemen	13.441.911	13.442.661	13.443.161	13.443.161
5 Kwaliteit in dienstverlening en bestuur	5.429.153	5.391.868	5.377.288	5.362.886
Algemene dekkingsmiddelen	44.257.966	42.173.089	41.979.318	41.483.738
totaal	80.649.102	78.519.019	78.559.687	78.022.315
Resultaat voor bestemming	2.208.797-	2.452.660-	2.542.785-	3.172.222-
Bestemming resultaat				
1 Krachtige kernen in prachtig gebied	169.006	166.761	164.518	162.273
2 Samenleven en zorgzaam zijn	50.000	50.000	50.000	-
3 Oude industrie verbonden met cultuur en kunst	275.000	275.000	275.000	275.000
4 Energiek ondernemen	171.435	168.119	164.803	161.488
5 Kwaliteit in dienstverlening en bestuur	241.567	430.331	106.453	106.279
Algemene dekkingsmiddelen	1.500.100	1.399.000	47.900	46.800
Totaal	2.407.108	2.489.211	808.674	751.840
Resultaat na bestemming	198.311	36.551	1.734.111-	2.420.382-

* De baten zijn excl. de onttrekkingen uit de reserves, die zijn opgenomen onder het bestemming resultaat, de lasten zijn inclusief de toevoegingen aan de reserves

4 Financiële uiteenzetting

4.1 Financieel meerjaren perspectief

4.1.1 Financiële meerjaren perspectief

	2014	2015	2016	2017
Uitgangspositie	710.941	894.160	308.660	1.366.551
Correcties	239.353	76.134-	859.431-	1.071.870-
Intensiveringen	882.969-	381.176	273.387	898.356-
Nieuw Beleid	-	-	-	-
Autonoom Beleid	130.986	1.162.651-	1.456.727-	1.816.707-
Saldo begroting	198.311	36.551	1.734.111-	2.420.382-
Incidenteel 2014	195.077-			
Saldo na correctie incidentele posten	3.234	36.551	1.734.111-	2.420.382-

Deze worden in de programma's toegelicht

Om in 2014 een structureel sluitende begroting te presenteren, wordt in het overzicht het saldo na correctie incidentele posten voor 2014 gepresenteerd.

4.1.2 Financieel overzicht

	2014	2015	2016	2017
Saldo begrotingsboekwerk 2013 - 2016	701.353	1.082.189	450.884	450.884
verwerking septembercirculaire 2012	174.088	13.971	59.776	59.776
amendement hondenbelasting	-112.500	-150.000	-150.000	-150.000
amendement OZB niet woningen	-52.000	-52.000	-52.000	-52.000
vervallen storting algemene reserve				1.057.891
Nieuw uitgangspunt	710.941	894.160	308.660	1.366.551
Wijzigingen per programma				
programma 1	144	13.386	2.585	2.585
programma 2	5.269	5.269	5.269	-44.731
programma 3		23.971	23.971	23.971
programma 4	-217.398	-294.860	-298.963	-298.963
programma 5	-300.645	-605.375	-1.775.633	-3.469.795
BEGROTINGSSALDO	198.311	36.551	-1.734.111	-2.420.382

In bovenstaande wijzigingen per programma is rekening gehouden met de structurele ontwikkelingen uit 2013. Dit betreffen de maatregelen en de structurele resultaten van de berap.

Bij de Voorjaarsnota 2013 gingen we uit van een aantal veronderstellingen:

	2014	2015	2016	2017
<i>Verwachte verlaging algemene uitkering</i>	-320.000	-320.000	-320.000	-320.000
De algemene uitkering is in de begroting op basis van de meicirculaire verwerkt. We hebben voor 2014 incidenteel een risicobedrag van € 320.000 (op aangeven van de VNG) opgenomen.				
<i>Transities</i>	pm	pm	pm	pm
De transities zijn in deze begroting budgettair neutraal verwerkt.				
<i>Ontwikkelingen Omgevingsdienst Achterhoek</i>	pm	pm	pm	pm
opgenomen van per saldo ongeveer € 90.000 per jaar.				
<i>Bijdragen ISWI (inkomensdeel)</i>	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Uiteindelijk is deze met een nadeel van per saldo € 180.000 in de begroting verwerkt.				
<i>Bijdrage WEDEO</i>	50.000			
Het uiteindelijke incidentele voordeel is ruim € 70.000				
<i>Extra opbrengst Vastgoedportefeuille</i>	160.000	160.000	160.000	160.000
Deze is conform Voorjaarsnota in de begroting verwerkt				

4.1.3 Incidentele lasten en baten

Incidenteel zijn conform de “Notitie incidentele en structurele baten en lasten” in de BBV zijn de begroting zijn opgenomen:

Incidentele Lasten 2014	
Jaarrekening resultaat storten in Algemene reserve	823.486
Extra budget voor actief verkopen gemeentelijke eigendommen	23.868
Verkiezingen	93.000
Representatiekosten receptie	2.200
Proceskosten gemeentelijke belastingen	90.000
Reintegratiekosten personeel	110.000
	<u>1.142.554</u>
Incidentele Baten 2014	
Onttrekking algemene reserve	1.450.000
Onttrekking reserve stimulering leefbaarheid	50.000
Onttrekking reserve Langenberg gelden OZB	125.131
Hondenbelasting	32.500
Stelpost uitgestelde bezuinigingen algemene uitkering	-320.000
	<u>1.337.631</u>
Per saldo aan incidentele baten	195.077

4.2 Financiële positie

In dit hoofdstuk worden de kaders aangegeven waarbinnen de voorjaarsnota en programmabegroting 2014-2017 zijn opgesteld. In de voorjaarsnota geeft de raad de kaders aan waarbinnen de programmabegroting wordt opgesteld. De voorstellen worden definitief bij het vaststellen van de programmabegroting 2014-2017. De raad stelt dan het begrotingsjaar 2014 vast en neemt de meerjarenraming voor kennisgeving aan.

Technische uitgangspunten

- Peildatum 1 april**
 Voor het opstellen van de Programmabegroting 2014 - 2017 wordt een peildatum van 1 april 2013 aangehouden. Dit betekent dat beleid en ontwikkelingen tot 1 april 2013 worden meegenomen. De basis voor de meerjarige ramingen 2014 - 2017 zijn dus de meerjarenramingen uit de begroting 2013 na wijziging, waarbij de wijzigingen tot 1 april 2013 zijn verwerkt. Een uitzondering is de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds (zie uitgangspunt “algemene uitkering uit het gemeentefonds”).
- Aantallen woningen**
 Voor de toename van het aantal woningen van 2014 - 2017 wordt aangesloten bij de aantallen zoals deze in de woonvisie zijn weergegeven. Over de periode 2010-2020 kan de woningvoorraad toenemen met netto 685 woningen. In 2012 was de toename 146 (onder voorbehoud goedkeuring CBS), in 2013 verwachten we een toename van ca. 15 en voor 2014 t/m 2017 zullen dit er \pm 43 per jaar zijn. Voor het restant gaan we ervan uit dat deze tot 2020 geleidelijk over de jaren zal worden opgeleverd. In dit overzicht houden we nog geen rekening met de invoering van de BAG.

Jaar	2014	2015	2016	2017
Aantal woningen per 1-1	16.691	16.734	16.777	16.820

1-1-2013 werkelijk aantal woningen: 16.676

- Aantallen inwoners**
 Het gemiddelde aantal inwoners per woning op 1-1-2013 is 2,39. Rekening houdend met de landelijke tendens dat huishoudens kleiner worden (daling van gemiddelde met 0,02 per jaar), verloopt het aantal inwoners als volgt:

Jaar	2014	2015	2016	2017
Aantal inwoners per 1-1	39.478	39.245	39.010	38.774

1-1-2013 werkelijk aantal inwoners: 39.776

- Onvoorzien**
 De post onvoorzien wordt meerjarig geraamd op € 2,50 per inwoner. Dit is voor 2014 € 98.695. Het betreft een conform wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording 2004) verplicht op te nemen post voor onvoorzien, onvermijdbare en onuitstelbare kosten. De hoogte van deze post is niet voorgeschreven maar is conform advisering van de Provincie.
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds**
 De berekening van de algemene uitkering wordt in 2014 gebaseerd op lopende prijzen (inclusief inflatie). De gegevens komen beschikbaar in de junicirculaire 2013. Voor de jaren 2015-2017 wordt uitgegaan van constante prijzen.
- Salarissen**
 Basis voor de raming van de salarissen in de Voorjaarsnota is de bestaande formatie met bijbehorende kosten. We ramen op basis van de invulling van het nieuwe functierollenboek. De organisatiewijziging brengt met zich mee dat de formatie zal dalen. Echter het 1^e financiële

effect is pas zichtbaar na 2 jaar. We nemen een stelpost op voor het verwachte natuurlijke verloop.

Peildatum is 1 mei 2013. Hierbij opgeteld wordt een bijraming voor een periodieke verhoging in 2013. Ook worden reeds bekende significante wijzigingen van werkgeverslasten meegenomen.

- **Inflatiecorrectie**

Ten aanzien van in de Programmabegroting 2014 - 2017 op te nemen ramingen wordt voor exploitatiebudgetten voor de komende jaren een inflatiecorrectie van 0% aangehouden. Aangezien wij moeten bezuinigen is er geen ruimte om een inflatiecorrectie toe te passen.

- **Investerings (en rente)**

Bij de berekening van de kapitaallasten van de nieuwe investeringen wordt uitgegaan van een begrote rente van 3,5%. We ramen in het 1^e jaar een half jaar rente en een heel jaar afschrijving. Uit de investeringslijst waarin nieuwe en vervangingsinvesteringen zijn opgenomen vloeit jaarlijks een bedrag aan kapitaallasten voort van € 600.000. Voor de restantkredieten rekenen we met de renteomslag.

- **Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen**

Het percentage bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen (algemene reserve en bestemmingsreserves) per 1 januari is 1,0%. Uitzondering zijn reserves die dienen ter dekking van kapitaallasten. Hiervoor geldt het rentepercentage van, 4,5%. Reden hiervoor is de noodzaak dat de reserve op peil blijft om de bestemming te kunnen realiseren. Met de inwerkingtreding van het Besluit Begroting en Verantwoording is het niet meer toegestaan bespaarde rente rechtstreeks aan eigen financieringsmiddelen toe te voegen. Teneinde de koopkracht en de inzetbaarheid in stand te houden, wordt voorgesteld alle bespaarde rente via de exploitatie indirect toe te voegen aan de eigen financieringsmiddelen.

- **Gemeenschappelijke regelingen**

Om de ontwikkeling van de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen beter te beheersen kan een gemeenschappelijk standpunt over de ontwikkeling van de inwonerbijdrage helpen. Ambtelijk zijn de gemeenten het erover eens dat het goed is als de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen dezelfde beweging maakt als de algemene uitkering aan de gemeenten (samen trap op, samen trap af). Voor 2014 betekent dit een indexpercentage van 1,75.

- **Woonlasten**

De stijging van de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) is gemaximeerd op 3%.

- **Overige lokale heffingen**

Voor lokale heffingen die geen algemeen dekkingsmiddel betreffen geldt een kostendekkingspercentage van 100%. Voor de overige lokale heffingen, tarieven huren en pachten, wordt rekening gehouden met het percentage van 3%.

Beleidsmatige uitgangspunten

- **Meerjarenraming**

Het is van belang dat aangetoond wordt dat eventueel nieuw beleid en intensiveringen vorig jaar niet te voorzien waren. Hiermee wordt recht gedaan aan de meerjarenraming die vorig jaar ter kennisgeving door de raad is aangenomen. Namelijk bij het opstellen van de Programmabegroting 2013-2016 zijn een aantal ontwikkelingen voor 2014 en verder voorzien. Nu, een jaar later, zijn afwijkingen hiervan mogelijk en is een goede onderbouwing is noodzakelijk. Basis voor de nieuwe begroting is de meerjarenraming conform de meerjarenbegroting 2013 en verder.

- **Investerings**
 Bij het opmaken van de jaarrekening 2012 werd (opnieuw) duidelijk dat het beschikbare investeringsvolume slechts gedeeltelijk is benut. Jaarlijks is er sprake van onderuitputting van de kapitaallasten. Dit betekent feitelijk dat er op voorhand ruimte in de begroting wordt geclaimd die niet wordt benut.
- **Doorberekende apparaatslasten**
 We stellen voor om 6% van de loonsom door te belasten naar investeringen en grondexploitaties. Dit is conform het gemiddelde in Gelderland.
- **Transities Jeugdzorg, AWBZ en arbeidsparticipatie**
 We nemen de transities voorlopig budgettair neutraal mee in de begroting.
- **Nieuw voor Oud**
 Indien er sprake is van nieuw beleid of intensiveringen, zal hiervoor dekking moeten worden gezocht binnen de bestaande financiële kaders.
- **Splitsing beleid**
 We splitsen de wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke jaarschijven in:
 - Autonome ontwikkelingen*
 Verhogingen en verlagingen in baten en lasten binnen het bestaande beleid, die veroorzaakt worden door onvoorziene en onvermijdbare externe factoren en waarvan uitstel extra kosten met zich mee zal brengen of op andere wijze zal leiden tot onoverkomelijke problemen.
 - Intensivering en bezuinigingen*
 Dit betreft wijzigingen op bv aantallen, stijging van tarieven en/of contractuele verplichtingen.
 - Nieuw beleid*
 Dit zijn zaken die nieuwe activiteiten betreffen en die nog niet eerder zijn opgenomen in de begroting. Voorwaarde is dat er een keuzevrijheid is om deze wel of niet uit te voeren.
- **Voorjaarsnota 2014 - 2017**
 In de Voorjaarsnota geeft de raad de kaders aan waarbinnen de Programmabegroting opgesteld wordt. De voorstellen worden definitief bij vaststellen de Programmabegroting 2014 - 2017. De raad stelt dan het begrotingsjaar 2014 vast en neemt de meerjarenramingen (2015-2017) voor kennisgeving aan

4.3 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente uitgewerkt en nader toegelicht. Baten en lasten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, zijn hier opgenomen. Het gaat hierbij om lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds, dividend, het saldo van de financieringsfunctie, de uitkering uit het BTW-compensatiefonds (ten laste van reserve), de overige algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien.

4.3.1 Beleidsruimte, kaders en bestaand beleid

De beleidsruimte betreffende “Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien” is beperkt. De belangrijkste regelgeving is opgenomen in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording, de Wet Financiering Decentrale Overheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken. Door de gemeenteraad vastgestelde kaderstellende notities en verordeningen zijn:

Beleidsstuk	Jaar
Verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie	2005
Verordening controle financieel beheer en financiële organisatie	2005
Verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid	2005
Verordening Onroerende zaakbelastingen	2011
Nota Reserves en voorzieningen	2006
Nota Weerstandsvermogen	2006
Treasurystatuut (Financiering)	2009

4.3.2 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling voor Oude IJsselstreek is een financieel gezonde gemeente voor nu en in de toekomst. Dit betekent een solide financieel beleid met sluitende begrotingen waarbinnen ruimte aanwezig is voor noodzakelijke en gewenste vernieuwing van beleid. De gemeente zal een financieel verantwoord beleid voeren, waarbij een continue afweging plaats vindt van de bestuurlijke ambities ten opzichte van de beschikbare middelen.

Uitgangspunten hierbij zijn onder meer:

- Voldoende weerstandsvermogen om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen;
Zie de paragraaf “Weerstandsvermogen” en de in 2006 vastgestelde nota “Weerstandvermogen”.

- Verantwoord beleid op het gebied van reserves en voorzieningen;

In 2006 is de nota “Reserves en voorzieningen” vastgesteld. Zie ook de bijlage D staat van reserves en voorzieningen

- Verantwoord beleid op het gebied van investeren en afschrijven;

Hierbij wordt rekening gehouden met de wettelijke voorschriften op het gebied van investeringen met een maatschappelijk nut. (Zie bijlage B staat van investeringen)

- Goed budgetbeheer en strakke begrotingsdiscipline;

De begrotingscijfers worden opgebouwd door strak te budgetteren. Strakke begrotingsdiscipline betekent dat er van overschrijdingen van begrotingsposten geen sprake kan zijn. Natuurlijk kan in bijzondere gevallen goed gemotiveerd (vooraf, indien het om een substantieel bedrag gaat), via de bestuursrapportage een budgetaanpassing worden gevraagd.

- “Oud voor nieuw beleid”;

Indien nieuw beleid noodzakelijk is geldt dat eerst binnen het eigen programma gekeken wordt of oud beleid, en de daarbij behorende budgetten, kan vervallen.

- Financiële dekking binnen de “eigen begrotingsposten”;
- Continue beoordeling doelmatigheid en doeltreffendheid organisatie;

Op basis van de uitkomsten van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (op grond van de verordening ex. artikel 213a Gemeentewet) kunnen organisatorische of procesmatige aanpassingen plaatsvinden voor doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken in 2009).

- Optimaal gebruik subsidiemogelijkheden;

Bij projecten zullen subsidiebronnen nadrukkelijk bij de financiering worden betrokken.

- Kostendeckendheid bij heffingen/retributies
- Bij de behandeling van de begroting 2012 heeft de raad besloten dat het woonlastenprincipe gehandhaafd blijft. De maximale woonlastenstijging mag maximaal 3% bedragen. Uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is kostendeckendheid.
- Trendmatige(3%) verhoging van de tarieven, huren en pachten
- Financieel sluitende begrotingen met een verantwoord dekkingsplan;

De begrotingen die aan de gemeenteraad worden aangeboden zijn financieel sluitend op basis van een reëel dekkingsplan.

- Genereren van extra inkomsten

De steeds groter wordende afhankelijkheid van het Rijk voor wat betreft de financiële middelen en de snel veranderende wet- en regelgeving vormen hierbij een bedreiging. Bovendien is Oude IJsselstreek nog volop in ontwikkeling met alle onzekerheden voor nu maar ook in de toekomst. Ook spelen de bestuurlijke ambities, onder andere vastgelegd in de nota "Oude IJsselstreek op weg naar 2020" een belangrijke rol.

4.3.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Het totaal van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien:

	2013	2014	2015	2016	2017
Alg. dekkingsmiddelen	43.495.078	44.257.966	42.173.089	41.979.318	41.483.738
Onvoorzien	99.520	98.695	98.112	97.526	96.935

Hieronder worden de verschillende onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen nader uitgewerkt en toegelicht.

- **Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is.**
De lokale heffingen zijn uitgebreid beschreven in de betreffende paragraaf.
- **Algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds**
De berekening van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Junicirculaire 2013. Evenals alle andere posten is de raming van het gemeentefonds gebaseerd op constante lonen en prijzen. Het uitkeringspercentage waarmee voor 2014 gerekend is bedraagt 1.516. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een lichte stijging van het aantal woningen en een daling van het aantal inwoners zoals bepaald in de financiële kaders. Een toelichting van de gehanteerde uitgangspunten is te vinden bij het hoofdstuk financiële positie.
- **Dividend**
Het bedrag aan te ontvangen dividend zal in het jaar belangrijk lager zijn dan de afgelopen jaren. De aandelen in de NUON zijn verkocht en dit levert een forse toename van de algemene reserve op. Hier staat tegenover dat het bedrag aan te ontvangen dividend fors naar beneden is bijgesteld.

In 2014 is rekening gehouden met de volgende ontvangsten:

Dividend Nutsbedrijven (vitens en NUON)	€ 557.000
Dividend BNG	€ 250.000

- **Saldo financieringsfunctie**
Het saldo van de financieringsfunctie wordt bepaald door de verschillen in de geraamde rente en de gerealiseerde rente. Zie ook de paragraaf Financiering.

Het percentage bespaarde rente dat wordt berekend over de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari is bepaald op 1 %.

Met de inwerkingtreding van het Besluit Begroting en Verantwoording is het niet meer toegestaan bespaarde rente rechtstreeks aan reserves toe te voegen. Ten einde de inflatie van de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en de inzetbaarheid te handhaven wordt voorgesteld alle bespaarde rente via de exploitatie indirect bij te schrijven op het saldo van de reserves.

De rentelasten van de vaste activa (investeringen) worden aan de programma's toegerekend tegen het omslagpercentage van 2,5 % (voor enkele geactiveerde kapitaaluitgaven gelden (historisch bepaalde) uitzonderingspercentages).

○ **BTW-compensatiefonds**

Voor het nadeel dat voor onze gemeente is ontstaan als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds is besloten, voor de btw in de activa riolering een bedrag te onttrekken uit het bufferfonds riolering. Hiermede is ook binnen het door de raad, in december 2006, vastgestelde GRP(2006-2010) rekening mee gehouden. Deze onttrekking bedroeg voor het jaar 2006 € 500.000,--, jaarlijks aflopend met € 50.000,--.

Voor het jaar 2014 betekent dit nog een onttrekking van € 100.000,--.

○ **Onvoorziene uitgaven**

Voor onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare uitgaven is de gemeente als gevolg van de voorschriften verplicht een post "Onvoorziene uitgaven" in de begroting op te nemen. In Oude IJsselstreek wordt hiervoor een bedrag geraamd van € 2,50 per inwoner. Voor 2014 is dit een bedrag van € 98.695.

○ **Overige intensiveringen**

Per programma lichten we de intensiveringen toe.

5 Paragrafen

5.1 Paragraaf Financiering

5.1.1 Inleiding

De financieringsparagraaf (of treasuryparagraaf) vormt, op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), een verplicht onderdeel van zowel de begroting als de jaarrekening. Daarnaast vloeit deze paragraaf voort uit de bepalingen van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Deze wet stelt regels met betrekking tot het financieringsgedrag van gemeenten. Het belangrijkste uitgangspunt is het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden en het beheersen van de renterisico's. In deze wet zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als:

het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's

De treasuryparagraaf is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financieringsfunctie van de gemeente.

5.1.2 Beleid

De activiteiten van de gemeenten op het gebied van financiering zijn, zoals in de inleiding vermeld, gebonden aan wettelijke kaders. De belangrijkste kaders zijn opgenomen in de Wet Financiering Decentrale Overheden, waarbij onze belangrijkste beleidsuitgangspunten zijn:

- de gemeente mag uitsluitend leningen of garanties verstrekken uit hoofde van de 'publieke taak';
- de gemeenteraad dient daarbij goedkeuring te verlenen aan derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij;
- de gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie, indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatig risico;

het prudente karakter wordt daarbij gewaarborgd door middel van de richtlijnen en de limieten zoals opgenomen in het treasurystatuut.

- het gebruik van derivaten (beleggingproduct, bestaande uit meerdere productcategorieën, elk met een eigen karakter en een eigen beleggingsstrategie) is niet toegestaan;
- Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:
 1. Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
 2. Om het renteresultaat te optimaliseren wordt de financiering met externe financieringsmiddelen zoveel mogelijk beperkt door eigen financieringsmiddelen in te zetten;
 3. De onderhandse lening, is de enige toegestane leningsvorm bij het aantrekken van financieringen van andere overheden;
 4. De gemeente vraagt indien mogelijk offertes op bij 3 instellingen (met een zogenaamde triple A-rating) alvorens een financiering wordt aangetrokken. De resultaten van de eventueel overige offertes waarvan geen gebruik wordt gemaakt dienen later bij de uiteindelijke beslissing te worden vermeld.

In het huidige economische klimaat zijn er bij een aantal banken de triple A-ratings naar beneden bijgesteld naar een dubbel A-rating. De verwachting is dat deze aanpassingen door kredietbeoordelaars de komende jaren nog wel even voortduurt. Onze huisbankier de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) geniet per heden nog steeds een triple A-rating.

In het door het college vastgestelde Treasurystatuut belangrijkste doelstellingen van de financieringsfunctie zijn:

- verzekeren van een duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- beschermen van de gemeentelijke vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals rente-, koers- en liquiditeitsrisico's;
- minimaliseren van kosten (intern en extern) bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities;
- optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO en het Treasurystatuut

Hieronder worden enkele punten nader toegelicht.

Risicobeheer

De risico's die gelopen worden binnen onze gemeente bij de uitvoering van de treasurytaak bestaan voornamelijk uit liquiditeiten, rente en kredietrisico's. Om die risico's te beperken geldt er vanuit de wet Fido een vastgestelde kasgeldlimiet en renterisiconorm.

Inzake het risicobeheer geldt het volgende:

Renterisico

Dit is het risico dat de gemeente kan worden geconfronteerd met sterke rentestijgingen voor reeds afgesloten leningen. Renterisicobeheer is het bewust beperken van de -negatieve- invloed van toekomstige rentewijzigingen op het resultaat van de organisatie en op de waarde van rentedragende activa en passiva. Ook het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten behoren tot dit onderwerp.

Het renterisico wordt beperkt door een lening af te sluiten tegen een vast rentepercentage en per lening te bekijken welke leningsvorm en looptijd het meest gunstig is. Onder punt 4.1.5. wordt de beheersing hiervan vertaald in cijfers.

Kredietrisico

Dit is het risico dat de gemeente loopt wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen die in voorkomende gevallen in financiële problemen zouden kunnen komen. In het treasurystatuut is vastgelegd dat de gemeente alleen geld mag uitlenen aan betrouwbare bedrijven (met minimaal een zogeheten AAA-rating), semi-overheden of aan instellingen waarvoor een solvabiliteitsratio van 0% geldt. Beperkte risico's loopt de gemeente bij geldleningen die verstrekt zijn aan verenigingen. Hypothecaire leningen aan ambtenaren zijn begrensd door de waarde van het verbonden onroerend goed.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de gemeente op de korte termijn niet genoeg geld in kas heeft om aan zijn verplichtingen te voldoen. Hierom worden liquiditeitsplanningen en een liquiditeitsbegroting opgesteld. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen.

Met name het goed plannen van investeringsuitgaven en het verschaffen van goed inzicht in de grondexploitatie draagt bij aan een goed liquiditeitsbeheer en vermindert de risico's.

5.1.3 Ontwikkelingen

Relatiebeheer

De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de huisbankier van de gemeente Oude IJsselstreek. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid en wordt eens per 5 jaar geëvalueerd. De gemeente heeft ook een rekening bij de ING bank en de Rabobank.

Kasbeheer

Liquiditeitsprognoses zijn ten opzichte van voorgaande jaren verbeterd en zal op termijn uitmonden in management informatie en een betere beheersing van de kasstromen en rente voordelen.

Ten aanzien van de debiteuren geldt dat er een vast beleid is ten aanzien van de invordering. Voor belastingdebiteuren gelden wettelijke bepalingen en wordt voor de dwanginvordering gebruik gemaakt van een extern deurwaarderskantoor. Voor de overige -dubieuze- debiteuren wordt van geval tot geval

bezien of dwanginvordering via de gerechtsdeurwaarder zowel juridisch als praktisch (kosten/baten) zinvol is.

Rentevisie

Voor de rentevisie maakt de gemeente vooral gebruik van de informatie van de Bank Nederlandse Gemeenten, de rentenotitie van Thésor en het Centraal Planbureau. Deze voorziet dat de economie in 2013 krimpt met 0,6 procent en na 2013 weer voorzichtig aantrekt met een voorzichtig herstel in 2014 tot 1 procent.

Voor te betalen rente, verschuldigd voor geldleningen ter compensatie van het financieringstekort, is in de begroting 2014 in de renteomslag uitgegaan van 2,4%.

Wet HOF

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) bevat strengere regels om te zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt wordt tot 3%. Maar ook regels die investeringen van bijvoorbeeld onze gemeente complexer maken. Lokale besturen die investeren, lopen kans op een boete. Door het inzetten van de reserves van een gemeente, kun je een EMU-tekort veroorzaken, zonder dat de gemeente zelf geld tekort heeft. Het kabinet wil lagere overheden een boete opleggen via een korting wanneer zij de aan hen toegewezen EMU-norm overschrijden. De beoogde ingangsdatum van 1 januari 2013 is niet gerealiseerd. Nadere details over dit wetsvoorstel zijn op dit moment dan ook nog niet uitgewerkt. Op dit moment heeft de tweede kamer de wet aangenomen onder voorbehoud van een aantal amendementen waarna deze doorgaat ter voorbereiding naar de eerste kamer. Hoe de definitieve wet Hof zal worden ingevuld weten wij pas naar verwachting medio of in het najaar van 2013.

Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel "wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist" bij de tweede kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord "overtollig" verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak.

Een decentrale overheid behoudt, op basis van de wet Fido, de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan. Schatkistbankieren wordt uitgevoerd door het agentschap. Alle deelnemers aan het schatkistbankieren hebben een privaatrechtelijke rekening-courantovereenkomst met de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door het agentschap. Schatkistbankieren is gebaseerd op het afkomen van het saldo op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist dan wel het aanvullen van een bankrekening ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Dit leidt ertoe dat het saldo op de bankrekening aan het einde van de dag altijd nul is.

Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, de externe financieringsbehoefte van het rijk zal hiermee dan ook verminderen. De start deelname aan het schatkistbankieren staat gepland voor november/december 2013. Het onderwerp schatkistbankieren als wijziging in de wet Fido is voor het VNG aanleiding geweest om in het najaar van 2013 een nieuw model financiële verordening te presenteren.

5.1.4 Financiering

Financieringspositie

De gemeente Oude IJsselstreek staat ook de komende jaren voor grote uitdagingen. Met name diverse (nieuw)bouwprojecten en de realisering van de diverse reconstructies zijn hier goede voorbeelden van. De complete investeringslijst is als bijlage opgenomen. De belangrijkste nieuwe projecten (= netto-investeringsbedrag > € 1.000.000) zijn:

Project - Investerings	2014	> 2014
Riolering vervanging binnen de kom	2.523.319	7.797.073
Reconstructie wegen	2.500.000	9.500.000
Voorraad gronden uit bouwgrondexploitatie	2.396.086	
centrumplan Ulf openbare ruimte	1.400.000	700.000
Realisatie nieuwbouw sporthal de IJsselweide	1.250.000	2.700.000
Herstructurering Vogelbuurt Ulf Noord	545.951	4.275.596
Nieuwbouw basisscholen Gendringen (Hoeksteen/Christoffelschool)		3.000.000
Ulf Noord II nieuwbouw kindcentrum (Dobbelsteen/Antoniuschool) fase II incl. aanpassing openbare ruimte		2.516.000
Reconstructie sportpark IJsselweide		2.000.000
Onderliggende wegennet N18		1.000.000

Financieringsbehoefte	2014	2015	2016	2017
Vaste activa	122.845.126	119.175.135	112.887.378	106.907.628
Investerings (inclusief uren)	15.497.359	18.333.098	16.101.095	9.148.091
Totaal financieringsbehoefte	138.342.485	137.508.233	128.988.473	116.055.719

Financieringsmiddelen

Binnen de gemeente Oude IJsselstreek zijn volgende geraamde financieringsmiddelen beschikbaar:

Financieringsmiddelen	2014	2015	2016	2017
Vaste geldleningen o/g	106.550.003	97.446.822	88.343.641	79.331.216
Reserves	31.611.197	30.414.435	28.747.699	28.736.049
Voorzieningen	3.234.150	3.008.402	2.976.133	3.228.144
Totaal financieringsmiddelen	141.395.350	130.869.659	120.067.473	111.295.409

5.1.5 Beheersing risico's

Liquiditeitsrisico - kasgeldlimiet

Ter beperking van het renterisico is in de Wet FIDO een norm opgenomen ten aanzien van de korte schuld, de zogeheten kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximale omvang van de korte schuld (maximaal 1 jaar) aan. De limiet wordt berekend naar een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari. Als de kasgeldlimiet wordt overschreden zal (een deel van) de kortlopende schuld moeten worden omgezet in een langlopende schuld (consolidatie van vlottende schuld). Voor Oude IJsselstreek ziet dat er als volgt uit:

Begrotingstotaal per 1 januari 2014	82.859.116
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	7.043.025
Reeds opgenomen kortlopende leningen	p.m.
Ruimte (+)	7.043.025

Renterisico – renterisiconorm

Middels de rente risiconorm wordt bepaald welk renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar).

De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat in enig jaar de verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer dan 20% van het begrotingstotaal mogen bedragen. Het aangaan van nieuwe langlopende geldleningen wordt door de Provincie niet gezien als een renteherziening. Slechts de aflossing van deze leningen maakt onderdeel uit van de berekening van de renterisiconorm. Uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Daarmee wordt voorkomen dat een -groot- deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De ontwikkeling van de leningenportefeuille en begrotingscijfers ziet er als volgt uit:

Ontwikkeling leningenportefeuille	2014	2015	2016	2017
Stand leningen per 1 januari	106.550.003	97.446.822	88.343.641	79.331.216
Vervroegde aflossingen	0	0	0	0
Reguliere aflossingen	9.103.181	9.103.181	9.012.425	8.830.912
Nieuw aan te trekken leningen	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Stand leningen per 31 december	97.446.822	88.343.641	79.331.216	70.500.303

De rente risiconorm wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal. De omvang van de rente risiconorm voor de komende jaren is opgenomen in de onderstaande tabel.

Berekening rente risiconorm	2014	2015	2016	2017
Totaal Begrotingen	82.859.116	80.972.896	81.103.689	81.195.754
Wettelijk vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	16.571.823	16.194.579	16.220.738	16.239.151

De verwachte ontwikkelingen op het gebied van de renterisico's zien er als volgt uit:

Renterisico's vaste schuld	2014	2015	2016	2017
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g				
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Netto renteherziening op vaste schuld
3. Aflossingen	9.103.181	9.103.181	9.012.425	8.830.912
Rente risico (1 + 3)	9.103.181	9.103.181	9.012.425	8.830.912

De huidige opgenomen leningen bieden de geldgevers geen mogelijkheid tot renteaanpassingen. De te betalen rentelasten van opgenomen geldleningen bedraagt voor 2014 € 3.665.826.

De toets van de renterisiconorm geeft het onderstaande beeld te zien.

Toets renterisiconorm	2014	2015	2016	2017
Renterisiconorm	16.571.823	16.194.579	16.220.738	16.239.151
Renterisico op vaste schuld (2+3)	9.103.181	9.103.181	9.012.425	8.830.912
Ruimte (+) - Overschrijding (-)	7.468.642	7.091.398	7.208.313	7.408.239

Meerjarig gezien lopen we geen renterisico in het kader van de lange financiering

5.2 Paragraaf Verbonden partijen

5.2.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt aandacht geschonken aan de relaties en verbindingen van de gemeente met (verbonden) derde partijen, waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen gemoeid zijn.

Onder bestuurlijke invloed wordt in dit verband verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen welke ten behoeve van de (verbonden) derde partij beschikbaar heeft gesteld als verloren dient te beschouwen in geval van faillissement van de verbonden partij. Van een dergelijk belang is ook sprake als financiële tegenvallers onder bepaalde voorwaarden door de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Subsidieverlening valt dus niet onder het begrip "verbonden partij." Er is immers alleen sprake van een financieel belang en niet van een direct bestuurlijk belang. Men spreekt dus van een verbonden partij als er sprake is van zowel een bestuurlijk als een financieel belang.

Voor de gemeenteraad zijn verbonden partijen om twee redenen relevant:

1. Verbonden partijen voeren beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan (blijven) doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen. De raad heeft nog steeds de kaderstellende en controlerende taak.
2. De kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

5.2.2 Beleid

De paragraaf "Verbonden partijen" is een in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een verplichte paragraaf. In artikel 21 van de "Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie gemeente Oude IJsselstreek" is bepaald dat in deze paragraaf bij de begroting (en de jaarstukken) in elk geval wordt ingegaan op:

- nieuwe verbonden partijen;
- het beëindigen van bestaande verbonden partijen;
- de visie die de gemeente heeft op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- de beleidsvoornemens van de verbonden partijen zelf;
- het wijzigen van bestaande verbonden partijen;
- eventuele problemen (risico's) bij bestaande verbonden partijen.

5.2.3 Overzicht van de verbonden partijen

Deze paragraaf dient om op hoofdlijnen inzicht te geven in de verbonden partijen. Om die reden is het begrip 'financieel belang' in dit kader verruimd naar 'aanmerkelijk financieel belang', waarbij een financiële ondergrens is gehanteerd van € 50.000.

Deze paragraaf dient om op hoofdlijnen inzicht te geven in de verbonden partijen. Om die reden is het begrip 'financieel belang' in dit kader verruimd naar 'aanmerkelijk financieel belang', waarbij een financiële ondergrens is gehanteerd van € 50.000.

Regio Achterhoek

Relatie met de programma's

3. Oude industrie verbonden met cultuur en kunst
4. Energiek ondernemen
5. Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

Doelstelling

Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van:

- Grensoverschrijdende samenwerking
- Verkeer en vervoer
- Economische ontwikkeling en arbeidsmarkt
- Jeugd en onderwijs
- Cultuur
- Recreatie en toerisme
- Zorg en welzijn
- Milieu en afval
- Ruimtelijke ontwikkeling en volkshuisvesting

Activiteiten

In de regiobegroting 2014 zijn de lopende activiteiten uit de strategische agenda samengebracht in één paragraaf. Op basis van besluitvorming eind 2012 wordt m.i.v. 2013 samen met georganiseerd bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in coöperatief verband (3 O's) uitvoering gegeven aan de Agenda Achterhoek 2020. Die uitvoering krijgt gestalte in een viertal werkplaatsen t.w.: Werkplaats Innovatieve duurzame economie; Werkplaats Vitale leefomgeving; Werkplaats Slim en snel verbinden en Werkplaats Kansrijk platteland.

Daarnaast blijft een compacte gemeenschappelijke regeling tussen de 8 gemeenten bestaan.

De gemeentelijke inbreng voor het initiëren van projecten binnen en buiten de Agenda 2020 gebeurt d.m.v. portefeuillehoudersoverleg op een achttal deelterreinen (zie onder doelstelling). Het Algemeen Bestuur (per gemeente 1 vertegenwoordiger) coördineert de uitvoering van de Agenda 2020 en alle projecten waarin de 8 gemeenten samenwerken. Het Algemeen Bestuur bewaakt ook de democratische legitimering van de samenwerking op het lokale niveau. De gemeenteraden accorderen de activiteiten aan de voorkant inhoudelijk op het bereiken van regionale en eigen beleidsdoelstellingen én qua inzet van middelen (budgetrecht). Achteraf controleren de raden hetgeen met welke middelen is bereikt.

Daarbij richt de Regio zich op procesmanagement ten behoeve van de Agenda 2020, de Investeringsagenda Achterhoek 2020, Grensoverschrijdende samenwerking, (Europese) Projecten en Regiomarketing. Verder ondersteunt de Regio de POHO's secretariael; de inhoudelijke ondersteuning gebeurt vanuit de gemeenten.

Deelnemende partijen

- Aalten
- Berkelland
- Bronckhorst
- Doetinchem
- Oost Gelre
- Montferland
- Winterswijk

Ter uitvoering van de Agenda Achterhoek 2020 wordt daarnaast in coöperatief 3-O-verband samengewerkt met het georganiseerd bedrijfsleven en met maatschappelijke organisaties.

Bestuurlijk belang

De gemeente bezet één zetel in het Algemeen Bestuur vanuit het college. (portefeuillehouder regio)
Per portefeuillehoudersoverleg is een collegelid afgevaardigd.

Financieel belang

Gemeente betaalt voor afnemen diensten een jaarlijkse bijdrage. De gemeentelijke bijdrage voor 2014 is begroot op € 204.191,- ruim 10.000 euro minder dan voor het lopende jaar. Dit is exclusief de bijdrage aan alle projecten van samenwerking. De bijdragen aan deze projecten worden apart geraamd in onze eigen programmabegroting.

Ontwikkelingen

Uitvoering geven aan de Agenda Achterhoek 2020 d.m.v. samenwerking in horizontale verbinding met andere overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

De Investeringsagenda Achterhoek 2020 onderhoudt beleidsinhoudelijk en qua realisering een sterke relatie met het (nieuwe) regiocontract met de provincie.

Beleidsvoornemens

De maatschappelijke partners in de Achterhoek komen in actie opdat de inwoners hier ook in de toekomst goed kunnen werken en leven. De speerpunten daarbij zijn: (1) Versteving van de inzet van gemeenten door middel van de portefeuillehoudersoverleggen en de gemeentelijk managers met hun verantwoordelijkheid voor draagvlak. (2) Bestuurlijke inbedding van de Agenda 2020. De uitvoering van die agenda is belegd in een viertal werkplaatsen, samengesteld vanuit de 3 O's en waarin de portefeuillehoudersoverleggen ook zijn vertegenwoordigd.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Voor deelname aan gezamenlijke projecten moeten middelen worden gereserveerd (geld en personeel).

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Gelre-IJssel

Relatie met programma

5. Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

Doelstelling

Het op regionaal niveau vaststellen en uitvoeren van gezondheidsbeleid. Dit betreft met name activiteiten op het gebied van preventie zoals gezondheidsbevorderende en –beschermende maatregelen.

Activiteiten

- Preventieve en uitvoerende taken vanuit de Wet publieke gezondheid, genoemd in de artikelen 2, 4, 5, 5a, 6 en 7. Dit betreft o.a. de taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en preventieve ouderengezondheidszorg.
- Het uitbrengen van hygiëneadviezen aan instellingen.
- Het uitvoeren van inspecties bij kinderopvang als bedoeld in de Wet kinderopvang.
- Het uitbrengen van medisch milieukundige adviezen.
- Het vaccineren en voorlichten van reizigers.
- Het verrichten van taken op het terrein van de forensische geneeskunde.
- Overige uit te voeren taken op het terrein van de volksgezondheid die van een GGD verwacht mogen worden ten behoeve van gemeenten, personen, instellingen en organisaties.

Deelnemende partijen

• Aalten	• Epe	• Oldebroek
• Apeldoorn	• Ermelo	• Oost Gelre
• Berkelland	• Harderwijk	• Oude IJsselstreek
• Bronckhorst	• Heerde	• Putten
• Brummen	• Lochem	• Voorst
• Doetinchem	• Montferland	• Winterswijk
• Elburg	• Nunspeet	• Zutphen

Bestuurlijk belang

De portefeuillehouder volksgezondheid maakt vanuit het college van B&W deel uit van het bestuur.

Financieel belang

In de begroting 2014 is een bijdrage opgenomen van € 541.197,- (€ 13,61 x 39.775 inwoners)

Ontwikkelingen

- In 2013 is de uitgangspuntennota 2014 verschenen. Met de uitgangspuntennota 2014 biedt de GGD meer kans aan gemeenten op sturing van de jaarlijkse begroting.
- Bezuinigingsmaatregelen worden nader uitgewerkt
- De ontwikkelingen omtrent de toekomstige plek van de I-JGZ (integrale jeugdgezondheidszorg 0 t/m 19 jaar) staat ter discussie.

Beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens zijn gebaseerd op de in 2009 vastgestelde strategische visie. Kern van deze visie is dat de gemeenten hebben gekozen voor een GGD die zich versterkt als een gemeentelijke gezondheidsdienst.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

De GGD heeft de opdracht diverse bezuinigingen nader uit te werken.

Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland

Relatie met programma

5. Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

Doelstelling

Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief.

Activiteiten

- inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- adviseren van het college van burgemeester en wethouders over;
- het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- het beperken van brandgevaar;
- het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.
- voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- instellen en in stand houden van een brandweer;
- instellen en in stand houden van een GHOR;
- voorzien in de meldkamerfunctie;
- aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken.

Deelnemende partijen

• Aalten	• Ermelo	• Oost Gelre
• Apeldoorn	• Harderwijk	• Oude IJsselstreek
• Berkelland	• Hattem	• Putten
• Bronckhorst	• Heerde	• Voorst
• Brummen	• Lochem	• Winterswijk
• Doetinchem	• Montferland	• Zutphen
• Elburg	• Nunspeet	
• Epe	• Oldebroek	

Bestuurlijk belang

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.

Financieel belang

In begroting 2014 is voor de VNOG inclusief de Brandweer Achterhoek West een bedrag opgenomen van € 1.267.243, dit is exclusief de overdracht van het materieel en vrijwilligers.

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2014 worden het materieel en de vrijwilligers overgedragen aan de VNOG. Verder worden de mogelijkheden voor het overdragen van de kazernes onderzocht.

Beleidsvoornemens

Het regionaal crisisplan is begin 2012 geïmplementeerd. Binnen het cluster Brandweer Achterhoek West is het beleid op de gebieden repressie, risicobeheersing en operationele voorbereiding in het Beleidsplan 2011 - 2015 gelijk getrokken voor de vier deelnemende gemeenten in het cluster.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Het AB van VNOG heeft gekozen voor een scenario waarbij 10% wordt bezuinigd. Het cluster Brandweer Achterhoek West garandeert de huidige brandweezorg voor hetzelfde geld. Vanaf 2013 is de bijdrage van alle gemeenten € 19,90 per inwoner. Dit komt overeen met het huidige prijsniveau van de gemeente Oude IJsselstreek, dat het laagste is van de deelnemende gemeenten. Wat andere gemeenten meer betalen wordt ingezet als veranderkapitaal/frictiekosten.

Omgevingsdienst Achterhoek

Relatie met programma

5. Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

Doelstelling

Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.

Activiteiten

Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.

Deelnemende partijen

Gemeente Aalten
 Gemeente Berkelland
 Gemeente Bronckhorst
 Gemeente Doetinchem
 Gemeente Lochem
 Gemeente Montferland
 Gemeente Oost-Gelre
 Gemeente Oude IJsselstreek
 Gemeente Winterswijk
 Gemeente Zutphen
 Provincie Gelderland

Bestuurlijk belang

De gemeente bezet één zetel in het Algemeen Bestuur vanuit het college en is plaatsvervangend lid van Dagelijks Bestuur.

Financieel belang

Gemeente betaalt voor het afnemen van diensten een jaarlijkse bijdrage op basis van het aantal medewerkers en de werkzaamheden die zijn overgedragen. (Inputfinanciering.) Vanaf 2015 zal worden overgegaan op outputfinanciering waarbij de hoogte van de bijdrage wordt bepaald op basis van de diensten die daadwerkelijk worden afgenomen.

De gemeente bijdrage voor 2013 is begroot op € 401.370,-- (april t/m december) en voor 2014 op € 535.160,--.

Ontwikkelingen

De begroting van de ODA voor de jaren 2013 en 2014 leidt zonder aanvullende maatregelen tot tekorten in de meerjarenbegroting 2013-2016 van de gemeente Oude IJsselstreek. Dit tekort bedraagt € 42.717,-- in 2013 en € 83.654,-- in 2014. Blijkens de begroting 2013 en 2014 wordt dit veroorzaakt door het feit dat de ondersteuningskosten van de ODA ruim het tweevoudige bedragen van de kosten zoals die zijn voorgespiegeld in het bedrijfsplan dat eerder door het directieurennetwerk Achterhoek is goedgekeurd. Hiermee wordt door de ODA in beginsel dus ook niet voldaan aan de randvoorwaarde van budgetneutraliteit. Mede gelet op het feit dat de ODA pas op 1 april 2013 is gestart en dat

tegenover deze negatieve kostenontwikkeling nog geen bewezen kwaliteitsverbetering gesteld wordt noch op korte termijn verwacht kan worden behoeft de kostenontwikkeling en de beheersing daarvan de komende jaren de nadrukkelijke aandacht van het bestuur. De vertegenwoordiger van de raad heeft deze zienswijze kenbaar gemaakt bij het dagelijks bestuur.

Beleidsvoornemens

De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die met de Gelderse Maat als uitgangspunt conform Wet- en regelgeving (incl. de zogenaamde 'VTH-criteria') uitvoering geeft aan wat formeel taken zijn van de deelnemende organisaties. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering en die zijn vastgelegd in het bedrijfsplan zoals dat in 2012 door het directieurennetwerk en de colleges van de deelnemende organisatie zijn vastgesteld.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Het is waarschijnlijk dat de ODA er niet in slaagt de begrotingen voor 2013 en 2014 in overeenstemming te brengen met het bedrijfsplan. Dit betekent een financieel risico van € 42.717 in 2013 en € 83.654 in 2014. Deze financiële risico's zijn in de begroting 2014-2017 opgenomen.

Recreatieschap Achterhoek en Liemers

Relatie met programma

4 Energiek ondernemen

Doelstelling

Het Recreatieschap heeft tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op de terreinen openluchtrecreatie en toerisme. Bescherming van bestaande natuurlijke waarden en landschappelijk karakter is daarbij uitgangspunt.

Deelnemende partijen

• Aalten	• Lochem *	• Westervoort
• Berkelland	• Montferland	• Winterswijk
• Bronckhorst	• Oost Gelre	• Zutphen *
• Doetinchem	• Oude IJsselstreek	
• Duiven	• Rijnwaarden	

* De gemeenten Zutphen en Lochem liggen in de Stedendriehoek maar nemen voor Vrijtijdseconomie deel aan de Regio Achterhoek.

Bestuurlijk belang

Lid college van B&W is lid algemeen bestuur, lid raad is plaatsvervangend lid.

Financieel belang

Bijdrage 2014 is geraamd op € 47.000. Dit is een voortgaande bezuiniging vanaf 2013. Opgemerkt dient te worden, dat ten gevolge van de ontbinding van de WGR RAL een kostenbesparing van € 30.000 is ingeboekt. Echter de ontmanteling van het RAL heeft vertraging opgelopen. Er zijn nog een aantal hobbels te nemen. Voor het eind van het jaar moet duidelijk zijn of één en ander wordt doorgevoerd. Indien wordt uitgegaan van een begrotingspost van € 48.000, lopen we een risico ter grootte van € 30.000 indien de ontmanteling niet of over enkele jaren tot stand komt.

Ontwikkelingen

Er is een proces ingezet om te komen tot ontmanteling van het RAL (zie Financieel belang). Uitgangspunt is om:

- het beheer van de recreatieve paden bij de gemeenten onder te brengen waar deze liggen;
- de recreatiegebieden worden overgedragen aan het RGV;
- routeontwikkeling en bewegwijzering wordt ondergebracht in een Routebureau hetgeen deel uitmaakt van de onlangs opgerichte Stichting Achterhoek Toerisme.

Beleidsvoornemens

Met de ontmanteling van het RAL wordt een omslag bewerkstelligd van beheer naar ontwikkeling. Een principebesluit is voorjaar 2013 genomen. Details worden momenteel uitgewerkt en in overeenkomsten vastgelegd.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

De gemeente betaalt een reguliere Wgr-bijdrage aan het RAL. Het RAL heeft een aanzienlijke eigenvermogenspositie en voert hierbinnen haar taken uit. Uitgangspunt is dat de ontmanteling binnen de beschikbare reserves wordt uitgevoerd.

Cultureel Centrum “Amphion”

Relatie met programma

3. Oude industrie verbonden met cultuur en kunst

Doelstelling

Bieden breed cultureel theateraanbod in daarbij te onderscheiden kunstvormen. Realisatie van theater podiumplan Oost/Achterhoek met theaters in de Achterhoek.

Activiteiten

Theater en conferenties

Deelnemende partijen

Gemeenten Aalten, Bronkhorst en Doetinchem.

Bestuurlijk belang

De wethouder Cultuur is vertegenwoordiger in Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen zijn inhoudelijk deskundigen uit de regio.

Financieel belang

Gemeente is aandeelhouder en die 25 aandelen hebben een boekwaarde van ongeveer € 450 per stuk.

Beleidsvoornemens

Professioneel theaterprogramma Oost Gelderland.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Opgezette beheerorganisatie zorgt voor het financieel management. Gemeenteraden hebben duidelijke grenzen bepaald en meegegeven aan Aandeelhouders (AVA).

Stadsbank Oost-Nederland

Relatie met programma

4. Energiek ondernemen

Doelstelling

Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze:

- voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet;
- regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening;
- voorzien in budgetbeheer;

Activiteiten

- kredietverlening
- budgetbeheer
- schuldhulpverlening
- verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen

Deelnemende partijen

- Aalten
- Almelo
- Berkelland
- Borne
- Bronckhorst
- Dinkelland
- Enschede
- Haaksbergen
- Hellendoorn
- Hengelo (O)
- Hof van Twente
- Lochem
- Losser
- Montferland
- Oldenzaal
- Oost Gelre
- Oude IJsselstreek
- Rijssen-Holten
- Tubbergen
- Twenterand
- Wierden
- Winterwijk

Bestuurlijk belang

Portefeuillehouder sociale zaken is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur en tevens lid van het Dagelijks Bestuur, een lid van de gemeenteraad is plaatsvervangend lid.

Financieel belang

In begroting 2014 is een bedrag opgenomen van € 241.847.

Ontwikkelingen

De Wet schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In 2013 is verder vorm en inhoud gegeven aan het voeren van regie in het voorportaal. Hiervoor zijn nauwe contacten onderhouden met Doetinchem.

Beleidsvoornemens

De treasuryfunctie krijgt meer inhoud. De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom zal een vast onderdeel gaan vormen van bestuurlijke rapportages via het Zorgloket.

In 2014 zetten we de ontwikkeling die we hebben gemaakt met 'het voorportaal' door.

Werkvoorzieningschap "WEDEO"

Relatie met programma

4. Energiek ondernemen

Doelstelling

Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) inhoudende dat personen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden geholpen zich te ontwikkelen binnen hun mogelijkheden.

Activiteiten

Prestatieafspraken met gemeente, workfirstprojecten. Conform de prestatieafspraken met de gemeente:

- begeleid werken;
- beschut werken;
- detachering van mensen in de WSW;
- mensen begeleiden naar de voor hen hoogst haalbare positie op de werkladder.

Deelnemende partijen

Gemeenten Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek

Bestuurlijk belang

Zowel vanuit raad als college van B&W is een lid en een plaatsvervangend lid in Algemeen Bestuur WEDEO afgevaardigd.

Financieel belang

Aan WEDEO te betalen bijdragen door de gemeente hebben betrekking op de bedrijfsmatige exploitatie (doorbetaling van middelen vanuit het Rijk). De door het ministerie toegekende middelen zijn inmiddels onvoldoende om de bedrijfsexploitatie sluitend te krijgen. Deze tekorten kunnen in 2014 niet meer vanuit de reserves worden opgevangen. In de begroting 2014 is een tekort door WEDEO geraamd ad € 114.913.

Ontwikkelingen

De Participatiewet die de onderkant van de arbeidsmarkt op een andere manier zal invullen, is een jaar uitgesteld. Deze zal nu ingaan per 1 januari 2015. In 2014 zal verder vorm en inhoud worden gegeven aan nieuwe uitvoeringspraktijk.

Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Werk en Inkomen (ISWI)

Relatie met programma

4. Energiek ondernemen

Doelstelling

De Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en de daaruit voortvloeiende besluiten en regelingen. Eveneens voert het ISWI regelingen uit op het terrein van inkomensvoorzieningen ten behoeve van specifieke doelgroepen, zoals jongeren en zelfstandigen. De regionale sociale recherche is bij ISWI ondergebracht. Tot slot voert het ISWI de Wet participatiebudget, uit, te weten de Wet inburgering, volwasseneneducatie en re-integratie.

De centrale doelstelling is werkzoekenden zo snel mogelijk laten uitstromen naar duurzaam regulier werk en de arbeidsparticipatie te bevorderen.

Activiteiten

Diverse re-integratie-instrumenten, zoals scholing, loonkostensubsidies en workfirstprojecten. Het ISWI heeft een eigen werk - leerbedrijf.

Deelnemende partijen

Gemeenten Aalten en Oude IJsselstreek

Bestuurlijk belang

In zowel het Algemeen Bestuur als in het Dagelijks Bestuur van ISWI zitten twee leden van het college.

Financieel belang

De bijdrage aan ISWI valt uiteen in drie componenten:

- exploitatiebijdrage;
- aandeel in kosten bijstandverlening (inkomensdeel);
- aandeel in kosten wet participatiebudget.

In de begroting 2014 is een bedrag opgenomen van € 1.410.800, aan exploitatiebijdrage.

Ontwikkelingen

De Participatiewet die de onderkant van de arbeidsmarkt op een andere manier zal invullen, is een jaar uitgesteld. Deze zal nu ingaan per 1 januari 2015. In 2014 zal verder vorm en inhoud worden gegeven aan nieuwe uitvoeringspraktijk.

Beleidsvoornemens

Doetinchem, Oude IJsselstreek en Aalten doen onderzoek naar samenwerking, dan wel samenvoeging van de sociale diensten en de SW-bedrijven.

Alliander

Relatie met programma

5. Kwaliteit in dienstverlening en bestuur

Doelstelling

Beheer van gas- en elektriciteitsnetten

Activiteiten

- Onderhoud en beheer van elektriciteit- en gasnetten in een groot deel van Nederland.
- Ononderbroken leveren van energie aan klanten.
- Bijdragen aan het verduurzamen van de energievoorziening.

Deelnemende partijen

Diverse gemeenten en provincies

Bestuurlijk belang

College heeft vertegenwoordiger in Algemene Vergadering van Aandeelhouders aangewezen. De daadwerkelijke vertegenwoordiging verloopt via het Platform Nuval.

Financieel belang

De gemeente Oude IJsselstreek bezit zo'n 0,424% van de aandelen van Alliander.

Ontwikkelingen

Verkoop Nuon-aandelen verloopt in tranches tot 2015.

Beleidsvoornemens

- Overgaan naar duurzame economie.
- Netten geschikt maken voor de distributie van lokaal opgewekte energie en energiestromen op elkaar afstemmen.
- Het doen van meer strategische investeringen ten behoeve van het bereiken van de doelstellingen.

Stichting Muziekschool Oost-Gelderland

Relatie met programma

3. Oude industrie verbonden met cultuur en kunst

Doelstelling

Het verzorgen van muziekonderwijs en muzikale vorming aan amateurs, al dan niet in samenhang met andere kunstzinnige disciplines en voorts de bevordering van de actieve en passieve muziekbeoefening.

Activiteiten

Het geven van muziekonderwijs waar mogelijk in synergetische verbanden.

Deelnemende partijen

Gemeente Oude IJsselstreek (muziekschool heeft daarnaast overeenkomsten met gemeente Doetinchem, Montferland en Bronckhorst)

Bestuurlijk belang

Statuten voorzien niet in benoeming vertegenwoordiging per deelnemende gemeente.

Financieel belang

Subsidie- en prestatieovereenkomst. De bijdrage voor het schooljaar 2013-2014 is vastgelegd in de budget- en prestatieovereenkomst 2013-2014.

Ontwikkelingen

Sinds de vestiging in de DRU Cultuurfabriek is de muziekschool flink gegroeid. De budget- en prestatieovereenkomst biedt de muziekschool de mogelijkheid om het aanbod zo breed mogelijk te houden en samenspel in ensembles en orkesten te stimuleren. Het aantal instrumentale- en vocale leerlingen de afgelopen jaren weer gegroeid.

Beleidsvoornemens

Professioneel aanbod van (individueel) muziekonderwijs en harmonie- en fanfare onderwijs lokaal garanderen.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Deze zijn opgenomen in budget- en prestatieovereenkomst.

Erfgoedcentrum Achterhoek - Liemers

Relatie met programma

3 Oude Industrie verbonden met cultuur en kunst

Doelstelling

- Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de bij de Regio Achterhoek aangesloten (8) gemeenten.
- Uitvoeren van de zogenoemde “Staring-taken” (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en –historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers.

Activiteiten

- het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarpplaatsen van de deelnemende overheidslichamen;
- het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarpplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek;
- het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.

Deelnemende partijen

De 15 gemeenten in Achterhoek (8) en Liemers.

Bestuurlijk belang

De wethouder voor Cultuur heeft namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang

De bijdrage aan het ECAL bestaat uit:

- bijdrage per strekkende meter archief
- bijdrage per inwoner
- bijdrage voor de Staringtaken

De totale bijdrage van gemeente Oude IJsselstreek aan het ECAL is € 159.957.

Ontwikkelingen

De nog jonge samenwerking ontwikkelt zich gaandeweg tot een belangrijke regionale voorziening voor cultuurhistorie.

Door bezuinigingsvraagstukken moet het ECAL wel kritisch kijken naar haar werkzaamheden en mogelijk keuzes maken om bepaalde taken soberder of niet meer te doen of op een andere manier te financieren.

Risico's en getroffen beheersmaatregelen

Staan opgenomen in de Wet gemeenschappelijke regelingen. De kosten van de gemeenschappelijke regeling zijn bij een geaccepteerde begroting voor de deelnemende gemeenten ‘verplichte’ uitgaven.

5.3 Paragraaf Lokale heffingen

5.3.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is bestemd (rioolheffing, afvalstoffenheffing) als heffingen waarvan de besteding niet van tevoren is bestemd (onroerende zaak belasting, hondenbelasting en toeristenbelasting). De budgettaire positie van de gemeente wordt mede bepaald door de wijze waarop het lokale belastinginstrument wordt gehanteerd.

5.3.2 Beleid

Het beleid over de belastingen en heffingen van de gemeente Oude IJsselstreek is vastgelegd in de volgende verordeningen.

Beleidsstuk/verordening	Jaar	Inhoud
Marktgeden	2013	Heffingsgrondslag en tarieven
Precariobelasting	2013	Idem
Leges	2013	Idem
Onroerende zaakbelastingen	2013	Idem
Lijkbezorgingrechten	2013	Idem
Toeristenbelasting	2013	Idem
Hondenbelasting	2013	Idem
Rioolheffing	2013	Idem
Afvalstoffenheffing	2013	Idem
Reinigingsrechten	2013	Idem

Om een beter overzicht te krijgen in de actuele verordeningen stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast voor iedere belasting c.q. heffing.

Om de gezamenlijk uitgesproken ambities voor de komende jaren te kunnen verwezenlijken, is vastgesteld dat de totale woonlasten (de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerende - zaakbelastingen zakelijk recht voor woningen) dit jaar met maximaal 3% mogen stijgen. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met het feit dat de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en rioolheffing op begrotingsbasis maximaal 100% kostendekkend mogen zijn.

De overige heffingen stijgen jaarlijks trendmatig met 3%. Dit geldt ook voor de Lijkbezorgingsrechten, onderdeel begraven. De overige tarieven van de Lijkbezorgingsrechten stijgen gemiddeld met 6% i.v.m. de kostendekkendheid. Dit is conform de uitgangspunten voor de programmabegroting 2014 - 2017. Wat betreft de retributies zoals leges wordt op begrotingsbasis rekening gehouden met de maximale 100% kostendekkendheid.

Dit betekent dat het gemeentelijk heffingsbeleid kan worden samengevat als een trendmatige verhoging van de tarieven met 3%. Dit geldt echter niet voor de hondenbelasting, want deze gaat dalen van € 71.000 naar € 32.500.

Hieronder staat een toelichting op de verschillende belastingen en heffingen

Belasting/ heffing	Omschrijving
Marktgeden	Geheven voor innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Uift en Varsseveld.
Precariobelasting	Geheven voor het verlenen van een standplaats op gemeentegrond
Lijkbezorgingrechten	Geheven voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg.
Leges	Deze betreffen diverse gemeentelijke leges (bouwvergunning, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Wordt geheven van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Hondenbelasting	Tarief is progressief van opbouw, voor 2 ^e en volgende hond geldt een hoger tarief dan voor de 1 ^e hond. Voor kennelhouders is het belastingtarief afgetopt.
Woonlasten	Dit zijn de onroerende-zaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden en de gemeente hebben verzocht afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.

5.3.3 Opbrengsten

De (geraamde) opbrengsten betreffende de belastingen en heffingen zien er als volgt uit:

Belasting/heffing	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Marktgeden	20.630	23.300	23.300
Precariobelasting	5.536	6.000	6.000
Leges	939.694	750.313	559.946
Lijkbezorgingrechten	141.182	85.095	90.200
Toeristenbelasting	125.492	138.400	142.500
Hondenbelasting	107.959	71.000	32.500
OZB niet-woningen	1.723.704	1.771.000	1.802.000
Reinigingsrechten	94.493	85.000	60.000
Woonlasten	10.727.588	10.801.978	10.953.131
Rioolrecht bedrijven	190.000	190.000	190.000
Totaal	14.076.278	13.922.086	13.859.577

5.3.4 Ontwikkeling van de woonlasten

In het schema hieronder staan bij de jaren 2011 t/m 2013 de begrote woonlasten vermeld. De laatste kolom geeft de ontwikkeling van de woonlasten weer bij de voorgestelde stijging ten opzichte van de begroting 2013.

2011	2012	2013	2014 1,4% ↑ tov begr. 2013
10.794.164	10.590.175	10.801.978	10.953.131

Uitgesplitst naar de onderliggende heffingen voor 2014 geeft dit het volgende beeld op basis van de begrotingscijfers:

Omschrijving	Begrote opbrengsten 2011 In totaliteit 1,82% ↑ tov begr. 2010	Begrote opbrengsten 2012 In totaliteit 1,89% ↓ tov begr. 2011	Begrote opbrengsten 2013 In totaliteit 2% ↑ tov begr. 2012	Begrote opbrengsten 2014 1,40% ↑ tov begr. 2013
Afvalstoffenheffing	3.808.164	3.395.710	2.989.566	2.831.573
Rioolheffing	3.155.000	3.225.000	3.225.000	3.396.558
OZB	3.831.000	3.969.465	4.587.412	4.725.000
Totaal	10.794.164	10.590.175	10.801.978	10.953.131

De opbrengst afvalstoffenheffing en de opbrengst reinigingsrechten dekken samen de geraamde kosten van de afvalstoffenbegroting. De rioolheffing zal in 2014 met € 10 stijgen. Afgelopen jaren heeft de voorziening dekking geboden om het tarief gelijk te houden. Het GRP 2012-2016 is aangepast en geeft een toelichting voor de komende jaren. Het restant van de 1,40% stijging van de woonlasten komt voor rekening van de verhoging van de onroerende-zaakbelastingen voor eigenaren woningen.

In het verleden is de ozb-niet woningen steeds gelijk gebleven met de stijging van de leges. Dit hield een jaarlijkse stijging van 3% in. We stellen voor om deze lijn door te trekken.

Ontwikkeling gemeentelijke woonlasten in vergelijking met andere gemeenten

De vergelijking met ons omliggende gemeenten geeft inzicht in de positie van de gemeente Oude IJsselstreek. Hiervoor baseren wij ons op de, inmiddels breed erkende, gegevens van de COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden van de Universiteit van Groningen).

Tabel: vergelijking lokale lasten 2013:

Bedragen x € 1

Gemeente	Totale lokale woonlasten meer-persoons huishouding	Tarieven Afvalstoffenheffing	Tarieven Rioolheffing	Tarieven OZB woningen	Bedrag OZB woningen
Aalten	555	181	150	0,1059	238
Oost Gelre	631	185	202	0,1180	265
Zutphen	635	275	161	0,1037	233
Doetinchem	672	245	190	0,1138	256
Oude IJsselstreek	677	176	199	0,1282	286
Montferland	679	272	216	0,1275	286
Doesburg	729	203	220	0,1232	277
Winterswijk	760	222	361	0,0933	209
Bronckhorst	762	262	244	0,1097	242
Berkelland	765	218	313	0,1219	274
Lochem	790	181	273	0,0846	190
Gemiddeld regio	695	220	230	0,1118	251
Gemiddeld prov. Gelderland	697				

- Voor de berekening van onroerende zaakbelastingen is uitgegaan van een fictieve WOZ-waarde van standaard € 225.000 voor de woningen in alle gemeenten.
- Deze cijfers hebben betrekking op de woonlasten 2013 omdat de cijfers van 2014 pas vergelijkbaar zijn na vaststelling door de diverse gemeenteraden.

Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de algemene Leidraad Invordering van de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG). Het afgelopen jaar hebben wij een eigen Leidraad Invordering voor de gemeente Oude IJsselstreek vastgesteld.

In een afzonderlijk besluit van de raad staat aangegeven op welke gemeentelijke heffingen het kwijtscheldingsbeleid van toepassing is en ook welke norm wordt toegepast. In de gemeente Oude IJsselstreek is het kwijtscheldingsbeleid van toepassing op de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De meest ruime norm, dit is de zogenaamde 100%-norm, wordt, sinds de wettelijke mogelijkheid daartoe, toegepast. Voor een goede uitvoering zijn beleidsregels opgesteld.

Uitgangspunt bij de uitvoering is dat bij burgers die al jaren achteréén kwijtschelding ontvangen, de zogenaamde 'verkorte procedure' wordt toegepast. Burgers vanaf 65 jaar, die al drie jaar kwijtschelding hebben ontvangen, krijgen automatisch kwijtschelding.

Overzicht kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Belasting -jaar:	Totaal aantal verzoeken	Aantal volledig toegekende verzoeken	Aantal gedeeltelijk toegekende verzoeken	Aantal afgewezen verzoeken	Aantal verzoeken in procenten	Afgeboekt t.g.v. toegekende kwijtschelding
2008	724	569	18	137	4,06%	€ 221.743
2009	691	556	26	109	3,88%	€ 213.566
2010	730	522	62	146	4,03%	€ 221.103
2011	682	518	60	104	3,76%	€ 214.625
2012	686	586	47	76	3,56%	€ 212.521
2013*	618	536	36	46	3,31%	€ 167.143

* De kwijtscheldingsgegevens voor 2013 zijn gebaseerd op basis van de gegevens zoals die in eind juni bekend zijn.

In de meerjarenraming 2014 – 2017 wordt rekening gehouden met een raming van € 229.500.

5.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

5.4.1 Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

- Infrastructuur;
 - Wegen
 - Civiel technische kunstwerken
 - Riolering
 - Gemeentelijke gebouwen
 - Water
- Voorzieningen;
 - Openbaar groen
 - Speelplaatsen
 - Openbare verlichting

De lasten van onderhoud komen op bijna alle programma's voor. Om een integraal inzicht in deze belangrijke kostenpost te verschaffen is de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" in het leven geroepen. Argumenten buiten het grote financiële belang zijn:

- De politieke gevoeligheid;
De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden schoolgebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.
- Het grote belang voor de realisatie van de programma's
De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de gemeentelijke programma's

De volgende kengetallen (per 1 januari 2012, tenzij anders vermeld) illustreren dit:

Totaal oppervlakte in m ²	13.660.000
waarvan - openbaar groen, zonder bermen	1.388.000
- binnenwater	126.000
<hr/>	
Aantal m ² wegen met een asfaltverharding	1.861.600
Aantal m ² wegen met een elementverharding	394.100
Aantal m ² parkeren met asfaltverharding	12.500
Aantal m ² parkeren met elementverharding	142.300
Aantal m ² trottoir/voetpad met asfaltverharding	24.600
Aantal m ² trottoir/voetpad elementverharding	321.800
Aantal m ² fietspad met asfaltverharding	108.200
Aantal m ² fietspad met elementverharding	13.900
Aantal m ² semi-verharde paden + zandwegen	114.000
Aantal betonnen bruggen	40
Aantal houten bruggen	11
Aantal stalen bruggen	4
Aantal m1 stalen damwand	750
Aantal m1 aanlegsteiger	200
Aantal km vrijvervalriolering in woonkernen	193
Aantal bergbezinkbassins	16

Aantal rioolgemaal	30
Aantal km persleiding	22
Aantal pompunits buitengebied	1.130
Aantal km vrijvervalriolering buitengebied	30
Aantal km persleiding buitengebied	178
Aantal rioolaansluitingen (per 1-1-2012)	17.154
Aantal gemeentelijke gebouwen	p.m.
waarvan - onderwijsgebouwen	p.m.
- sportvoorzieningen	+p.m.
- overige gemeentelijke gebouwen	p.m.
Aantal m ² bruto vloeroppervlak	p.m.
Aantal m ² gazon	505.000
Aantal bomen	45.000
Aantal lichtpunten	7.950

5.4.2 Beleid

Inzake het "Onderhoud kapitaalgoederen" is in de verordening art. 212 Gemeentewet in artikel 18 het volgende opgenomen:

1. Het college stelt tenminste eens in de tien jaar, conform de eisen van de provincie, de beheerplannen vast voor de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken en gebouwen. Eens in de vier jaar worden de beheerplannen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
2. Bij de begroting en de jaarstukken doet het college in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verslag over de voortgang van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud aan openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken en gebouwen.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/beheerplan	Jaar	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegen	2008	2009-2013	Wegenbeleidsplan
Gemeentelijk rioleringsplan	2011	2012-2016	In 2012 is er een nieuw en verbreed GRP vastgesteld.
Groenbeleidsplan Gendringen Groenstructuurplan Gendringen	2001	2001-2005	In 2010 heeft de raad de kaders voor het groenbeleid vastgesteld en wordt er verder gewerkt aan een uitvoeringsplan. Op beheerniveau wordt gewerkt aan het opstellen van een Intergraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)
Kaders groenbeleidsplan			In 2009 heeft de raad de kaders voor het groenbeleidsplan vastgesteld
Speelplaatsen	2006	2007-2012	
Openbare verlichting	2012	2012-2016	Beleidsplan openbare verlichting. Als vervolg hierop is er in de tweede helft van 2012 een uitvoeringsplan opgesteld.

De volgende beheerplannen voor de kapitaalgoederen zijn geactualiseerd of opgesteld:

Beleidsstuk/beheerplan	Jaar	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegen Groen	2008 2010	2009-2013 2009-2019	Beheer en onderhoud wegen Uitwerking kaderstelling groen en groenbeheersplan
Water	2009	2008-2012	
Bomenbeheerplan	2008	2008-2018	
Kunstwerken	2011	2012-2016	Nota beheer kunstwerken

Momenteel wordt er gewerkt aan de actualisatie van verschillende beheerplannen. In deze plannen wordt het gemeentelijke beleid vastgesteld en worden de uitgangspunten voor het beheer en onderhoud opgenomen. Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's.

Aan het einde van deze paragraaf wordt integraal inzicht geboden in de financiën die met het onderhoud kapitaalgoederen gemoeid zijn.

5.4.3 Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2009-2013". Één keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd en beoordeeld op kwaliteitsniveau en schades. Op basis hiervan wordt het onderhoud uitgevoerd. Onderdeel hiervan is de bepaling van de benodigde budgetten voor rationeel wegbeheer voor de komende jaren.

Financiën

In de begrotingen van de afgelopen jaren is voor het beheer en onderhoud van wegen een bedrag voor het uitvoeren van groot onderhoud in de exploitatiebegroting opgenomen. Daarnaast zijn er op de investeringslijst kredieten voor wegconstructies opgenomen. Deze reconstructies zijn noodzakelijk om redenen van wegbeheer, veiligheid en/of aanleg of onderhoud van riool. Financiële wet- en regelgeving laten niet meer toe, dat de kosten van wegonderhoud e.d. geboekt worden als een investering. Onderhoudskosten kunnen ook niet worden geactiveerd, maar komen direct ten laste van de exploitatie of van een voorziening. Om meer stabiliteit, continuïteit en flexibiliteit op het beheer van onze wegen te krijgen is het wenselijk een onderhoudsvoorziening wegen in te stellen.

In het huidige beleidsplan Wegen 2009-2013 is aangegeven dat er een budget van € 1.300.000,- nodig is om de wegen in de Gemeente Oude IJsselstreek op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Er is de komende jaren een budget van € 1.010.000,- per jaar beschikbaar voor onderhoud van wegen. Eind 2013 wordt een nieuw beleidsplan wegen aan de raad voorgelegd. Hierin zal onder andere aangegeven worden welk kwaliteitsniveau, op basis van de beschikbare onderhoudsbudgetten en investeringskredieten, haalbaar is.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling Schoon, heel en veilig (Voldoen vastgestelde CROW-norm)	Planmatig onderhoud en reconstructie van wegen, indien noodzakelijk volledige herinrichting	jaarlijks	Bestaand beleid

Subdoelstelling Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	1. Uitwerking notitie “beheer en onderhoud wegen”	2014	Bestaande budgetten en formatie
	2. Uitvoeringsplan	2014	Bestaande budgetten en formatie
	3. Reconstructies en herinrichtingen	2014/2017	Bestaande formatie

Ontwikkelingen

In 2013 wordt een nieuw beleidsplan wegen opgesteld. De begroting van 2013 dient hiervoor als een van de uitgangspunten.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Ondanks de structurele verbetering in de voorbereiding en uitvoering is er op dit moment een achterstand in het groot onderhoud van wegen. De achterstand is veroorzaakt door bezuiniging op het onderhoudsbudget en schades als gevolg van de afgelopen winterperiodes. Een dergelijke achterstand brengt het risico met zich mee dat er op termijn hogere kosten moeten worden gemaakt.

Civiel technische kunstwerken(bruggen en duikers)

Beleid

Op dit moment is er nog geen vastgesteld beleid voor het beheer en onderhoud van de aanwezige kunstwerken binnen de gemeente. Binnen deze paragraaf is geld opgenomen voor het jaarlijks onderhoud. Het streven is om voor de civiel technische kunstwerken een aparte paragraaf te maken, conform de paragrafen wegen, riolering en groen. Een beheernota zal hier de basis voor vormen. Deze zal zo spoedig mogelijk worden opgesteld.

5.4.4 Riolering

Beleid

Eind 2009 is de Wet op de waterhuishouding opgegaan in de nieuwe Waterwet. Binnen deze nieuwe Waterwet heeft de gemeente nu ook, naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, de zorgplicht voor hemel- en grondwater. In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is opgenomen hoe de gemeente denkt om te gaan met deze drie zorgplichten en bevat:

- een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater en het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
- een overzicht van de aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
- een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen worden of zullen worden beheerd; de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
- een overzicht van de financiële gevolgen van het plan.

In 2011 is een geactualiseerd plan opgesteld. In dit nieuwe plan is omschreven hoe de gemeente om denkt te gaan met de drie eerder genoemde zorgplichten. Het beleid is gericht op het verkrijgen en in stand houden van een goed functionerend afvalwaterinzamel- en transportsysteem.

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering komen verschillende bronnen in aanmerking. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen wordt bekostigd uit de exploitatieopzet van die plannen en zijn verdisconteerd in de verkoopprijs. De kosten van het beheer

en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, worden gedekt uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing wordt jaarlijks herzien en met behulp van een kostendekkingsplan vastgesteld.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling Schoon, heel en veilig (Bescherming volksgezondheid, kwaliteit leefomgeving waarborgen en bescherming grond- en oppervlaktewater)	Uitvoeren vGRP	2013- 2016	Bestaande formatie en budgetten Idem
Subdoelstelling Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren GRP	jaarlijks	Idem
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren vGRP	jaarlijks	p.m. Bestaande formatie en budgetten

Ontwikkelingen

Bij de vaststelling van het vGRP heeft de gemeenteraad besloten de hoogte van de rioolheffing vanaf 2013 per jaar te bezien aan de hand van de werkzaamheden die nodig zijn en de ontwikkeling van het rioolbufferfonds. Ook dit jaar zijn beide onderdelen tegen het licht gehouden.

Werkzaamheden

Alle bestaande rioolkredieten zijn doorgelicht. Per krediet is bekeken wat er nog op uitgegeven gaat worden en wanneer. Daarnaast is bekeken of een krediet nog daadwerkelijk nodig is, of doorgeschoven kan worden naar een later jaar.

Ontwikkeling rioolbufferfonds

Op 1-1-2010 was de stand van het rioolfonds € 1.978.439,- op 1-1-2013 was de stand € 617.527,-. Er is sprake van een substantiële afname. Om te voorkomen dat het fonds aan het eind van de looptijd van het vGRP negatief uitkomt, zal het tarief van de rioolheffing aangepast moeten worden.

Rioolheffing

Het voorstel is om in 2014 te beginnen met een verhoging van € 10,-, gevolgd door een verhoging van € 20,- in de jaren 2015 en 2016. Uiteindelijk komt in 2016 het tarief hiermee op € 249,-.

Van de doorgerekende scenario's is dit maatschappelijk gezien de meest acceptabele. Elke euro minder verhoging in het begin (2014), levert in de jaren erna een relatief forse stijging op van het tarief.

De stand van het bufferfonds komt in 2016 uit op € 109.244,-. Met deze stand wordt voldaan aan de wettelijke eis dat het fonds positief sluit aan het eind van de looptijd van het vGRP.

Risico's

Met de verhoging van het tarief worden de risico's tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht.

5.4.5 Gebouwen

Beleid

Het beheersplan wordt in 2013 geactualiseerd.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling Instandhouding en behoud van de gemeentelijke gebouwen	1. Uitvoeren planmatig onderhoud 2. Groot onderhoud, nieuw- en verbouw en aanpassingen Zie bijlage 1 - Investeringsplan 2013-2016	jaarlijks jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten idem

Ontwikkelingen

In 2014 hebben we een actueel beheersplan gebouwen. In dit beheersplan wordt met name aandacht besteed aan de gebouwen die wij in beheer en onderhoud willen houden en de gebouwen die we in de toekomst, gelet op ons beleid, waarschijnlijk gaan afstoten maar vanwege hun onderhoudstaat en/of de verwachte langere doorlooptijd tot verkoop nog wel de aandacht op het beheer en onderhoud nodig hebben.

De in de begroting opgenomen onderhoud- en exploitatiebudgetten voor deze gebouwen zijn toereikend.

Daarnaast beheren wij nog een aantal andere gebouwen die wij in de toekomst, wederom gelet op ons beleid, waarschijnlijk op korte termijn gaan afstoten. Deze gebouwen zijn niet in het beheersplan gebouwen opgenomen.

In het 4e kwartaal 2013 komen wij met een integraal beleidsvoorstel voor alle gemeentelijke gebouwen. Dit 'gebouwenbeleid' zal de basis vormen voor onze beheer- en verkoopacties in 2014 en volgende jaren.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Deze risico's worden aanzienlijk beperkt als de gemeente een dekkend beheersplan heeft. Hieraan wordt in het op te stellen gebouwenbeleid de nodige aandacht geschonken.

5.4.6 Groen

Beleid

Het openbaar groen is een beeldbepalend onderdeel van de openbare ruimte en het visitekaartje van de gemeente. De raad heeft in 2009 het kader voor het groenbeleid voor de periode 2010-2020 vastgesteld. Op dit moment is er echter geen beleidsplan Groen. In de Raadsprojectgroep Groen is de wens uitgesproken om het bestaande kader (dat sterk beheersmatig is) te actualiseren en uit te bouwen tot een beleidsnota Groen. In 2012 heeft de raad het kwaliteitsniveau vastgesteld op een 6. Er is een Bomenverordening opgesteld en door de raad vastgesteld.

Actuele staat

Op basis van het huidige budget wordt de beheer kwaliteit 'schoon en veilig' gerealiseerd. De beheer kwaliteit 'heel en technisch' laat echter te wensen over. De verzorgingsgraad van het groen is dus redelijk, maar de technische staat blijft achter. Dit kan worden verbeterd door omvorming van het plantsoen. Deze kwaliteitsinschatting is gemaakt op basis van een korte rondgang en is ambtelijk getoetst. Er zijn geen digitale inspectiegegevens beschikbaar waaruit de actuele staat blijkt. Uit een gehouden schouwing blijkt dat de meeste groenonderdelen scores op kwaliteitsniveau 'basis'. Hagen vormen een uitzondering en scoren een kwaliteitsniveau 'hoog'. De hagen zien er over het algemeen vitaal uit, zijn volledig en strak gesnoeid.

Gemeenten moeten in het kader van de zorgplicht voor bomen een VTA-inspectie (Visual Tree Assessment) uitvoeren. Het vastleggen van deze inspecties op een uniforme manier is echter niet geborgd. Hierdoor ontbreekt inzicht in de kwaliteit van de bomen, de dragers van de groenstructuur in de gemeente. De risicobomen zijn wel in beeld gebracht maar een reguliere controle van het bomenbestand wordt niet uitgevoerd.

Verkoop openbaar groen

Om te kunnen bezuinigen heeft het de voorkeur meer groen af te stoten, in plaats van het huidige kwaliteits- en onderhoudsniveau te verlagen. Het zogenaamd snippergroen komt in aanmerking voor verkoop of afstoten. Verruiming van de beleidsregels voor verkoop van openbaar groen is noodzakelijk om meer groen te kunnen afstoten.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling Duurzaam veiligstellen en ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige groenstructuur en het bevorderen van een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving als karakteristieke kwaliteit van de vitale plattelands-gemeente Oude IJsselstreek	1. Opstellen Groenbeheerplan 2. Uitvoeren planmatig onderhoud	2014 jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie p.m.
Subdoelstelling 1. Versterking en behoud van het groene karakter van de Gemeente Oude IJsselstreek			Bestaande budgetten en formatie
2. Streven naar beeldkwaliteit groen die beter overeen komt met het wensbeeld van bewoners en bedrijven	2.1 Uitvoeren planmatig onderhoud	jaarlijks	Idem
3. Het behoud van cultuur-historische waarden			Bestaande budgetten en formatie

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten. Dat neemt niet weg dat deze risico's aanzienlijk kunnen worden beperkt als de gemeente planmatig onderhoud op basis van actuele meerjarige beheerplannen uitvoert, alsmede VTA-inspecties. Door het niet consequent uitvoeren van een VTA inspectie van haar bomen voldoet de gemeente niet aan haar verplichtingen in kader van de zorgplicht. Daarmee loopt de gemeente risico's ten aanzien van de veiligheid (omvallen bomen en takbreuk) en aansprakelijkheid (claims).

Het huidige onderhoudsbudget is voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven. Niet of onvoldoende investeren in omvormingen en het wegwerken van achterstallig onderhoud kan een versnelde achteruitgang van de groenvoorzieningen tot gevolg hebben, Betrekken van bewoners kan daarentegen een gunstig effect hebben op de kwaliteit en verkleint de kans op klachten.. Specifieke ziekten aan bomen (o.a. de kastanje-, iep- en watermerkziekte) zijn moeilijk beheersbare en geneesbare ziekten aan bomen. Als een boom ziek wordt, is vaak een snelle verwijdering noodzakelijk. De praktijk heeft uitgewezen dat een infectie zich na het nemen van weerbaarheidsmaatregelen langzamer lijkt te verspreiden.

5.4.7 Water

Beleid

Het door de gemeenteraad vastgestelde Waterplan is opgesteld in nauw overleg met de raad, het Waterschap Rijn en IJssel en een klankbordgroep, waarin belangenverenigingen uit de gemeente vertegenwoordigd waren. Het waterplan bestaat uit een inventarisatie en een analyse. Het beleidskader zorgt dat al het water een duidelijke functie heeft voor burgers, toeristen, bedrijven, natuur en milieu. Het gaat om een modern waterbeleid, waardoor water en watergerelateerde raakvlakken gelijkwaardig zijn aan andere beleidsvelden. Het eindresultaat is een gezonde, "waterrijke" en milieuvriendelijke gemeente.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling In 2020, een ecologische, recreatieve, cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang in het water in en om de gemeente Oude IJsselstreek.	Uitvoering in overeenstemming met het uitvoeringsprogramma	jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Risico's

Behoudens beperkte overstromingsrisico's zijn er geen risico's bekend.

5.4.8 Speelplaatsen

Beleid

Er is een speelplaatsenplan. In dit plan zijn het voorgestelde gemeentelijke beleid en de uitgangspunten voor de renovatie en het opwaarderen van bestaande speelterreinen en de aanleg van nieuwe speelterreinen opgenomen. Op basis hiervan wordt in de programmabegroting 2013-2016 inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's.

Vooraf de speelterreinen die niet voldoen aan het Attractiebesluit (= landelijke normering voor de veiligheid van speelvoorzieningen en val ondergronden) worden gerenoveerd.

Om te kunnen beoordelen of de gedane inspanningen het beoogde maatschappelijke effect (mede) realiseren zijn de volgende indicatoren opgenomen:

Actuele staat

Uit een gehouden schouwing blijkt dat het meubilair vrij constant scoort op kwaliteitsniveau 'hoog'.

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Risico's

Als niet of onvoldoende wordt geïnvesteerd in renovaties en vervangingen zijn in de toekomst verhoogde onderhoudskosten te verwachten. Daardoor kan achterstallig onderhoud ontstaan hetgeen uiteindelijk leidt tot een versnelde achteruitgang van de speelvoorzieningen ofwel kapitaalvernietiging. Door het niet voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau neemt de kans op onveilige situaties, klachten en claims toe. In een uiterste situatie moeten speeltoestellen worden verwijderd. Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente

momenteel voldoende aan haar verplichtingen in kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De gemeente loopt in die zin beheersbare risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims).

5.4.9 Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting is een hulpmiddel dat bijdraagt aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud vervult. Met het oog daarop is in 2012 een geharmoniseerd en geactualiseerd beleids- en onderhoudsplan voor de openbare verlichting vastgesteld. Naast doelen, prioriteiten, kwaliteit en investeringsomvang zal aan het beleidsplan ook een uitvoeringsplan worden gekoppeld. In 2006 is een vervangingstraject voor openbare verlichting opgesteld. Jaarlijks wordt een bestek voor vervanging van de openbare verlichting opgesteld.

Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	1. Uitvoeren uitvoeringsplan	2012/ 2016	Bestaande budgetten en formatie
	2. Vervanging openbare verlichting (Vogelbuurt Ulft)	2014	Bestaande budgetten en formatie
	3. Uitvoeren regulier onderhoud	jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	4. Afhandelen storingen en klachten	jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling	Het vervangen van energievretende lampen en armaturen.	2014 e.v	Bestaande budgetten en formatie
	Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak	2014 e.v	Bestaande budgetten en formatie

Ontwikkelingen

Op dit moment zijn er ontwikkelingen op het gebied van LED (Lichting Emitting Diodes) verlichting. Ook de conventionele lampen maken een ontwikkeling door en gaan tot 4 keer langer mee, met dezelfde lichtopbrengst, en een lager energieverbruik. Het dimmen van de openbare verlichting wordt verder ingevoerd, dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie. Het onderhoud van de openbare verlichting wordt vanaf 2012 gezamenlijk met de gemeente Montferland en Doetinchem uitgevoerd.

Risico's

Omdat de voorziening de afgelopen twee jaar en de komende twee jaar voor het grootste deel benut wordt voor de revitalisering van de Vogelbuurt ontstaat er een achterstand in de jaarlijkse uitvoering van het vervangingsplan. Het risico van schades door doorgerotte masten neemt hierdoor toe.

Financiële consequenties

Exploitatiebegroting

Voor exploitatielasten/-inkomsten van de in deze paragraaf genoemde kapitaalgoederen zijn in de programmabegroting 2013 de volgende bedragen opgenomen

Onderdeel	Jaarrekening 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Wegen	3.545.711	293.430	3.863.703	19.600	3.497.614	19.600
Kunstwerken	242.917	11.204	281.545		290.971	
Riolering	7.217.157	7.218.992	7.508.336	7.511.081	7.151.089	7.153.898
Gebouwen	6.781.429	1.469.940	6.339.358	1.879.044	6.380.177	1.771.136
Groen	3.107.889	9.908	3.172.314	4.437	3.303.895	4.437
Water						
Speelplaatsen	180.790		177.778		150.424	
Openb. verlichting	490.204	-442	517.722		522.810	

Investerings

Voor 2014 zijn de navolgende netto-investeringen (incl eigen uren, minus bijdragen derden), onderverdeeld in onderstaande kapitaalgoederen gepland.

		Investeringsbedrag 2014
Wegen:	Reconstructies wegen	2.500.000
	Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord 2014	545.951
	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 2b	500.000
	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 3a	504.000
	Fietspad Megchelen-Gendringen fase 1	30.000
	Afronding recreatieve padenstructuur Engbergen	256.000
Kunstwerken:	Geen	
Riolering:	Reconstructies wegen nav wegininspecties/rioolvervanging	675.000
	Rioleringsdeel herstructurering Vogelbuurt Ulft	528.681
	Riolering-vervanging binnen de kom	2.523.319
Gebouwen:	Nieuwbouw Sporthal de IJsselweide	1.250.000
Groen:	Voor groen is geen investering benoemd. Aanpassingen aan openbaar groen worden in veel gevallen meegenomen in de totaalsom bij investeringen van wegen en / of riolering. De uitvoering wordt overigens vaak wel als apart werk aanbesteed. Dat laatste is ook een verplichting vanuit de nieuwe Aanbestedingswet (geen clustering van opdrachten zodat kleinere bedrijven ook meer kans maken).	
Water:		
Speelplaatsen:	Speeltoestellen	75.000
Openb. Verlichting:		
		Totaal 9.387.951

5.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering is gericht op het bijdragen aan twee maatschappelijke effecten:

- De gemeentelijke overheid is toegankelijk, begrijpelijk en rechtmatig.
- De burger weet wat hij/zij aan de gemeente heeft.

1. Beleid

In 2014 wordt de aanpassing van het organisatiebesluit (op basis van artikel 160 van de Gemeentewet) afgerond en geïmplementeerd. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld het reglement budgethouders. De aanpassing van deze besluiten is noodzakelijk om ze in overeenstemming te brengen met de organisatie die na de organisatiewijziging in 2013 is ontstaan.

2. Organisatieontwikkeling

In 2013 is de gemeentelijke organisatie opnieuw ingericht door de herplaatsing van de medewerkers volgens het nieuwe functierollenboek (furoboek) en het bijbehorende formatieplan. Hiermee is de nieuwe organisatie in grove lijnen neergezet. Deze nieuwe organisatie is gericht op het bereiken van de maatschappelijke effecten die door het bestuur worden voorgestaan. Deze organisatie heeft haar ogen en oren in de samenleving en organiseert slim de krachten in de samenleving om de doelen van die samenleving te realiseren. De gemeente stuurt via de principes van netwerksturing. Dat betekent dat zoveel als mogelijk de samenwerking wordt gezocht en de sterke punten van alle betrokkenen (inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners) worden ingezet.

Daarnaast richt de organisatie zich op regionalisering. Alleen zaken die uniek zijn voor Oude IJsselstreek worden in een kleine kernorganisatie opgepakt. Alles wat regionaal georganiseerd kan worden, regionaal. Daardoor kan efficiënter worden gewerkt. Dat laat onverlet dat inwoners net als nu in hun omgeving een paspoort, rijbewijs etc. kunnen krijgen.

In de meerjarenbegroting is een bezuinigingstaakstelling opgenomen voor de loonkosten. In totaal dalen de personeelskosten in de meerjarenbegroting van bijna € 15,5 miljoen in 2013 tot bijna € 14 miljoen in 2016. Deels wordt deze daling gerealiseerd door natuurlijk verloop, deels door de uitwerking van de herplaatsingen.

Netwerksturing betekent voor een gemeente vertrouwen hebben in organisaties, professionals en inwoners. Het zelforganiserend vermogen van de samenleving wordt gestimuleerd. Het vraagt een andere manier van sturing. Het vraagt om het leggen van verbindingen en het bij elkaar brengen van partijen om kwalitatieve resultaten te behalen. Het vraagt enerzijds ruimte geven aan partners en anderzijds ook betrokkenheid vanuit de lokale overheid om samenwerking en zelforganiserend vermogen te stimuleren. Juist op een horizontale dienstverlenende manier van (samen)werken worden de beste resultaten geboekt.

Het komend jaar ligt de nadruk van de organisatieontwikkeling op het vergroten van het lerend vermogen van de organisatie. Dat lerend vermogen is de basis voor de ingrijpende cultuurverandering die plaats vindt. Deze cultuurverandering leidt ertoe dat alle medewerkers gericht zijn op het bijdragen aan door het college en raad vastgestelde maatschappelijke effecten door in de samenleving het oplossend vermogen aan te spreken.

3. Personeel

In het 2^e kwartaal van 2013 zijn de meeste medewerkers geplaatst in hun nieuwe rol. In 2014 worden de bezwaar en beroepprocedures zo spoedig mogelijk afgerond. Hiermee is duidelijkheid geschapen voor alle medewerkers.

Het organisatieontwikkelingstraject houdt niet op met het plaatsen van de medewerkers in hun nieuwe rol. In 2014 en volgende jaren zal veel aandacht uitgaan naar de volgende personeelgeoriënteerde activiteiten:

- Het vergroten van het lerend vermogen
- het regionaliseren van bepaalde diensten;
- het laten groeien van een zakelijke feedback cultuur
- het uitvoeren van het sociaal plan;
- het opleidingstraject van medewerkers die nog moeten groeien in hun nieuwe rol (pop);
- het implementeren van de bij de nieuwe rollen horende gewenste cultuur;

- het begeleiden van herplaatsingskandidaten van werk naar werk (re-integratietraject)
- het uitvoeren van de in het kader van de plaatsing gemaakte maatwerkafspraken;
- het uitvoeren van de ZPP-regeling (zelfstandig publieke professional)
- het herzien van de werkkostenregeling;
- het aanpassen van het instrument van functionering- en beoordelingsgesprekken aan de nieuwe werkwijze.

In 2013 zijn binnen de organisatie vier kwartiermakers aangewezen die een deel van hun tijd expliciet besteden aan het aanjagen van de nieuwe organisatie. Deze kwartiermakers worden ondersteund door trainees. Deze jonge medewerkers brengen frisse ideeën en grote veranderkracht binnen de organisatie. In 2014 kunnen de trainees ook bij andere organisaties ervaring opdoen.

4. Informatisering en automatisering

In 2010 hebben we als organisatie een visie op dienstverlening ontwikkeld. Wij ontwikkelen ons naar een excellente, digitale dienstverlener waarbij de verlangens van de inwoner centraal staan. In de afgelopen periode is in kaart gebracht welke huidige systemen bijdragen aan dit eindresultaat. Daarnaast zijn de steeds aangepaste eisen die vanuit de landelijke overheid worden gesteld, geïnventariseerd. Een andere ontwikkeling die belangrijke eisen stelt aan onze systemen is de ambtelijke organisatie die zich ontwikkelt tot een netwerkorganisatie. Een netwerkorganisatie die zich in en rondom de samenleving beweegt, waar het tijd- en plaats onafhankelijk werken een belangrijke component vormt.

In 2013 ontwikkelen we een plan om vanuit de wens van de samenleving, de eisen van de landelijke overheid en onze huidige systemen, in 2016 excellente digitale dienstverlener te zijn. Daarbij zijn ook financiële consequenties in kaart gebracht. 2014 staat daarmee in het teken om op ICT gebied de basis te leggen voor Oude IJsselstreek als digitale en dienstverlenende gemeente.

Informatisering

Doelstelling van informatisering is dat de juiste informatie op het juiste moment beschikbaar is voor de juiste personen. We zoeken in 2014 samenwerking op het gebied van Informatiemanagement, waarbij eerst wordt aangesloten op de ict samenwerking met Doetinchem.

Open source software

Door te streven naar mogelijk 'open source software' te gebruiken en te ontwikkelen, ondersteunen we de doelstellingen op het vlak van economie, onderwijs en arbeidsmarkt. Met de keuze voor open source software kan het budget dat bespaard wordt op de aanschaf en het gebruik van licenties gebruikt worden voor (door)ontwikkeling van de open source software.

5. Planning en control

Control

De in 2013 aangestelde concerncontroller heeft vooral een signalerende en adviserende rol. Verder toetst hij of de gemeente de juiste dingen doet en daarmee de effecten bereikt die ze wil bereiken. Hij beoordeelt of de beschikbare middelen, waaronder de financiën, optimaal worden ingezet. Hij beziet of de ingezette organisatieontwikkeling de gewenste beweging en de maatschappelijke effecten tot stand brengt.

Op aanraden van de accountant wordt de bestuursrapportages voortaan steeds voorzien van een duidelijke begrotingswijziging.

Risicomanagement

De nieuwe organisatievorm vraagt om een gedegen risicomanagement. Met de komst van de nieuwe controller zal veel aandacht uitgaan naar het invoeren van integraal risicomanagement. Integraal risicomanagement wordt gecoördineerd vanuit de directie en is volledig geïntegreerd in de organisatie. Er vindt actieve identificatie plaats van nieuwe risico's en alle organisatierisico's worden in het proces inzichtelijk gemaakt. Op die wijze houden we beter zicht op onze actuele weerstandscapaciteit.

Interne controle

Vanaf 2014 werken we met een nieuwe accountant. De inspanningen van interne controle zullen ongetwijfeld door een nieuwe blik andere accenten krijgen. De focus van de interne controle wordt steeds meer dat interne controle een gedeelde verantwoordelijkheid is. Iedereen in de organisatie moet zich voor zijn deel verantwoordelijk voelen.

Waarstaatjegemeente.nl

In 2013 zijn we gestart met het afleggen van verantwoording via de site "waarstaatjegemeente.nl" (kinderopvang). Dat zal in 2014 verder uitgebouwd worden. Verticale verantwoording richting provincie en Rijk zullen wij voortaan via deze site afleggen. Dit geldt ook voor de horizontale verantwoording aan/door de gemeenteraad.

Efficiëntere werkwijze

Om ons werk zo efficiënt mogelijk te doen worden op enkele trajecten de methodiek van Lean Six Sigma toegepast. Deze methode is ontwikkeld om op systematische wijze veranderingen in processen door te voeren, teneinde de toegevoegde waarde van dat proces zo groot mogelijk te laten zijn en eventuele ballast uit het proces te filteren. Uitgangspunt hierbij is dat inwoners en ondernemers producten en diensten willen ontvangen met een hoge kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten.

6. Strategie

De strateeg is degene die voor op het schip staat en kijkt of we de goede koers varen met alles wat er om ons heen gebeurt en verandert op korte en lange termijn. De strateeg moet de toekomst verkennen en voor de nodige strategische beleidsimpulsen en samenhang zorgen. Het gaat hierbij om zowel de interne als externe samenhang. De strateeg moet de buitenwereld naar binnen brengen. Hij opereert lokaal en ook regionaal en landelijk.

7. Communicatie

Communicatie is belangrijk om de nieuwe werkwijze van de gemeente: sturen op maatschappelijk effect, voor het voetlicht te brengen. Het stimuleren van inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en anderen om bij te dragen aan dat maatschappelijk effect, kan worden ondersteund door communicatie.

De invoering van het zaakstelsel heeft belangrijke gevolgen voor communicatie. Met de invoering van het zaakstelsel, wordt een nieuwe website ontwikkeld. Deze nieuwe website vormt een antwoord op de maatschappelijke vraag naar een proactiever communicerende gemeente. Ons digitale loket krijgt meer 'smoel' en meer functie. Als communicatie-instrument wordt het de belangrijkste uiting van de gemeente. Hiervoor moet niet alleen de nodige aandacht uitgaan naar de opbouw van de nieuwe site, ook de werkmethode om de site actueel en afgestemd op de behoeften van bewoners te houden, moet worden uitgezet en ingezet.

De interne communicatie is van groot belang. Door steeds opnieuw de boodschap te blijven brengen hoe de nieuwe cultuur, in al haar veelvormigheid eruit ziet, ondersteunt de interne communicatie de hele beweging. Dit zal vooral plaatsvinden via nieuwsbrieven van het management, intranet en een digitaal personeelsblad.

8. Documentaire informatievoorziening

De documentaire informatievoorziening staat voor een ingrijpende uitdaging: aanschaf van een zaakstelsel en de implementatie daarvan. Het zaakstelsel is een belangrijke voorwaarde om digitale dienstverlening verder door te ontwikkelen.

9. Integriteit

Wij hechten aan integer en transparant handelen, zowel van bestuurlijke als van de ambtelijke zijde. Bestuurlijk wordt er met enige regelmaat een raadsbijeenkomst over dit onderwerp belegd. Verder besteedt de burgemeester in zijn gesprekken met raadsleden aandacht aan dit onderwerp. Voor ambtenaren hebben wij een integriteitvisie vastgesteld. Hier wordt regelmatig aandacht aan besteed. Hier wordt in bijeenkomsten, maar ook in gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers aandacht besteed.

10. Inkoop

Door intensief samen te werken in de regio verwachten we maximale inkoopvoordelen te halen.

11. Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Gelet op ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie die wijziging van een hiërarchische naar een netwerkstructuur betekent en de fundamentele verandering in werkprocessen die dit met zich meebrengt, achten wij het niet mogelijk op dit moment al aan te geven welke onderwerpen in 2014 onderzocht worden.

5.6 Paragraaf Grondbeleid

5.6.1 Beleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren, het omvat alle strategieën van de gemeente rond het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling - volkshuisvesting - verkeer en vervoer - cultuur, sport en recreatie - economische structuur.

Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de financiële risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

Het bestaande beleid op het gebied van Grondbeleid is opgenomen in de volgende stukken:

- Nota Grondbeleid van 2005, een beleidsnotitie over de grondexploitatie;
- In bestemmingsplannen;
- Structuurvisie 2010

Het gemeentelijke beleid heeft als uitgangspunten:

- Verhaal van kosten door middel van gronduitgifte of de mogelijkheden die de Grondexploitatiewet (binnen de nieuwe Wet ruimtelijke ordening) biedt en samenwerkingsconstructies (Publiek-Private Samenwerking)
- Strategische grondaankopen;
- Toepassing van de Wet Voorkeursrecht gemeenten (Wvg).
- Als uiterste middel onteigening.

Nieuwe nota grondbeleid 2014

De huidige nota grondbeleid van de gemeente Oude IJsselstreek dateert uit 2005. De nota is vastgesteld, een jaar na de fusie tussen de voormalige gemeenten Gendringen en Wisch. Eén van de speerpunten uit die tijd is om een vitale en sterke plattelandsgemeente te zijn. Inmiddels 8 jaar later zijn de inzichten behoorlijk veranderd. Naast de economische crisis heeft de regio Achterhoek en ook de gemeente Oude IJsselstreek te maken met structurele bevolkingsdaling. Ook het aantal huishoudens zal op termijn (vanaf ca. 2025) gaan dalen. Deze ontwikkelingen vragen om anders te kijken naar het grondbeleid.

In de nieuwe nota grondbeleid zal aandacht worden besteed aan o.a. de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit de brief van 23 april 2013, de motie van 4 juli 2013 over stimulering van de woningmarkt, verkoop van bedrijventerreinen en een grondprijzenbrief. In 2014 zal deze nota grondbeleid worden voorbereid en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente Oude IJsselstreek kent als gevolg van de begrotings- en rekeningvoorschriften geen eigen algemene reserve voor de grondexploitatie.

Bij gronden niet in exploitatie zullen boekwaardes moeten worden afgeboekt wanneer deze waarden boven de marktprijs liggen. Deze afboeking vindt plaats ten laste van de algemene reserves. In de jaarrekening van 2012 hebben, waar nodig, de betreffende afboekingen plaatsgevonden. Voor de gronden in exploitatie met nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen. Dat wil zeggen dat een deel van de algemene reserve wordt vastgelegd om toekomstige verliezen af te kunnen dekken.

Daarnaast worden risico's geïnventariseerd en wordt de kans dat deze zich kunnen voordoen bepaald. Het uiteindelijke bedrag van het totaal van deze risico's is van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze zal groot genoeg moeten zijn om de risico's af te dekken wanneer deze risico's zich voordoen. Dit impliceert dat het weerstandsvermogen groot genoeg moet zijn. Daarmee kan worden gesteld dat met financiële risico's en verwachte nadelige resultaten binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

5.6.2 Regionale woonvisie en verwachten resultaten

Financiële consequenties regionale woonvisie

In het kader van de regionale afspraken over woningbouwcapaciteit moet de gemeente de plancapaciteit voor de woningbouw terugbrengen. Eind 2010 is berekend dat de gemeente hiermee in het uiterste geval een financieel risico loopt van € 26.300.000. In de jaarrekening van 2012 zijn alle grote financiële consequenties vanuit de woonvisie verwerkt. Een drietal grondexploitaties zijn herzien en er is een nieuwe grondexploitatie geopend. De totale financiële consequenties zijn uiteindelijk uitgekomen op € 16,7 miljoen. In dit bedrag zijn nog wel een aantal restrisico's benoemd voor een totaalbedrag van € 3.039.659 en moeten worden opgenomen onder de risico's (zie paragraaf 1.1.3). Er wordt vanuit gegaan dat er een kans is van 40% dat deze risico's zich zullen voordoen. Dit betekent dat met € 1.215.863 rekening moet worden gehouden voor de weerstandscapaciteit.

Gronduitgifte

In de geactualiseerde exploitatieberekeningen (31 december 2012) is de inzakkende afzetmarkt, waar nodig, vertaald in bijstelling van het uitgiftetempo van bouwrijpe gronden. Ook zijn de geraamde kosten- en opbrengstenstijgingen bijgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de verwachte resultaten afnemen. In de jaarrekening 2012 is daarom voor de verlieslatende grondexploitaties een verliesvoorziening opgenomen van € 935.272. Daarnaast zijn in het kader van de regionale woonvisie een aantal grondexploitaties in het begrotingsjaar 2013 herzien. Deze grondexploitaties waren op 1-1-2013 sluitend, waardoor een reservering in de verliesvoorziening niet meer noodzakelijk is.

5.6.3 Financieel verloop en de risico's

Grondexploitaties zijn ramingen van het financiële verloop van ruimtelijke projecten, zoals woningbouwprojecten, bedrijventerreinen en herstructureringsplannen. Grondexploitaties hebben vaak een lange looptijd van 10 jaar, 15 jaar of meer. Gedurende de looptijd kunnen allerlei veranderingen plaatsvinden die zowel positief als negatief kunnen uitpakken voor het financiële resultaat van de exploitatie. De veranderingen, die op kunnen treden, kunnen van velerlei aard zijn. De inflatie kan oplopen, de rente kan veranderen, er kunnen zich omstandigheden voordoen die niet waren voorzien, zoals de huidige financiële en economische crisis. Een grondexploitatie is dan ook niet alleen een raming van uitgaven en inkomsten, maar bovenal een dynamisch proces van verwerven, bouw- en woonrijpmaken en uitgifte.

De paragraaf grondbeleid voor de begroting geeft de stand van zaken van het betreffende begrotingsjaar, alsmede de verwachte financiële uitkomst bij het beëindigen van de exploitatie in het eindjaar op Netto Contante Waarde (NCW). Zekere risico's, zowel positief als negatief, zijn voor zover mogelijk in de exploitatie berekening meegenomen.

In de jaarrekening 2012 is een nieuwe methodiek voor risicoanalyse bij de grondexploitaties ingevoerd. Met behulp van een risicomodel kunnen zowel mogelijke positieve als negatieve ontwikkelingen financieel worden vertaald. Voor alle lopende grondexploitaties (in de jaarrekening opgenomen als gronden in exploitatie) is met behulp van het risicomodel berekend wat het financiële resultaat wordt wanneer de veronderstelde gebeurtenissen zich zouden voordoen.

Per grondexploitatie is een risicoanalyse gemaakt. Naast een aantal algemene risico's in de parameters zoals kostenstijging, opbrengstenstijging en rente is er per grondexploitatie een inschatting gemaakt van de risico's op het gebied van fasering, grondopbrengsten en eventuele projectspecifieke risico's.

Best case en worse case scenario

Het totaal van alle ramingen, in het begrotingsjaar 2013, laat een positief resultaat zien van € 2.248.831. Dit positieve resultaat ontstaat vooral door de positieve resultaten van de exploitaties van de bedrijventerreinen. Dit wordt veroorzaakt door de harmonisatie van de grondprijzen met het RBT en zegt niets over het daadwerkelijke resultaat in de grondexploitaties.

In het bestcase scenario wordt het resultaat van alle exploitaties tezamen € 90.000 negatief. Een verslechtering van het resultaat met ruim € 2,3 miljoen. Het best case scenario laat dus al zien dat er nauwelijks of geen positieve ontwikkelingen zijn te verwachten. In dit scenario nemen, hoewel ze nog positief blijven, de resultaten van de bedrijventerreinen sterk af.

Het resultaat van alle grondexploitaties in het worst case scenario is € 1.430.000 negatief. Met andere woorden, wanneer de negatieve ontwikkelingen zich met name voordoen wordt dit het resultaat van alle exploitaties. Dit betekent dan een vermindering van het resultaat met bijna € 3,7 miljoen.

Gemiddeld risico scenario

Voor de begroting van 2014 gaan we uit van een gemiddeld risico scenario. Gemiddeld risico wil in dit geval zeggen dat de invloed van positieve als ook negatieve gebeurtenissen even groot is. In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat niet alle risico's zich volledig en tegelijk voordoen, maar is een gemiddelde uitkomst berekend. Aangezien er in de risico's nauwelijks positieve gebeurtenissen zijn opgenomen, verslechteren nagenoeg alle grondexploitaties ook in dit scenario.

In het gemiddeld risico scenario is het resultaat van alle exploitaties € 764.292 negatief.

In onderstaande tabel zijn per exploitatie de uitkomsten van het gemiddeld risico scenario Weergegeven en vergeleken met het geraamde resultaat.

	verwacht resultaat' NCW	Gemiddeld risico	verschil
Grondexploitatie	1-1-2013	resultaat	met resultaat 1-1-2013
Bedrijventerreinen			
Rieze IV	118.798	86.709	-32.089
Rieze VI	714.676	462.034	-252.642
Rieze V	430.766	155.105	-275.661
Hofskamp Oost 2e fase	1.652.993	206.623	-1.446.370
subtotaal bedrijventerreinen	2.917.233	910.471	-2.006.762
woningbouwlocaties			
Hutten Noord Ulft	0	-157.869	-157.869
Hutten Zuid Ulft	0	-89.432	-89.432
Centrumplan Ulft	0	-115.572	-115.572
Slawijkseweg Netterden	-181.225	-294.614	-113.389
Eskopje Varsseveld	-97.787	-153.495	-55.708
Centrumplan Varsseveld	0	0	0
Schimmels Etten	1.552	1.545	-7
Lenteleven West	-5.655	-5.577	78
Essenkamp Varsseveld	9.910	-65.620	-75.530
Kromkamp Sinderen	-325.345	-529.161	-203.816
Bomenbuurt Ulft	-325.261	-440.944	-115.683
Bergseweg (vander Pavert)	186.663	120.355	-66.308
Het Anker Ulft	44.460	22.565	-21.895
Wienwaarden/Bosboomstraat	24.284	33.663	9.379
Keurkamer (Atagterrein) Ulft	0	-607	-607
subtotaal woningbouw locaties	-668.404	-1.674.763	-1.006.359
Totaal	2.248.829	-764.292	-3.013.121
Verlieslatend	-935.273	-1.781.087	-845.814
Winstgevend	3.184.102	1.087.992	-2.096.110

Regionaal bedrijventerrein A18 en Euregionaal Bedrijventerrein

In het kader van de intergemeentelijke samenwerking m.b.t. het A18 Bedrijvenpark en de uitbreiding Euregionaal Bedrijventerrein Montferland (EBT) is in de samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West achterhoek (SOK) afgesproken dat de resultaten onderling verevend worden en de baten in het HRT fonds (Herstructurerings, Revitaliserings en Transformatie fonds) worden gestort. In 2013 wordt de grondexploitatie EBT vastgesteld.

De gemeente Doetinchem is grondgebiedgemeente voor het A18 Bedrijvenpark en heeft de grondexploitatie voor het zuidelijke deel in 2012 geactualiseerd. Het geprognosticeerde exploitatieresultaat is als gevolg van de aanhoudende recessie nadelig geworden. Daarnaast is een

risicoanalyse opgesteld. Het risico voor het zuidelijke deel is vooralsnog op € 2,5 mln (NCW) vastgesteld. Het aandeel van onze gemeente bedraagt 20 %.

De samenwerkende gemeenten hebben bij de gemeente Doetinchem en Montferland aangedrongen op een optimalisatie van de grondexploitatie van het EBT en A18 Bedrijvenpark. Aangezien het hier nog geen vastgestelde (herziene) grondexploitaties betreft, wordt de eerder vastgestelde verliesvoorziening van € 596.000 vooralsnog aangehouden.

Risico's totaal

Bij de weerstandscapaciteit dient rekening gehouden te worden met een totaal risico op de grondexploitaties van € 764.292 Dit risico wordt vooral gelopen door verlenging van de looptijd van de exploitaties en door het niet indexeren van de uitgifteprijzen.

Naast de grondexploitaties met een risico van € 764.292 bestaan er door woningbouwreductie in gevolge de regionale woonvisie nog risico's voor een bedrag van € 1.215.863 het totaal aan risico's (inclusief A18 Bedrijvenpark) komt daarmee op € 2.480.155 waarmee in de weerstandscapaciteit van onze gemeente rekening moet worden gehouden.

5.7 Paragraaf Weerstandsvermogen

5.7.1 Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van de gemeente is. Het geeft aan in welke mate de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen. Inzicht hierin is van groot belang. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat onder meer in de begroting hier specifieke aandacht aan besteed moet worden in een aparte paragraaf Weerstandsvermogen.

Beleid

Het bestaande beleid inzake het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Voor een uitgebreide toelichting en beschrijving wordt naar de nota verwezen. In deze paragraaf zijn alleen de belangrijkste en actuele zaken opgenomen. In deze begroting zijn alle reserves en voorzieningen kritisch tegen het licht gehouden, waardoor er een geactualiseerd inzicht in de reserves en voorzieningen aanwezig is.

Beleidsuitgangspunten zijn:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt in eerste instantie incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken;
- Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan zullen deze eerst incidenteel worden afgedekt middels de incidentele weerstandscapaciteit.
- Voor structurele tegenvallers wordt bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht;
- Er wordt rekening gehouden met een buffer in het weerstandsvermogen;
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk in tact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij de beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's voldoende gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor eenmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de volgende criteria: Onuitstelbaar, Onvoorzienbaar en Onvermijdbaar. Structurele knelpunten dienen op structurele wijze te worden opgelost.

De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit

5.7.2 Berekening van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de som van:

- a. de begrotingsruimte;
- b. de algemene reserves;
- c. bestanddelen van de bestemmingsreserves;
- d. de stille reserves;
- e. de niet-benutte belastingcapaciteit;
- f. mogelijke bezuinigingsmaatregelen.

Ad. a. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 2,50 per inwoner, ofwel een totaalbedrag van € 98.695 opgenomen.

Ad. b. Algemene reserves

Omschrijving	Geraamde stand	Geraamde stand	Geraamde stand	Geraamde stand
	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017
Algemene reserve	20.119.940	19.726.966	18.652.527	18.915.228
Algemene reserve grondbedrijf	338.643	342.030	345.450	348.905
Totaal	20.458.583	20.068.997	18.997.978	19.264.133

Ad. c. Bestanddelen van de bestemmingsreserves

In deze begroting zijn de reserves kritisch beoordeeld op de noodzaak om deze in stand te houden. Gevolg hiervan is dat er geen bestanddelen van de bestemmingsreserves meer beschikbaar zijn betreffende de weerstandscapaciteit.

Ad. d. Stille reserves

Dit betreft dit activa die tegen nul zijn gewaardeerd of waarvan de boekwaarde - beduidend - onder de handelswaarde ligt. De mogelijke meeropbrengsten die bij verkoop ontstaan kunnen voor andere doeleinden worden aangewend. Dit geldt wel **alleen** voor die bezittingen die op de markt te verkopen zijn. Bijvoorbeeld objecten die onderdeel zijn van de bouwgrondexploitatie zijn niet vrij te verkopen, evenmin als monumentale panden en objecten die onderdeel van de herhuisvesting zijn. De inventarisatie die wij in het kader van zbb hebben gedaan, heeft de volgende lijst van panden in gemeentelijk bezit die invloed hebben op de stille reserves opgeleverd. Naar aanleiding van de uitvoerige discussie over de reële verkoopbaarheid van accommodaties, hebben wij het gemeentehuis en de diverse zwembaden uitgesloten van de lijst. Ook is gezien de huidige economie en verwachtingen richting de toekomst het reëel niet het volledige verschil tussen boekwaarde en WOZ als weerstandscapaciteit te zien. Daarom gaan we voorzichtigheidshalve uit van 50% van dit verschil.

Omschrijving	1-1-2014		
	Boekwaarde	Actuele WOZ-waarde	Weerstands-
			Capaciteit 50%
Repetitieruimte Biezenakker	0	49.000	24.500
Kantine VV Gendringen	0	58.000	29.000
Gymzaal Schoolweide	30.000	451.000	210.500
Ijsbaan Waalstraat	0	66.000	33.000
Gemeentewerf	2.608.000	4.590.000	991.000
Bedrijfspannend Humanitas, Pinkeltje	0	248.000	124.000
Multifunctionele acc. FB Deurvorststraat	222.000	537.000	157.500
Stationsgebouw	0	50.000	25.000
Brandweerkazerne	710.000	1.113.000	201.500
Sporthal de Paasberg	1.554.000	2.097.000	271.500
Scoutinggebouw Den Dam	0	110.000	55.000
Woning Oranjestraat 68	0	141.000	70.500
Woning de Tuit	0	422.000	211.000
Totaal	5.124.000	9.932.000	2.404.000

- Gymzaal Wilhelmina is verkocht in 2013
- El Bethel is in 2013 verkocht
- De Kameleon staat op de nominatie om in 2014 verkocht te worden
- Kwaksmölle staat op de nominatie om in 2014 verkocht te worden
- Boerderij Meursstede is verkocht in 2013
- Vm st Jorisschool staat op de nominatie om in 2014 verkocht te worden
- Hummeltje Tummeltje is onderdeel geworden van de grondexploitatie Essenkamp fase II
- De panden aan de Hoofdstraat gaan onderdeel uitmaken van plan Deurvorst
- Woning aan de Zeskamp staat op de nominatie om in 2014 verkocht te worden

Niet-benutte belastingcapaciteit

1. Woonlasten

Met betrekking tot de onbenutte belastingcapaciteit is het volgende te melden: Bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is sprake van volledige kostendekkendheid. Er is dus geen sprake van niet-benutte belastingcapaciteit.

Er is geen limitering van de OZB-tarieven meer maar er is wel een voorbehoud gemaakt dat de opbrengstenstijging van de OZB landelijk beperkt dient te blijven. Hiertoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengstenstijging voor een bepaald jaar aangeeft. De macronorm voor 2013 is 3%. Dat betekent dat de opbrengststijging voor alle gemeenten in 2013 ten opzichte van 2012 maximaal 3% mocht bedragen. De macronorm voor 2014 is vastgesteld op 2,45%.

2. Leges

Bij de heffing van leges wordt volledige kostendekkendheid als uitgangspunt gehanteerd. Van belang hierbij is of het totale bedrag aan legesinkomsten binnen de begroting, de aan de specifieke dienstverlening toegerekende lasten al dan niet volledig dekken. Begin 2013 heeft een onderzoek plaatsgevonden op de kostendekkendheid van de leges. Hieruit bleek dat de meeste producten nog niet kostendekkend zijn en indien gewenst zit er dus nog enige ruimte in de legesopbrengsten.

Totale weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Totaalbedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	98.695
b. Algemene reserves	20.458.583
c. Bestanddelen bestemmingsreserves	0
d. Stille reserves	2.404.000
e. Niet-benutte belastingcapaciteit	0
Totaal weerstandscapaciteit	22.961.278

5.7.3 Risico's

Hier worden de risico's behandeld en is het totaaloverzicht van de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd wordt in een tabel opgenomen. De risico's worden na de tabel verder toegelicht.

De risico's zijn onderverdeeld naar:

- a. Aansprakelijkheidsrisico's
- b. Risico's op eigendommen
- c. Risico's van de bedrijfsvoering
- d. Financiële risico's
- e. Grondexploitatie
- f. Verbonden partijen
- g. Openeind regelingen
- h. Grote projecten
- i. Garant-borgstellingen
- j. Externe factoren
- k. Overige beperkte risico's

* Toelichting kolom "Beheersing":

Voor elk risico moet een keuze gemaakt worden uit de volgende vier maatregelen:

1. vermijden;

Dit houdt in dat het beleid waar een risico door ontstaat, wordt beëindigd, op een andere manier wordt vorm gegeven of geen beleid gestart dat een risico met zich meebrengt. Ook kunnen werkprocessen zodanig ingevuld zijn, dat op die manier bepaalde risico's worden vermeden.

2. verminderen;

Door het risico af te dekken middels een verzekering, een voorziening of een ander budget in de begroting. Hiermee worden de gevolgen van een risico dus beperkt. Tevens kan bij verminderen gedacht worden aan het aanpakken of wegnemen van de oorzaak van het risico.

3. overdragen;

Dit kan door het beleid dat een risico met zich meebrengt, uit te laten voeren door een andere betrokken partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt.

4. accepteren;

Als een risico niet wordt vermeden, verminderd of overgedragen, wordt het risico geaccepteerd en zal eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent niet dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt. Mocht de wens bestaan om het risico in de toekomst anders te beheersen dan zal gekozen moeten worden voor vermijden, verminderen of overdragen.

Het totaaloverzicht van de risico's van de gemeente Oude IJsselstreek ziet er als volgt uit:

Risico Categorie	Kans	Mate van inschatbaarheid	Beheersing *	Financiële gevolg	Risico
a. Aansprakelijkheid					
Schadeclaims	5%	Slecht	Verminderen	200.000	10.000
b. Eigendommen					
Gemeentelijke eigendommen en accommodaties	5%	Slecht	Verminderen	200.000	10.000
Percelen met bodemverontreiniging	10%	Redelijk	Accepteren	250.000	25.000
c. Bedrijfsvoering					
Ziekte	10%	Redelijk	Accepteren	200.000	20.000
Effecten reorganisatie	10%	Redelijk	Verminderen	1.000.000	100.000
Juridische procedures	50%	goed	Accepteren	100.000	50.000
d. Financieel					
Bestuursdwang	25%	Slecht	Verminderen	100.000	25.000
Proceskostenveroordeling	50%	Slecht	Accepteren	20.000	10.000
e. Grondexploitatie					
Zie paragraaf grondbeleid	div.	Redelijk	Accepteren	3.803.951	1.980.155
f. Verbonden partijen					
zie paragraaf	5%	Goed	Accepteren	4.821.714	241.086
I.S.W.I. in verband met IAU	50%	Slecht	Accepteren	590.000	295.000
g. Openeind regelingen					
Monumentensubsidies	10%	Goed	Accepteren	10.000	1.000
Leerlingenvervoer	25%	Slecht	Accepteren	100.000	25.000
Bijzondere bijstand	25%	Slecht	Accepteren	100.000	25.000
WMO, uitvoeringsregelingen	25%	Redelijk	Accepteren	500.000	125.000
h. Grote projecten					
i. Garant-/borgstellingen					
DRU Cultuurfabriek	10%	Redelijk	Accepteren	600.000	60.000
DRU Cultuurfabriek	10%	Redelijk	Accepteren	810.000	81.000
BOEi	10%	Redelijk	Accepteren	1.285.000	128.500
Wonion	1%	Redelijk	Accepteren	82.358.244	823.582
Optimaal FM	10%	Redelijk	Accepteren	400.000	40.000
Stg. Gemeenschapshuis	5%	Redelijk	Accepteren	144.000	7.200
Stg. Stadsherstel Terborg	50%	Redelijk	Accepteren	220.000	110.000
SDOUC	5%	Redelijk	Accepteren	120.000	6.000
SDOUC	5%	Redelijk	Accepteren	55.200	2.760
Schuttersgilde St. Joris	5%	Redelijk	Accepteren	261.250	13.063
j. Externe factoren					
Decentralisatie Rijkstaken	25%	Slecht	Verminderen	1.000.000	250.000
Risico's door het doen en laten van anderen	10%	Slecht	Accepteren	100.000	10.000
Economische ontwikkelingen	10%	Slecht	Accepteren	1.000.000	100.000
k. Overige beperkte risico's					
	1%	Slecht	Verminderen	100.000	1.000
Totaal				100.449.359	4.575.346

Toelichting risico's

a. Aansprakelijkheidsrisico's

Schadeclaims

De gemeente kan op velerlei gebied aansprakelijk worden gesteld vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen. Hierbij kunnen we denken aan de volgende gebieden:

- Weg- en rioolbeheer
- Het gebied van vergunningverlening en handhaving (milieu, RO, bouwen, veiligheid)
- Gegevensregistratie en –informatie (m.n. wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen, verder verstrekken van onjuiste informatie o.i.d.)
- Niet-tijdig nemen van besluiten

Deze risico's kunnen aanzienlijk zijn.

We hebben ons tegen dit soort schadeclaims verzekerd. Het eigen risico á € 2.500 is in de begroting gedekt. In de uitzonderlijke gevallen dekt de verzekering de schade niet. Hiervoor is een beperkt restrisico opgenomen.

b. Risico's op eigendommen

Gemeentelijke gebouwen en accommodaties

De risico's zijn aanzienlijk beperkt doordat de gemeente een uitgebreide brand- en stormverzekeringen heeft afgesloten. Naast brand en stormschade is ook waterschade, vandalisme en diefstal verzekerd. Er geldt hiervoor een eigen risico van € 5.000 per gebeurtenis.

Gemeentelijke percelen en bodemverontreiniging

Wat betreft eigen percelen gelden de volgende risico's:

- er zit een verontreiniging die nog niet bekend is
- er zit een verontreiniging die wel bekend is, maar bij nader onderzoek groter uitvalt
- er zit een verontreiniging die zich verspreidt tot op het perceel van de buurman
- er zit een verontreiniging op het gemeentelijk perceel als gevolg van verspreiding vanaf het buurperceel

Er zijn een aantal gevallen van bodemverontreiniging bekend; op basis van de huidige saneringsregels en –uitvoeringspraktijk schatten wij de hiermee gepaard gaande risico's beperkt in. Een aantal risico's zijn middels budgetten afgedekt. Een aantal andere gevallen kan in de toekomst nog problemen opleveren. Hiervoor is een globale totaalinschatting gemaakt.

c. Risico's van de bedrijfsvoering

Ziekte

Wanneer werknemers die sleutelposities bekleden binnen onze organisatie (langdurig) ziek zijn, ontkomen we er niet aan tijdelijk extern in te huren. Hiervoor is geen budget geraamd.

Effecten reorganisatie

De organisatie is opnieuw opgebouwd rondom het zero based principe. De invulling van de nieuwe organisatie, met als uitgangsprincipe een kleine kern en daar omheen een flexibele schil, zal efficiënt en slank zijn. Hierdoor kan het voorkomen dat wanneer iemand uitvalt, taken niet direct opgevangen kunnen worden door de staande organisatie. Daarnaast zal zoveel mogelijk een beroep worden gedaan op onze samenwerkingspartners.

Verkiezingen

Wanneer wethouders niet herkozen worden lopen we een wachtgeldrisico.

Re-integratie verplichtingen

De reorganisatie is niet uitsluitend via natuurlijk verloop gegaan. Hierdoor zijn re-integratie verplichtingen ontstaan. Aangezien zorgvuldigheid tijdens dit proces hoog in ons vaandel staat, zullen wij er alles aan doen om dit zo beperkt mogelijk te houden. Wij zetten daarom hoog in om onze herplaatsingskandidaten van werk-naar-werk te begeleiden.

Juridische procedures

Verregaande juridische expertise hebben wij niet in huis voorhanden.

d. Financiële risico's

Bestuursdwang

De gemeente heeft geen budget voor bestuursdwang. Het risico bestaat dat ergens binnen de gemeente bestuursdwang toegepast moet worden waarbij bijvoorbeeld sprake is van hoge opruimkosten. Deze kosten komen in eerste aanleg voor rekening van de gemeente. Wanneer de kosten niet te verhalen zijn op de overtreder blijft de gemeente met een schadepost zitten.

Proceskostenveroordeling

In bezwaar- en beroepsprocedures kan het bestuursorgaan worden veroordeeld tot het betalen van een vergoeding voor proceskosten op grond van de Algemene wet bestuursrecht. De rechter kan op grond van artikel 8:73 Awb (vernietiging besluit) deze vergoeding toekennen. De Commissie bezwaarschriften kan adviseren om proceskosten toe te kennen indien er sprake is van een gegrond besluit en waarbij de bezwaarmaker gebruik maakt van professionele externe rechtsbijstand.

e. Grondexploitatie

Zie paragraaf Grondexploitatie.

f. Verbonden partijen

Als deelnemer van de gemeenschappelijke regelingen is de gemeente, tezamen met de overige deelnemende gemeenten, financieel aansprakelijk voor eventuele tekorten bij deze verbonden partijen. Zie hiervoor de paragraaf verbonden partijen.

ISWI

Bij het ISWI is het risico te splitsen naar een deel gerelateerd aan de bedrijfsvoering en naar een deel gerelateerd aan de uitkering. In de begroting voor 2014 nemen we een budget op voor de bedrijfsvoering van € 1.410.800. Dat is conform de begroting van het ISWI. Het risico op overschrijding wordt laag ingeschat, 10% voor € 141.080.

Daarnaast gaat het ISWI ervan uit dat de IAU voor 2014 gewoon doorgang vindt (aanvullende uitkering door het Rijk bij overschrijding van meer dan, 10% van het budget op het inkomensdeel). Door macroomstandigheden en het veranderende Rijksbeleid wordt die zekerheid steeds lager. Voor zover bekend is hierover nog geen officiële berichtgeving. Daarom nemen wij ons deel van de IAU á € 590.000 op. De kans dat dit risico werkelijkheid wordt, wordt ingeschat op 50%, zijnde € 295.000.

g. Openeind regelingen

De uitgaven die gemeoid zijn met openeind regelingen zijn zoals de naam al aangeeft moeilijk te beïnvloeden door de gemeente. Uitgaven vinden plaats op basis van verordeningen en regelingen. De aanspraken die op de regelingen worden gedaan zijn niet te beïnvloeden door de gemeente.

In Oude IJsselstreek is gaat het om de volgende regelingen:

- Monumentensubsidies
- Leerlingenvoer
- Bijzondere bijstand
- Wet Maatschappelijk ondersteuning, uitvoeringsregelingen

h. Grote projecten/investeringen

Er zijn geen grote projecten/investeringen waarbij we risico's verwachten.

i. Garant-/Borgstellingen

Alle borg-/garantstellingen worden getoetst aan de uitvoeringsregels Welzijn, Cultuur en Sport. Hieronder staan alleen de borg-/garantstellingen waarbij we enig risico inschatten.

DRU-Cultuurfabriek:

De borgstelling is in 2010 afgegeven ten behoeve van het afsluiten van een geldlening voor investeringen en onvoorziene meerkosten. Daarnaast is in 2010 er een akte van borgtocht afgegeven ter voorkoming van liquiditeitsproblemen. Doordat er een herstelplan is opgesteld wordt het risico beperkt.

BOEi:

Om verder te kunnen investeren in restauratiewerken op het DRU terrein, moet BOEi een lening af sluiten. Zonder garantstelling is het verkrijgen van een lening in het huidige economische klimaat onmogelijk.

Optimaal FM:

Om de verhuur van het Loongebouw mogelijk te maken, heeft Optimaal FM een gemeentegarantie nodig om een lening af te sluiten voor de interne verbouwing. Onze beoordeling van de "cijfers" van de Optimaal FM leert ons dat er een beperkt risico bestaat.

SDOUC:

Zij hebben 2 borgstellingen ontvangen voor de realisatie van een kleedaccommodatie en het realiseren van een kunstgrasveld. Er is sprake van een aanvaardbaar risico.

Wonion:

In principe baart de financiële positie van Wonion op basis van de jaarrekening 2011 geen zorgen met betrekking tot de ingenomen borgstelling in het kader van de regeling WSW. Maar gezien de negatieve berichtgeving rondom diverse woningbouwcorporaties in den lande, nemen wij toch 1% op als mogelijk risico.

Stg. Gemeenschapshuis Varsselder-Veldhunen:

Wij staan borg voor de lineaire geldlening die de stichting heeft afgesloten om het gemeenschapshuis te kunnen realiseren. Gezien de waarde van het nieuwe gebouw lopen wij hier nauwelijks risico

Stichting Stadsherstel Terborg:

De stichting heeft als doel verpaupering van het centrum van Terborg tegen te gaan. Daarvoor zetten zij zich in door leegstaande panden te renoveren/restaureren en vervolgens weer te verkopen. Om dit te kunnen bekostigen zijn langlopende geldleningen afgesloten. Wij staan niet alleen borg voor deze geldleningen, maar nemen ook een deel van de rente als zijnde subsidie voor onze rekening.

Schuttersgilde St. Joris:

Voor de realisatie van een nieuw clubgebouw heeft het schuttersgilde een hypothecaire geldlening afgesloten. Wij staan borg voor de duur van 20 jaar.

Stichting Borchuus:

Op 4 juli is ingestemd met het verlenen van een garantstelling, deze is nog niet geëffectueerd.

j. Externe factoren

Decentralisatie van rijkstaken

We weten dat de uitvoering van de wetten op het sociaal domein naar de gemeenten worden overgeheveld. Dit zal grote consequenties hebben. Het is nog niet volledig in te schatten hoe zich dit zal gaan vertalen.

Risico's door het doen en laten van derden

Deze risico's zijn niet of nauwelijks te voorspellen. In dit kader moet vooral gedacht worden aan projecten waarvan de uitvoering in een onomkeerbare situatie verkeert. Deze risico's doen zich ook op andere terreinen in de exploitatiesfeer voor, maar zijn dan vaak van een andere omvang.

Economische ontwikkelingen

Het gaat hier om meer algemene ontwikkelingen buiten de invloedssfeer van de gemeente. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan renteontwikkelingen. Niemand garandeert dat de huidige lage rentestand voor opname van vast geld zal blijven voortduren. In de begroting wordt daar echter voor een deel wel op geanticipeerd.

De economische ontwikkelingen zijn ook van invloed op de rijksuitgaven/-bezuinigingen. Deze vertalen zich door in de algemene uitkering. Wanneer er dus extra bezuinigd moet worden op rijksniveau, zal dit betekenen dat er een lagere algemene uitkering zal worden betaald.

k. Overige beperkte risico's

In deze paragraaf worden enkele overige risico's benoemd die verder weinig tot geen financiële gevolgen hebben.

Het betreft de volgende zaken:

Gemeentegaranties en borgstellingen

De gemeente heeft naast de onder punt *i* *garant-/borgstellingen* vermelde partijen in het verleden voor vele tientallen miljoenen euro's aan garanties en borg-stellingen afgegeven, waarvoor de gemeente in theorie betalingsrisico loopt. Ook neemt de gemeente de zogeheten achtervangpositie in bij vele door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw geborgde leningen ten behoeve van door diverse woningcorporaties opgenomen leningen. Ook hierbij gaat het om vele tientallen miljoenen euro's. De risico's welke uit dergelijke posities voortvloeien zijn in de praktijk gering. Het instituut gemeentegaranties bestaat al langere tijd niet meer. De waarde van de woningen, zeker vanuit de periode waarin het instituut gemeentegaranties nog bestond, is veelal hoger dan het schuldrestant op de betreffende woningen.

Planschade

Als gevolg van de aanpassing van de Wet op de Ruimtelijke Ordening mag de gemeente tegenwoordig met de initiatiefnemers van bouwprojecten weer afwentelingsovereenkomsten afsluiten. Dat wil zeggen dat eventuele planschadeclaims voor rekening komen van de initiatiefnemer en niet voor de gemeente. Eventuele claims die daaruit voortvloeien zijn niet te verhalen. Er is nu nog geen zicht op wat voor consequenties dit zal hebben.

Hypotheken personeel

De gemeente verstrekke tot 31-12-2008 hypotheek aan personeelsleden. Het onderpand voor de hypotheek-verstrekking is de eigen woning van de hypotheekgever. Het beleid van de gemeente is dat de maximale hypotheek wordt gerelateerd aan de WOZ-waarde. Gezien deze zekerheidsstelling loopt de gemeente hiervoor niet veel risico.

5.7.4 Weerstandsvermogen

Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's in relatie tot de aanwezige weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden en het saldo van de weerstandscapaciteit minus de risico's positief is. Bij het vaststellen van de nota weerstandsvermogen in 2006 is uitgegaan van een minimaal weerstandsvermogen van 4 miljoen, deze is in 2009 opgehoogd met 5% naar 4,2 miljoen. Dit minimum dient als bufferfunctie

1. Beschikbare weerstandscapaciteit	22.961.278
2. Risico's volgens de tabel	4.575.346
3. Minimaal weerstandsvermogen	4.200.000
4. Saldo/overschot = 1. -/-(2. + 3).	14.185.932
5. Ratio = 1. / (2. + 3).	2,62

Vanuit de Provincie wordt onderstaande ratio gehanteerd om het weerstandsvermogen te waarderen.

> 2,0	= Uitstekend
1,4 – 2,0	= Ruim voldoende
1,0 - 1,4	= Voldoende
0,8 - 1,0	= Matig
0,6 – 0,8	= Onvoldoende
< 0,6	= Ruim Onvoldoende

Hieruit kan geconcludeerd worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente Oude-IJsselstreek uitstekend is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Dit ondanks het feit dat veel risico's moeilijk te kwantificeren zijn.

6 Bijlagen

Hierna vindt u de verschillende bijlagen.

Bijlage A: Staat van personele lasten

	BEGROTING 2013	fte 2014	BEGROTING 2014	BEGROTING 2015	BEGROTING 2016	BEGROTING 201
Gemeenteraad	487.435	27	468.173	468.173	468.173	468.173
College	507.103	4,5	514.605	514.605	514.605	514.605
Directie	221.923					
Griffie	199.423	2,58	195.513	195.513	195.513	195.513
strategie	196.081					
Project- en programmamanagement	397.126					
Afd Organisatie Ondersteuning	3.244.435					
Afd Beleid	2.501.272					
Afd Wijken en Beheer	4.693.777					
Afd Publieksbalie	2.706.111					
wachtgeld wethouders	84.616		62.000	62.000	62.000	62.000
overig personeel	104.802					
kern		28,13	2.005.625	2.082.889	2.330.033	2.382.982
Pool projectleiders		7,37	466.962	474.515	482.270	482.270
Publieksbalie		46,92	2.416.344	2.365.579	2.303.884	2.294.934
Wijken en beheer		86,25	3.714.523	3.342.095	2.941.359	2.832.265
Beleid		34,01	2.072.492	2.014.548	1.961.923	1.898.851
Ondersteuning		45,75	2.679.321	2.633.771	2.591.785	2.519.942
Vervanging personeel bij ziekte	35.000		35.000	35.000	35.000	35.000
Vervanging personeel bij OR	30.000		30.000	30.000	30.000	30.000
verkoop / aankoop verlof stuwmeer en cafetaria	13.000		13.000	13.000	13.000	13.000
Opleidingen			296.148	296.148	296.148	296.148
Premiestijgingen			137.000	137.000	137.000	137.000
	15.422.104	282,5	15.106.706	14.664.836	14.362.693	14.162.683
stelpost natuurlijk verloop	-200.000		-200.000	-200.000	-200.000	
extra maatregel natuurlijk verloop	-100.000					
			-300.000	-200.000	-200.000	0
	15.122.104		14.906.706	14.464.836	14.162.693	14.162.683

vergelijking met begroting 2013-2016		15.215.636	14.807.158	13.845.015
verschil		308.930	342.322	-317.678
verklaring				
af:				
overige personeels lasten zijn nu in de staat niet meer opgenomen		-293.560	-326.952	-326.952
Mw naar ODA	5,4	-272.260	-272.260	-272.260
MW naar Doetinchem (automatisering)	2,94	-176.258	-176.258	-176.258
bij:				
vervallen stelpost ZBB organisatieontwikkeling formatieve ruimte				660.000
opleidingskosten personeel		296.148	296.148	296.148
niet voorziene premiestijgingen		137.000	137.000	137.000
		0	0	0

Toelichting

De premiestijgingen ad 1% zijn berekend over de totale grondslagen en derhalve als een bedrag opgevoerd een nadere verdeling volgt in de loop van het boekjaar.

FTE

De fte's zijn inclusief de herplaatsingskandidaten.

WW-verplichtingen

2014	29.222
2015	486.609
2016	917.760
2017	779.435

Deze verplichtingen zijn verwerkt in de personeelslasten per cluster.

Bijlage B: Staat van investeringen

Investeringslijst 2014-2017

prgr	omschrijving investering	afschr	Investerings- bedrag	kunst 2%	Totaal	kaplstrn	Kapitaallasten			
							2014	2015*	2016*	2017*
	INFRA									
1	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 2b	20	500.000	10.000	510.000	34.425	34.425			
1	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 3a	20	504.000	9.000	513.000	34.628	34.628			
1	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 3b	20	406.000	8.120	414.120	27.953		27.953		
1	Verkeerscirculatieplan Ulft fase 4	20	350.000	7.000	357.000	24.098		24.098		
1	Aanbrengen verkeersregelinstallatie N18 / Lichtenvoordseweg	20	10.000	200	10.200	689			689	
1	Reconstructie Oversluis Ulft incl aansluiting op rotonde N317	25	140.000	2.800	142.800	8.211		8.211		
1	Vergroten rotonde Ettenseweg / N317	20	235.000	4.700	239.700	16.180		16.180		
1	Aanleg rotonde Oversluis / N317	20	202.000	4.040	206.040	13.908		13.908		
1	Aanpassing rotonde Ulftseweg / N 317	20	250.000	5.000	255.000	17.213		17.213		
1	Tracestudie Rondweg Silvolde	5	15.000	300	15.300	3.328		3.328		
1	Onderliggende wegennet N18	20	1.000.000	20.000	1.020.000	68.850			68.850	
4	Reconstructie wegen 2014	20	2.500.000	41.000	2.541.000	171.518	171.518			
4	Reconstructie wegen 2015	20	3.500.000	61.000	3.561.000	240.368		240.368		
4	Reconstructie wegen 2016	20	3.000.000	51.000	3.051.000	205.943			205.943	
4	Reconstructie wegen 2017	20	3.000.000	51.000	3.051.000	205.943				205.943
4	Fietspad Megchelen-Gendringen fase 1	20	30.000	600	30.600	2.066	2.066			
4	Fietspad Megchelen-Gendringen fase 1	20	145.000	2.900	147.900	9.983		9.983		
	Totaal Infra						242.636	361.240	275.481	205.943

prgr	omschrijving investering	afschr	Investerings- bedrag	kunst 2%	Totaal	kapltn	2014	2015*	2016*	2017*
	TOERISME									
4	Grondverwerving voor fietspadtrace Doesburg-Bocholt thv Silvolde	0	50.000	1.000	51.000	893		893		
4	Grondverwerving voor fietspadtrace langs de Ziegenbeek	0	100.000	2.000	102.000	1.785		1.785		
4	Uitv. plattelandsontw. / recr&toerisme / cultuurhist. / natuur&ecologie 2014	20	120.000	2.400	122.400	8.262	8.262			
4	Uitv. plattelandsontw. / recr&toerisme / cultuurhist. / natuur&ecologie 2015	20	240.000	4.800	244.800	16.524		16.524		
4	Uitv. plattelandsontw. / recr&toerisme / cultuurhist. / natuur&ecologie 2016	20	240.000	4.800	244.800	16.524			16.524	
4	Uitv. plattelandsontw. / recr&toerisme / cultuurhist. / natuur&ecologie 2017	20	240.000	4.800	244.800	16.524				16.524
4	Uitvoering Lokaal toeristisch recreatief ontwikkelingsplan 2015	20	60.000	1.200	61.200	4.131		4.131		
4	Uitvoering Lokaal toeristisch recreatief ontwikkelingsplan 2016	20	60.000	1.200	61.200	4.131			4.131	
4	Uitvoering Lokaal toeristisch recreatief ontwikkelingsplan 2017	20	60.000	1.200	61.200	4.131				4.131
4	Afronding recreatieve padenstructuur Engbergen	20	149.000	2.660	151.660	10.237	10.237			
4	Aankoop grond recreatieve padenstructuur Engbergen	0	106.000	2.120	108.120	1.892	1.892			
	Totaal Toerisme						20.391	23.333	20.655	20.655

prgr	omschrijving investering	afschr	Investerings- bedrag	kunst 2%	Totaal	kapltn	2014	2015*	2016*	2017*
GROEN EN AGRARISCH										
1	EVZ Da's goed uitvoeringsplan+projecten 2015	5	25.000	150	25.150	5.470		5.470		
1	EVZ Da's goed uitvoeringsplan+projecten 2016	5	25.000	150	25.150	5.470			5.470	
1	EVZ Da's goed uitvoeringsplan+projecten 2017	5	25.000	150	25.150	5.470				5.470
1	Laanbeplanting 2015	15	82.500	1.350	83.850	7.057		7.057		
1	Laanbeplanting 2016	15	82.500	1.350	83.850	7.057			7.057	
1	Laanbeplanting 2017	15	82.500	1.350	83.850	7.057				7.057
1	Uitvoering schetsboek 't Venne + gebiedsvisie baaksebeek Veengoot 2015	20	25.000	500	25.500	1.721		1.721		
1	Uitvoering schetsboek 't Venne + gebiedsvisie baaksebeek Veengoot 2016	20	25.000	500	25.500	1.721			1.721	
1	Uitvoering schetsboek 't Venne + gebiedsvisie baaksebeek Veengoot 2017	20	25.000	500	25.500	1.721				1.721
4	uitvoering landschapsonwikkelingsplan OMD 2014	20	50.000	700	50.700	3.422	3.422			
4	uitvoering landschapsonwikkelingsplan OMD 2015	20	50.000	700	50.700	3.422		3.422		
4	uitvoering landschapsonwikkelingsplan OMD 2016	20	50.000	700	50.700	3.422			3.422	
4	uitvoering landschapsonwikkelingsplan OMD 2017	20	50.000	700	50.700	3.422				3.422
Totaal Groen en agrarisch							3.422	17.671	17.671	17.671
LEEFBAARHEID SPORT EN EDUCATIE										
1	Reconstructie sportpark IJsselweide	25	1.000.000	20.000	1.020.000	58.650		58.650		
1	Reconstructie sportpark IJsselweide	25	1.000.000	20.000	1.020.000	58.650			58.650	
1	Speeltoestellen vervanging	15	75.000	1.500	76.500	6.439	6.439			
1	Realisatie nieuwbouw sporthal de IJsselweide	40	1.250.000	25.000	1.275.000	54.188	54.188			
1	Realisatie nieuwbouw sporthal de IJsselweide	40	2.700.000	54.000	2.754.000	117.045		117.045		
Totaal leefbaarheid sport en educatie							60.626	175.695	58.650	-

prgr	omschrijving investering	afschr	Investerings- bedrag	kunst 2%	Totaal	kapltn	2014	2015*	2016*	2017*
	LEEFBAARHEIDSINITIATIEVEN									
1	centrumplan Uift openbare ruimte	25	1.400.000	28.000	1.428.000	82.110	82.110			
1	centrumplan Uift openbare ruimte	25	700.000	14.000	714.000	41.055			41.055	
1	Voorraad gronden uit bouwgrondexploitatie	0	2.396.086	47.922	2.444.008	42.770	42.770			
1	ondergrondse parkeergarages	40	330.000	6.600	336.600	14.306	14.306			
	Leefbaarheidsinitiatieven: <i>dekking restantkredietenlijst 2013</i>	20	400.000	8.000	408.000	27.540				
2	Leefbaarheidsinitiatieven: <i>dekking restantkredietenlijst 2013</i>	40	350.000	7.000	357.000	15.173				
2	Leefbaarheidsinitiatieven:	20	350.000	7.000	357.000	24.098		24.098		
2	Leefbaarheidsinitiatieven:	20	350.000	7.000	357.000	24.098			24.098	
2	Leefbaarheidsinitiatieven:	20	350.000	7.000	357.000	24.098				24.098
4	Inrichting openb ruimte van Pallandthal, Maranathaschool en evenemententerrein Varsseveld	25	410.396	8.008	418.404	24.058			24.058	
4	Herstructurering Vogelbuurt Uift Noord 2014	20	545.951	8.014	553.965	37.393	37.393			
4	Herstructurering Vogelbuurt Uift Noord 2015	20	1.011.535	15.279	1.026.814	69.310		69.310		
4	Herstructurering Vogelbuurt Uift Noord 2016	20	1.982.589	35.453	2.018.042	136.218			136.218	
4	Herstructurering Vogelbuurt Uift Noord 2017	20	1.281.472	25.629	1.307.101	88.229				88.229
4	Uift Noord II nieuwbouw kindcentrum (Dobbelsteen/Antoniusschool) fase II incl gymzaal	40	2.016.000	40.320	2.056.320	87.394		87.394		
4	Uift Noord nieuwbouw kindcentrum aanpassing openbare ruimte	25	500.000	10.000	510.000	29.325		29.325		
4	Akkermansweide 2014	20	500.000	10.000	510.000	34.425	34.425			
4	Akkermansweide 2015	20	600.000	12.000	612.000	41.310		41.310		
4	Nieuwbouw basisscholen Gendringen (Hoeksteen/Chrisstoffelschool) 2015	40	3.000.000	60.000	3.060.000	130.050			130.050	
	Totaal leefbaarheidsinitiatieven						211.003	251.436	355.479	112.327

prgr	omschrijving investering	afschr	Investerings- bedrag	kunst 2%	Totaal	kaplstn	2014	2015*	2016*	2017*
	VERVANGING BUITENDIENST									
5	Vervanging voertuigen buitendienst 2014	8	137.500	2.750	140.250	19.986	19.986			
5	Vervanging voertuigen buitendienst 2015	8	137.500	2.750	140.250	19.986		19.986		
5	Vervanging voertuigen buitendienst 2016	8	137.500	2.750	140.250	19.986			19.986	
5	Vervanging voertuigen buitendienst 2017	8	137.500	2.750	140.250	19.986				19.986
	Totaal vervanging buitendienst						19.986	19.986	19.986	19.986
	BEDRIJFSVOERING									
5	Vervanging software	3	57.000	-	57.000	19.998	19.998			
5	Vervanging software	3	75.000	-	75.000	26.313		26.313		
5	Implementatie Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	3	85.000	-	85.000	29.821	29.821			
	Totaal bedrijfsvoering						49.819	26.313	-	-
	TOTAAL INVESTERINGEN EN KAPITAALLASTEN		43.075.529	804.365	43.879.894	2.650.770	607.883	875.673	747.921	376.581
	RIOLERING									
1	Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord rioleringsdeel	40	528.681	7.589	536.270	22.791	22.791			
1	Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord rioleringsdeel	40	849.811	14.110	863.921	36.717		36.717		
1	Herstructurering Vogelbuurt Ulft Noord rioleringsdeel	40	509.116	9.642	518.758	22.047			22.047	
1	Reconstructies wegen nav weginspecties/rioolvervang	20	675.000	13.500	688.500	46.474	46.474			
1	Reconstructies wegen nav weginspecties/rioolvervang	20	675.000	13.500	688.500	46.474		46.474		
1	Reconstructies wegen nav weginspecties/rioolvervang	20	675.000	13.500	688.500	46.474			46.474	
1	Reconstructies wegen nav weginspecties/rioolvervang	20	675.000	13.500	688.500	46.474				46.474
1	Riolering vervanging binnen de kom	40	2.523.319	50.466	2.573.785	109.386	109.386			
1	Riolering vervanging binnen de kom *	40	2.202.189	44.044	2.246.233	95.465		95.465		
1	Riolering vervanging binnen de kom	40	2.542.884	50.858	2.593.742	110.234			110.234	
1	Riolering vervanging binnen de kom	40	3.052.000	61.040	3.113.040	132.304				132.304
	TOTAAL RIOLERING		14.908.000	291.749	15.199.749	714.839	178.651	178.655	178.755	178.778

* de rioleringskredieten voor 2014 t/m 2016 zijn gecorrigeerd met het bedrag van de Vogelbuurt dat in het aangepaste GRP is opgenomen.

* de jaren 2015 t/m 2017 zijn voorlopige inschattingen. Deze worden ter informatie vermeld.

Bijlage C: Staat van activa

Activastaat begroting 2014-2017		2014	2015	2016	2017
Soort activum		Kapitaallasten	Kapitaallasten	Kapitaallasten	Kapitaallasten
Programma 1					
	IVA	14.807	14.476	6.725	6.571
	MVA	5.023.978	5.033.526	4.845.382	4.728.716
	FVA	320.483	315.034	304.298	300.447
Programma 2					
	IVA	-	-	-	-
	MVA	349	341	-	-
	FVA	8.510	8.402	8.293	8.185
Programma 3					
	IVA	-	-	-	-
	MVA	32.277	30.720	30.183	29.645
	FVA	202.679	198.524	194.382	190.241
Programma 4					
	IVA	-	-	-	-
	MVA	2.857.125	3.012.704	2.852.180	2.679.228
	FVA	10.753	10.698	10.643	10.588
Programma 5					
	IVA	-	-	-	-
	MVA	1.370.186	1.260.572	1.160.058	1.004.717
	FVA	403.359	390.519	377.679	364.839
Stelpost kapitaallasten		600.000	1.200.000	1.800.000	2.400.000
		10.844.505	11.475.515	11.589.824	11.723.176

IVA = Immaterieel vaste activa
MVA= Materieel vaste activa
FVA = Financieel vaste activa

Bijlage D: Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Saldo 31-12-2013/ saldo 1-1-2014	perc. rente	in 2014 toevoeging rente	mutaties in 2014 toevoegingen	mutaties in 2014 onttrekkingen	Saldo 31-12-2014 saldo 1-1-2015	perc. rente	in 2015 toevoeging rente	mutaties in 2015 toevoegingen	mutaties in 2015 onttrekkingen	Saldo 31-12-2015 saldo 1-1-2016
Reserves											
<i>A. Algemene reserve</i>											
Algemene reserve	20.119.940	1%	233.541	823.486	1.450.000	19.726.966	1%	227.354	50.000	1.350.000	18.654.320
Algemene reserve grondexploitatie	338.643	1%	3.386		-	342.030	1%	3.420			345.450
<i>Totaal algemene reserve</i>	20.458.583		236.927	823.486	1.450.000	20.068.997		230.774	50.000	1.350.000	18.999.771
totaal algemene reserve	20.458.583		236.927	823.486	1.450.000	20.068.996		230.774	50.000	1.350.000	18.999.770
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>											
Reserve beeldende kunst	64.262	1%	643			64.905	1%	649			65.554
Reserve verplaatsing smeltkroes/bibliotheek/centrumplan Uift	45.576	1%	456			46.032	1%	460			46.492
Reserve onderwijshuisvesting (Brede School)	113.967	1%	1.140			115.107	1%	1.151			116.258
Reserve Almende College: Past.Bleumersmavo	1.044.626	4,50%	47.008		84.317	1.007.317	4,50%	45.329		82.638	970.009
Reserve Paasberghal	685.606	4,50%	30.852		45.106	671.353	4,50%	30.211		42.861	658.702
Reserve bijdrage 2005 Almende College: Isalacollege	1.127.626	4,50%	50.743		87.118	1.091.251	4,50%	49.106		85.481	1.054.876
Reserve werf Varsseveld	328.084	4,50%	14.764		51.876	290.972	4,50%	13.094		51.876	252.190
Reserve monumenten	59.434	1%	594			60.028	1%	600			60.628
Reserve reconstructie wegen	736	1%	7			744	1%	7			751
Reserve onderhoud openbaar groen	145.182	1%	1.452			146.633	1%	1.466			148.100
Fonds bovenwijkse voorzieningen grondexpl. (ged.zonder beslag)	6.406	1%	64			6.470	1%	65			6.535
Reserve opknop Ulfterbrug	280.731	1%	2.807			283.539	1%	2.835			286.374
Reserve stimulering leefbaarheid	152.048	1%	1.520		50.000	103.568	1%	1.036		50.000	54.604
Reserve begraafrechten	148.487	1%	1.485		29.560	120.412	1%	1.204		29.162	92.544
Reserve dividend BNG 2006	1.195.255	1%	11.953		50.100	1.157.108	1%	11.571		49.000	1.119.679
Reserve Cultuurcluster	737.676	1%	7.377	208.333	275.000	678.385	1%	6.784	208.333	275.000	618.502
Reserve revitalisering bedrijfstreinen	463.839	1%	4.638		400.000	68.478	1%	685		69.162	0
Reserve WMO	103.031	1%	1.030			104.061	1%	1.041			105.101
Reserve aanloop- en frictiekosten Cultuurcluster	43.126	1%	431			43.558	1%	436			43.993
Reserve Opleiding en ontwikkeling personeel	148.792	1%	1.488			150.280	1%	1.503			151.783
Reserve Archeologie	-	1%	-			-	1%	-			-
Reserve gelden Langenberg	711.096	1%	7.111		160.131	558.075	1%	5.581		280.131	283.525
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	0	1%	0			0	1%	0			0
Reserve kosten fusietraject peuterspeelzalen	0	1%	0			0	1%	0			0
Reserve Afbramerij	2.365.917	4,50%	106.466		123.900	2.348.483	4,50%	105.682		123.900	2.330.265
Reserve veranderkapitaal	583.526	1%	5.835			589.361	1%	5.894			595.255
reserve vereenigingfonds DRU	171.037	1%	1.710			172.748	1%	1.727			174.475
Reserve cultureel Erfgoed	24.182	1%	242	35.759		60.183	1%	602	40.586		101.371
Reserve PMO en risicoinventarisatie	107.619	1%	1.076			108.695	1%	1.087			109.782
Reserve Sociaal veranderagenda	294.748	1%	2.947			297.695	1%	2.977			300.672
Reserve Wegenschade	-	1%	-			-	1%	-			-
Reserve gemeentelijke objecten	0-	1%	0-			-	1%	-			-
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	11.152.613		305.841	244.092	1.357.108	10.345.439		292.783	248.919	1.139.211	9.747.929
totaal bestemmingsreserves	11.152.613		305.841	244.092	1.357.108	10.345.439		292.783	248.919	1.139.211	9.747.929
Totaal reserves	31.611.196		542.769	1.067.578	2.807.108	30.414.435		523.557	298.919	2.489.211	28.747.699

Omschrijving	Saldo 31-12-2015 saldo 1-1-2016	perc. rente	in 2016 toevoeging rente	mutaties in 2016 toevoegingen	mutaties in 2016 onttrekkingen	Saldo 31-12-2016	perc. rente	in 2017 toevoeging rente	mutaties in 2017 toevoegingen	mutaties in 2017 onttrekkingen	Saldo 31-12-2017
Reserves											
<i>A. Algemene reserve</i>											
Algemene reserve	18.654.320	1%	216.305	50.000	-	18.920.625	1%	221.488	50.000		19.192.112
Algemene reserve grondexploitatie	345.450	1%	3.455		-	348.905	1%	3.489			352.394
<i>Totaal algemene reserve</i>	<i>18.999.771</i>		<i>219.759</i>	<i>50.000</i>	<i>-</i>	<i>19.269.530</i>		<i>224.977</i>	<i>50.000</i>	<i>-</i>	<i>19.544.507</i>
totaal algemene reserve	18.999.770		219.759	50.000	-	19.269.529		224.977	50.000	-	19.544.506
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>											
Reserve beeldende kunst	65.554	1%	656			66.210	1%	662			66.872
Reserve verplaatsing smeltkroes/bibliotheek/centrumplan Ulf	46.492	1%	465			46.957	1%	470			47.426
Reserve onderwijshuisvesting (Brede School)	116.258	1%	1.163			117.421	1%	1.174			118.595
Reserve Almende College: Past.Bleumersmavo	970.009	4,50%	43.650		80.959	932.700	4,50%	41.971		79.280	895.391
Reserve Paasberghal	658.702	4,50%	29.642		40.618	647.726	4,50%	29.148		38.373	638.501
Reserve bijdrage 2005 Almende College: Isalacollege	1.054.876	4,50%	47.469		83.844	1.018.502	4,50%	45.833		82.208	982.126
Reserve werf Varsseveld	252.190	4,50%	11.349		51.876	211.662	4,50%	9.525		51.876	169.311
Reserve monumenten	60.628	1%	606			61.234	1%	612			61.847
Reserve reconstructie wegen	751	1%	8			759	1%	8			766
Reserve onderhoud openbaar groen	148.100	1%	1.481			149.581	1%	1.496			151.077
Fonds bovenwijkse voorzieningen grondexpl. (ged.zonder beslag)	6.535	1%	65			6.600	1%	66			6.666
Reserve opknop Ulfbrug	286.374	1%	2.864			289.238	1%	2.892			292.130
Reserve stimulering leefbaarheid	54.604	1%	546		50.000	5.150	1%	52			5.202
Reserve begraafrechten	92.454	1%	925		19.577	73.801	1%	738		19.403	55.136
Reserve dividend BNG 2006	1.119.679	1%	11.197		47.900	1.082.975	1%	10.830		46.800	1.047.005
Reserve Cultuurcluster	618.502	1%	6.185	208.333	275.000	558.020	1%	5.580	208.333	275.000	496.934
Reserve revitalisering bedrijsterreinen	0	1%	0			0	1%	0			0
Reserve WMO	105.101	1%	1.051			106.152	1%	1.062			107.214
Reserve aanloop- en frictiekosten Cultuurcluster	43.993	1%	440			44.433	1%	444			44.878
Reserve Opleiding en ontwikkeling personeel	151.783	1%	1.518			153.301	1%	1.533			154.834
Reserve Archeologie	-	1%	-			-	1%	-			-
Reserve gelden Langenberg	283.525	1%	2.835		35.000	251.360	1%	2.514		35.000	218.874
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	0	1%	0			0	1%	0			0
Reserve kosten fusietraject peuterspeelzalen	0	1%	0			0	1%	0			0
Reserve Afbramerij	2.330.265	4,50%	104.862		123.900	2.311.227	4,50%	104.005		123.900	2.291.332
Reserve veranderkapitaal	595.255	1%	5.953			601.207	1%	6.012			607.219
reserve vereveningsfonds DRU	174.475	1%	1.745			176.220	1%	1.762			177.982
Reserve cultureel Erfgoed	101.371	1%	1.014	37.141		139.525	1%	1.395	37.141		178.062
Reserve PMO en risicoinventarisatie	109.782	1%	1.098			110.879	1%	1.109			111.988
Reserve Sociaal veranderagenda	300.672	1%	3.007			303.679	1%	3.037			306.716
Reserve Wegenschade	-	1%	-			-	1%	-			-
Reserve gemeentelijke objecten	-	1%	-			-	1%	-			-
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>9.747.929</i>		<i>281.791</i>	<i>245.474</i>	<i>808.674</i>	<i>9.466.520</i>		<i>273.929</i>	<i>245.474</i>	<i>751.840</i>	<i>9.234.083</i>
totaal bestemmingsreserves	9.747.929		281.791	245.474	808.674	9.466.520		273.929	245.474	751.840	9.234.083
Totaal reserves	28.747.699		501.550	295.474	808.674	28.736.049		498.906	295.474	751.840	28.778.589

Omschrijving	Saldo 31-12-2013/ saldo 1-1-2014	perc. rente	in 2014 toevoeging rente	mutaties in 2014 toevoegingen	mutaties in 2014 onttrekkingen	Saldo 31-12-2014 saldo 1-1-2015	perc. rente	in 2015 toevoeging rente	mutaties in 2015 toevoegingen	mutaties in 2015 onttrekkingen	Saldo 31-12-2015 saldo 1-1-2016
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>											
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	165.128	1%	1.651		30.000	135.128	1%	1.351		30.000	105.128
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	1.527.688	1%	15.277		99.929	1.427.759	1%	14.278	-	99.929	1.327.830
<i>Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>	<i>1.692.816</i>		<i>16.928</i>	<i>-</i>	<i>129.929</i>	<i>1.562.887</i>		<i>15.629</i>	<i>-</i>	<i>129.929</i>	<i>1.432.958</i>
<i>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>											
Voorziening gemeentelijke objecten *	610.165	1%	6.102	435.941	300.000	746.106	1%	7.461	435.941	300.000	882.047
Voorziening speelruimtebeleidsplan	113.260	1%	1.133	-	-	113.260	1%	1.133	-	-	113.260
Voorziening bufferfonds riolering	261.933	1%	2.619	3.586.558	3.861.658	13.167	1%	132	3.929.638	4.011.259	94.788
Voorziening zwembaden	154.922	1%	1.549	-	-	154.922	1%	1.549	-	-	154.922
Voorziening Huisvesting Onderwijs inclusief gymzalen	167.744	1%	1.677	185.340	142.000	211.084	1%	2.111	185.340	142.000	254.424
Voorziening openbare verlichting	233.310	1%	2.333	95.000	95.000	233.310	1%	2.333	95.000	95.000	233.310
<i>Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>	<i>1.541.334</i>		<i>15.413</i>	<i>4.302.839</i>	<i>4.398.658</i>	<i>1.445.515</i>		<i>14.455</i>	<i>4.645.919</i>	<i>4.548.259</i>	<i>1.543.175</i>
Totaal voorzieningen	3.234.150		32.342	4.302.839	4.528.587	3.008.402		30.084	4.645.919	4.678.188	2.976.133
<i>Totaal reserves en voorzieningen</i>	<i>34.845.346</i>		<i>575.110</i>	<i>5.370.417</i>	<i>7.335.695</i>	<i>33.422.837</i>		<i>553.641</i>	<i>4.944.838</i>	<i>7.167.399</i>	<i>31.723.832</i>

Omschrijving	Saldo 31-12-2015 saldo 1-1-2016	perc. rente	in 2016 toevoeging rente	mutaties in 2016 toevoegingen	mutaties in 2016 onttrekkingen	Saldo 31-12-2016	perc. rente	in 2017 toevoeging rente	mutaties in 2017 toevoegingen	mutaties in 2017 onttrekkingen	Saldo 31-12-2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's											
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	105.128	1%	1.051		30.000	75.128	1%	751		30.000	45.128
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	1.327.830	1%	13.278	-	99.929	1.227.901	1%	12.279	-	99.929	1.127.972
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.432.958		14.330	-	129.929	1.303.029		13.030	-	129.929	1.173.100
Onderhoudsefficientievoorzieningen											
Voorziening gemeentelijke objecten *	882.047	1%	8.820	435.941	300.000	1.017.988	1%	10.180	435.941	300.000	1.153.929
Voorziening speelruimtebeleidsplan	113.260	1%	1.133	-	-	113.260	1%	1.133	-	-	113.260
Voorziening bufferfonds riolering	94.788	1%	948	4.271.346	4.068.687	107.871	1%	1.079	4.272.718	4.240.542	140.047
Voorziening zwembaden	154.922	1%	1.549	-	-	154.922	1%	1.549	-	-	154.922
Voorziening Huisvesting Onderwijs inclusief gymzalen	254.424	1%	2.544	185.340	142.000	297.764	1%	2.978	185.340	142.000	341.104
Voorziening openbare verlichting	233.310	1%	2.333	95.000	95.000	233.310	1%	2.333	95.000	95.000	233.310
Totaal onderhoudsefficientievoorzieningen	1.543.175		15.432	4.987.627	4.605.687	1.925.115		19.251	4.988.999	4.777.542	2.136.572
Totaal voorzieningen	2.976.133		29.761	4.987.627	4.735.616	3.228.144		32.281	4.988.999	4.907.471	3.309.672
Totaal reserves en voorzieningen	31.723.832		531.311	5.283.101	5.544.290	31.964.193		531.187	5.284.473	5.659.311	32.088.261
* Voorziening gemeentelijke objecten is in afwachting van een nieuw meerjaren onderhoudsplanning, de onttrekking betreft een voorlopige prognose het nieuwe meerjaren onderhoudsplan dient eind 2013 gerealiseerd te zijn											

Bijlage E: Subsidieoverzicht

Begrote subsidies 2014 op basis van werkelijke subsidies 2013:

Atletiek	13.073
Badminton	8.814
Denksport	426
Gymnastiek	84.338
Handbal	13.130
Paardrijden	8.797
Voetbal	151.835
Volleybal	28.743
Zwemmen	15.187
Tennis	21.491
Tafeltennis	4.076
Hengelsport	584
Overige	12.507
Subsidiering sportverenigingen 2014	363.000
Muziek	119.327
Toneel	4.066
Folkloristisch	2.630
Zang	77.932
Majorettenkorpsen	3.164
Tamboerkorpsen/drumbanden	20.650
Subsidiering cultuur en kunstbeoefening 2014	227.769

Bijlage F: Emu Saldo

Omschrijving	2013	2014	2015
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2013, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2014	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2014
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.732	-2.208	-2.452
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.493	6.419	6.562
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	697	4.528	4.678
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	10.945	10.336	17.847
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:			
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	-5.487	-1.597	-9.059